LEO TOLSTÒY.

SOLDATERLIV I KAVKASUS. ALBERT.

OVERSAT FRA ORIGINALSPROGET AF **W. GERSTENBERG.**

KJØBENHAVN. **LEHMANN & STAGES FORLAG.** Trykt hos Nielsen & Lydiche. 1890.

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna bok från 1890 digitaliserades i april 2010 av norska Nasjonalbiblioteket, varifrån de scannade bilderna i januari 2014 kopierades till Projekt Runeberg för OCR-tolkning och korrekturläsning.

I.

Midt i Vinteren 54 laa det Batteri, ved hvilket jeg var ansat som JunkerEn Grad, der svarer omtrent til Kadet eller Officersaspirant. O. A., nede i Store TschetschnjaEt bjærgrigt Landskab Syd for Terek. O. A., hvor det var indlemmet i et Detachement, som skulde holde de fjendtlige Bjærgboer i Ave. Da jeg om Aftenen den 14. Februar fik at vide, at mine to Kanoner vare tildelte den Kolonne, som skulde ud paa Skovhugst den næste Dag, gav jeg strax mine Folk de fornødne Befalinger og gik derpaa ind i mit Telt, hvor jeg lagde mig i Klæderne paa min Feltseng. Jeg trak min Hue ned over Øjnene, dækkede mig med min Pels og faldt i Søvn, trygt og tungt som man sover, naar ens Sind er i Uro og Spænding. Og det var mit — for jeg vidste jo ikke, hvad den næste Dag vilde bringe.Klokken tre om Morgenen, medens det endnu var fuldstændig mørkt, blev min varme Pels trukket til Side, og da jeg lukkede Øjnene op, blændedes de paa en højst ubehagelig Maade af det røde Skjær af en Lygte.

»Staa op, staa op!« sagde en Stemme ind i Øret paa mig, men jeg lukkede skyndsomt Øjnene, trak atter Pelsen hen over mig og faldt i Søvn igjen. »Staa op, staa op!« raabte min Oppasser endnu højere end før og ruskede mig ubarmhjærtigt i Skulderen. »Fodfolket er ved at stille!« I samme Nu var jeg vaagen; det gav et Sæt i mig, og jeg fór op fra min Seng. I en Fart vaskede jeg mig i en Spand iskoldt Vand, skyllede et Glas The ned og krøb ud af Teltet. Udenfor var der mørkt, taaget og koldt. Baalene, der brændte hist og her i Lejren, lyste ud gjennem det kulsorte Mørke og kastede deres røde flammende Skjær hen over de slumrende Soldaterskikkelser, som laa udstrakte paa Jorden rundt omkring dem. I Nærheden af mig hørte jeg Folkenes rolige, regelmæssige Snorken, men henne fra Fodfolkets Allarmplads lød der dæmpet Tale, ilsomme Skridt og Klirren af Bajonetter. Røgen og Taagen lagde sig for Brystet af mig, og jeg frøs, saa mine Tænder klaprede mod hinanden.

Saa mørkt var det, at jeg knap kunde se en Haand for mig, men takket være Hestenes Prusten og Stampen og de tændte Lunter, der lyste som røde Prikker i Mørket, fandt jeg doghen til Parken. Jeg svingede mig op paa min Hest og gav Ordre til Afmarsch; Kanonerne og Batterivognene satte sig raslende i Bevægelse, og et Par Minutter efter holdt vi inde paa vor Plads i Kolonnen.

»Vi mangler en Mand,« sagde en Skikkelse, der kom hen til mig i Mørket. Paa Stemmen kunde jeg kjende, at det var Fyrværkeren, Maksimov.

»Hvem er det?« spurgte jeg lidt ærgerlig.

»Det er denne Drivert, Velentschuk. Jeg saa' ham for en halv Times Tid siden, da vi spændte for, men senere har jeg ikke set noget til ham.«

Da Kolonnen først skulde afmarschere om et Par Minutter, sendte jeg Konstablen Antonov afsted efter Fyren, men lige som han var forsvunden i Mørket, ankom Generalen, der skulde lede Expeditionen, i Spidsen for sin Stab, og lidt efter satte vi os i Bevægelse og rykkede ud af Lejren. Vi vare allerede en fem—sex hundrede Alen udenfor denne, da Antonov kom halende med Delikventen.

»Naa, hvor fandt du ham saa?« spurgte jeg Antonov.

»Aa, han laa og snuede midt i Parken.«

»Var han fuld?«

»Nej, han fejlede ikke noget.«

»Hvor kan det da falde ham ind at lægge sig til at sove?«

»Ja, det maa Gud vide; men sove gjordehan, og det saa haardt, at jeg knap kunde faa ham vække t.«

Næsten tre Timer i Træk bevægede vi os i Tavshed og Mørke hen over nøgne, tilfrosne Marker med visne Græstotter og lavt Buskads. Derpaa kom vi til en lille rivende Flod, som dog ikke var dybere, end at vi kunde sætte over den, og paa den anden Side af denne marscherede vi op og gjorde Holdt. Avantgarden rykkede frem, og kort efter hørte vi enkelte Skud forude. Folkene, der hidtil ikke havde sagt et Ord, blev nu livlige og vaagne. Nogle hoppede om snart paa et Ben og snart paa et andet, eller tog Livtag med hinanden for at holde Varmen, andre fik Madposen frem, og de ivrigste fordrev Tiden med at gjøre Geværgreb. Ude imod Øst begyndte Taagen at lette, men paa samme Tid blev det endnu mere fugtigt og klamt. De enkelte Gjenstande traadte lidt efter lidt ud af Mørket, saa at jeg nu kunde skjelne ikke alene de grønne Lavetter og Kanonernes Malm, der var bedækket med smaa matte Dugperler, men ogsaa mine Artilleristers Skikkelser, af hvilke jeg kjendte hver enkelt udenad. Foran mig laa Fodfolket i lange mørke Rækker med deres blinkende Bajonetter og de skinnende Kogekjedler bag paa de sorte Tornystre.

Efter en Snes Minutters Forløb brød vi atter op, men rykkede kun nogle hundrede Skridt frem og gjorde saa igjen Holdt. Tilhøjre skimtede jeg Flodens høje stejle Bred, der kransedes af en tatarisk Kirkegaards aflange lodrette Sten, foran os og til venstre en svag blaasort Stribe, som tittede frem gjennem Taagen, og helt ude i Horisonten en endnu svagere, næsten forsvindende Stribe. Vi kjørte op til Hvil, Kompagniet, der var afgivet til Kanonbedækning, satte Geværerne sammen, og et Par Batailloner rykkede ind i den foranliggende Skov med Geværet i lang Rem og Øxen paa Nakken.

Et Kvarterstid efter var hele den aabne Strækning mellem Skoven og os bedækket med flammende, knistrende Baal, der sendte tunge Røgskyer op mod Himlen. Overalt mødte mit Øje travle Soldaterskikkelser, der ragede op i Ilden med Hænder og Fødder eller kom slæbende med store Grene, som de kastede ind i Flammerne; men henne fra Skoven hørte man gjaldende Øxehug og de faldende Træers Bragen.

Mine Artillerister havde — formodentlig for at stikke Fodfolket ud — tændt et eneste stort Baal, der blussede saa stærkt, at det sved i Haar og Skjæg, naar man kom i Nærheden af det. Ud fra de vaade Grene, som Folkene smed paa Ilden, sivede Vandet i store Draaber, som sydende og spruttende faldt ned i Flammehavet, der sendte slikkende Ildtunger hen over det hvide, rimede Græs. Men Soldaterne vilde have mere Blus paa endnu og kastede derfor den ene mægtige Gren efter den anden og store Totter vissent Græs ind i det brændende Svælg.Velentschuk, der gjærne vilde gjøre sin Uret god igjen, var den allerivrigste til at smide Ved paa Baalet. Da jeg nærmede mig Ilden for at tænde en Cigaret, tog han en Træglød med de bare Hænder og lod den hurtig danse fra Haand til Haand, indtil Pinen blev ham for stærk, og han maatte lade den falde.

»Stik en Pind ind i Ilden, og giv Junkeren den,« sagde en af hans Kammerater.

»Nej, kom heller med en Lunte,« foreslog en anden.

Velentschuk lod sig imidlertid ikke forknytte, men begyndte sit Experiment paany.

Da jeg endelig, uden Velentschuks Hjælp, havde faaet min Cigaret tændt, saa' jeg ham staa og gnide sine

forbrændte Fingre mod Skjøderne af sin Frakke, og for nu at udmærke sig paa anden Maade tog han en vældig Træbul og hev den af al Magt ind i Baalet. Efter denne Kraftanstrængelse mente han, at han nok havde Lov at hvile ud, og stillede sig skrævende foran Ilden med begge sine store, sorte Næver helt hen over Flammehavet.

»Ak ve, ak ve! Jeg har glemt min Pibe!« sagde han, idet han rynkede Panden og satte et ærgerligt Ansigt op. — »Hør véd I hvad, Kammerater, det er forbandet kjedeligt!« tilføjede han, medens hans Øje gled rundt i Kredsen uden at fæste sig paa nogen Enkelt.

II.

Velentschuk hørte til de brave Soldater, som gjør geres Pligt i Stilhed og lader Vorherre raade for Resten. Af Fødsel var han en Lillerusser, og han havde allerede staaet femten Aar i Tjenesten. En smuk og fiks Soldat var han ikke, men han var godmodig, skikkelig og overordentlig ivrig — det sidste navnlig, hvor han ikke behøvede at være det. Og saa var han ualmindelig ærlig, hvilket han for nylig havde haft Lejlighed til at vise paa en meget fremtrædende Maade. Jeg skal først bemærke, at de fleste af vore Folk i deres Fritid giver sig af med et eller andet Haandværk — i Regelen Skomager- eller Skrædderprofessionen. Velentschuk havde selv lært sig at haandtere Sax og Naal og efterhaanden erhvervet sig en ikke ringe Færdighed i denne Kunst. For omtrent et Aar siden, da Batteriet laa i Lejr, paatog han sig at sy en Kappe til Oversergenten, Michail Dorofeitsch. Da Velentschuk havde skaaret Tøjet og riet Foderet, lagde han om Aftenen det hele under sin Hovedpude og gik rolig i Seng. Men saa vilde Ulykken, at det paabegyndte Klædningsstykke, hvortil Tøjet alene var syv Rubler værd, sporløst forsvandt om Natten. Den fortvivlede Velentschuk gik næste Morgen hen til Oversergenten og fortalte ham med Taarer i Øjnene og skjælvende Læber, hvad der var sket. Michail Dorofeitsch blev tindrende gal og truede den ulykkelige Skræddermed Prygl og Forhør, men omsider lod han dog Sagen falde, imod at Velentschuk lovede at erstatte ham Tøjets Værdi. Den stakkels Bestjaalne gjorde alt muligt for at udfinde Tyven, men hvor meget han end anstrængte sig, lykkedes det ham dog ikke. Vel faldt der en stærk Mistanke paa en slyngelagtig Soldat, der laa i Telt sammen med Velentschuk, men da det ikke var muligt at tilvejebringe bestemte Beviser, kunde man ingen Vegne komme med ham. Den skikkelige Michail Dorofeitsch havde glemt sit Tab allerede Dagen efter, men Velentschuk var aldeles overvældet af den Ulykke, der havde ramt ham. Hans Kammerater sagde dengang om ham, at de ligefrem var bange for, at han skulde lægge Haand paa sig selv eller flygte ud i Bjærgene — saa stærkt havde Begivenheden virket paa ham. Han hverken spiste eller drak, kunde ikke engang arbejde og sad og smaatvinede fra Morgen til Aften. Da der var gaaet en Uge, fremstillede han sig for Oversergenten med et Femrubelstykke i Haanden. »Jeg har ikke flere, Michail Dorofeitsch,« sagde han flæbende, »og disse her har jeg oven i Kjøbet laant af Shdanov, men de to, der mangler, skal I nok faa, saa snart jeg har tjent dem ved mit Arbejde. Han, den Slyngel« — hvem denne »han« var, vidste Velentschuk desværre ikke — »der har været lumpen nok til at stjæle fra en fattig Kammerat, har oven i Kjøbet gjort mig til en Tyv i jeres Øjne. Nu har jeg tjenti femten Aar...« Videre kom han ikke paa Grund af Graad. Til Michail Dorofeitschs Ære skal jeg dog tilføje, at han ikke modtog de to Rubler, som Velentschuk et Par Maaneder senere præsenterede ham.

Ved Siden af Velentschuk og i Læ for Blæsten sad Fyrværkeren Maksimov paa en omvendt Spand og røg sin Pibe. Hver Tomme af ham røbede Befalingsmanden, og hans mindste Blik og Bevægelse viste, at han var Karl for sin Hat og vidste, hvad han duede til. Da jeg nærmede mig, drejede han Hovedet om imod mig, men hans Øjne stirrede vedblivende ind i Ilden, og først langt senere beærede han mig med et Blik. Maksimov sad ret godt i det, han havde endogsaa lagt Penge op, og i Tjenesten var han saa flink, at han allerede i en ganske ung Alder havde faaet Duelighedssnoren. Folkene sagde om ham, at han var umaadelig rig og skrækkelig lærd og klog. Naa, dum var han heller ikke, og han var rigtig godt inde i sin Tjeneste, men han havde den ulykkelige Vane at udtrykke sig paa saa utydelig og vrøvleagtig en Maade, at ingen — ja, jeg betvivler endogsaa han selv — kunde forstaa, hvad han mente. Men netop denne Utydelighed og Uklarhed imponerede Folkene; de troede nemlig altid, at der laa en dybere Betydning i hans Ord, og naar de nu ikke kunde faa fat i denne, gav de deres egen Dumhed

Skylden derfor og respekterede ham endnu højere af denne Grund.Til højre for ham sad Konstablen Antonov, der havde taget sine Støvler af og foretog et indgaaende Eftersyn af sine store røde Fødder. Allerede som ganske ung havde han haft Lejlighed til at udmærke sig, idet han selvtredje var bleven tilbage ved en Kanon, som den øvrige Del af Betjeningsmandskabet havde forladt. Skjønt han fik to Kugler i Laaret, blev han dog standhaftig paa sin Post, indtil han havde affyret sin sidste Kardætsk. Han vilde forlængst have været Fyrværker, hvis der ikke havde været noget »muggent« ved hans Karakter, som hans Kammerater udtrykte sig. Og der var ogsaa noget »muggent« ved den, for naar han var ædru, kunde ingen være roligere, skikkeligere og punktligere end han, men naar han havde drukket biot et Par Glas, gjorde han de værste Skandaler og blev fuldstændig vild og gal. Han var nok værd at se paa, denne lille undersætsige Kraftkarl med de hjulede Ben, det røde Fjæs og det vældige Overskjæg, naar han seende sig stolt om til alle Sider sad med en lille en paa Lampen og spillede BalalaikaEn primitiv Gitar med lang Hals og to eller tre Strænge, der anslaas med flere Fingre ad Gangen. O. A., og ubetalelig var han, naar han gik svinglende ned ad Gaden med Hænderne i Buxelommen, Kappen paa Slæng og alle Kors og Medailler udenpaa, thi der lyste da ud af hans Ansigt enoprigtig og dybt følt Trang til at give ikke alene alle Civilister, men overhovedet alle Ikke-Artillerister et blaat Øje, naar de ikke kom hurtigt nok af Vejen for ham. Og naar han sloges og gjorde Ballader, var det ikke saameget for sin egen Fornøjelses Skyld, men fordi han mente, at han skyldte den Stand, som han var Repræsentant for, dette Offer.

Ved Siden af ham sad en lille Spirrevip med Ørenringe, grumset Hud og en Porcellænspibe mellem Tænderne. Han havde trukket Knæene op under sig og bøjede sig hen over Ilden. Det var Batteriets Spøgefugl, Trainkonstabel Tschikin, eller »min rare Ven« som Kammeraterne kaldte ham, fordi han altid brugte dette Udtryk, naar han talte til dem. Hvad enten det var knagende Frost, eller man vadede i Snavs til op over Knæene, hvad enten man stod ligeoverfor Fjenden, eller var til stram Exercits, skar Tschikin altid de løjerligste Grimasser og sprællede saa grinagtigt med Arme og Ben, at hele DelingenBatteriet inddeles i Delinger, hver bestaaende af to Kanoner med tilhørende Betjeningsmandskab. Delingen føres i Regelen af en Officer. O. A. var lige ved at revne af Latter. Under Hvilen samlede han altid en Skare af beundrende Kammerater om sig, for hvem han enten gjorde Kortkunster eller fortalte Æventyr. Mest Lykke gjorde han, naar han fortalte om »den snedige Soldat, der narrededen engelske Lord,« eller om »Tyrken, der fik en Snaps forkert i Halsen.« Til andre Tider gav han Tyskeren eller Tataren, eller rev simpelt hen saadanne Vittigheder af sig, at alle Folkene laa paa Maven af Latter. Skjønt hans Berømmelse som Spøgefugl var saa grundfæstet i Batteriet, at han blot behøvede at lukke Munden op og blinke med Øjnene for at gjøre almindelig Lykke, havde han dog i Virkeligheden en saa udviklet Sans for det Komiske, at den kunde bestaa enhver Prøve.

Kredsen om Baalet sluttedes af en ung uanselig Knøs, der ikke var færdig med sin Rekruttid endnu. Han havde kun været i Tjenesten et Aar og skulde i Dag for første Gang høre Kuglerne pibe. Han stod med skrævende Ben midt inde i selve Røgen, og saa nær Baalet, at det saa' ud, som om der skulde gaa Ild i hans slidte Pels. Men Varmen generede ham ikke: han havde knappet Frakke og Skjorte op og gloede med et fornøjet Ansigt lige ind i Ilden.

Bag de andre og lidt borte fra Ilden laa en Artillerist ivrig beskæftiget med at skrælle Barken af en Pind. Det var Fatter Shdanov. Da han var langt ældre i Tjenesten end de andre Folk i Batteriet og havde kjendt dem alle, lige fra de var Rekrutter, blev han aldrig kaldt andet end Fatter. De sagde om ham, at han aldrig drak Brændevin, aldrig røg, aldrig spillede Kort og aldrig bandede. I sin Fritidgav han sig om Hverdagen af med Skomagerhaandværket, men hver eneste Helligdag gik han i Kirke, plantede sit Voxlys foran Helgenbillederne og læste andægtig i sin Psalmebog. Han holdt sig mest for sig selv: mod Underofficererne var han ærbødig, men kold, og med de Menige havde han ingen Berøringspunkter, da han ikke drak. Derimod tog han sig velvillig af Rekrutterne, som han protegerede, formanede og hjalp, hvor han kunde. Alle i Batteriet betragtede ham som Kapitalist, for de vidste om ham, at han ejede 25 Rubler, som han forøvrigt gjærne laante ud af til dem, der virkelig trængte. Fyrværkeren Maksimov fortalte mig engang om, hvorledes Shdanov ogsaa havde hjulpet ham. Da han for en halv Snes Aar siden kom til Batteriet som Rekrut, satte han alle sine Penge til i Svir sammen med de ældre Kammerater, og da Shdanov lagde Mærke til, hvor ilde han var stedt, kaldte han ham hen til sig,

foreholdt ham hans slette Opførsel og gav ham derpaa en Dragt Prygl. Da det var besørget, holdt han et Foredrag for ham, om hvorledes en Soldat rettelig bør leve og føre sig op, og lod ham saa gaa efter først at have foræret ham en Skjorte og en blank Sølvrubel.

»Det er ham, der har gjort et Menneske ud af mig,« plejede Maksimov gjærne at sige, naar Talen faldt paa Shdanov, og ved disse Ord lyste den brave Fyrværkers Øjne altid af Taknemmelighed.Ingen kunde være nøjagtigere i Tjenesten eller kjende den bedre end Shdanov, men han var altfor uanselig og og beskeden til, at man kunde gjøre ham til Underofficer, skjønt han havde tjent i 25 Aar og deraf de sidste 15 som Bombarder. Den gamle Soldats eneste Glæde og Lidenskab var Sangen. Selv kunde han ikke synge, men naar de unge Rekrutter sang, stod han ofte i deres Midte med Hænderne i sine Kappelommer og gav sin Sympathi til Kjende ved at misse med Øjnene, slaa Takt med Hovedet og trække Mundvigerne op og ned under Skjægget paa en højst udtryksfuld Maade. Hans kridhvide Haar, sorte sværtede Knebelsbarter og rynkede vejrbidte Ansigt gav ham ved første Øjekast noget strængt og barskt, men saa' man ham ind i hans store, runde Øjne, især naar de smilede — med Munden smilede han aldrig — blev man slaaet af det blide og næsten barnlige Udtryk i dem.

III.

»Ak ve, ak ve! Jeg har glemt min Pibe!« Hør véd I hvad, Kammerater, det er forbandet kjedeligt!« gjentog Velentschuk.

»Du skulde ryge dig en Segar, min rare Ven,« sagde Tschikin, idet han blinkede med Øjnene og satte Munden op til en Grimasse. Jeg ryger altid Segarer hjemme; det smager saa øndigt.« Ingen kunde være nøjagtigere i Tjenesten eller kjende den bedre end Shdanov, men han var altfor uanselig og og beskeden til, at man kunde gjøre ham til Underofficer, skjønt han havde tjent i 25 Aar og deraf de sidste 15 som Bombarder. Den gamle Soldats eneste Glæde og Lidenskab var Sangen. Selv kunde han ikke synge, men naar de unge Rekrutter sang, stod han ofte i deres Midte med Hænderne i sine Kappelommer og gav sin Sympathi til Kjende ved at misse med Øjnene, slaa Takt med Hovedet og trække Mundvigerne op og ned under Skjægget paa en højst udtryksfuld Maade. Hans kridhvide Haar, sorte sværtede Knebelsbarter og rynkede vejrbidte Ansigt gav ham ved første Øjekast noget strængt og barskt, men saa' man ham ind i hans store, runde Øjne, især naar de smilede — med Munden smilede han aldrig — blev man slaaet af det blide og næsten barnlige Udtryk i dem.

III.

»Ak ve, ak ve! Jeg har glemt min Pibe!« Hør véd I hvad, Kammerater, det er forbandet kjedeligt!« gjentog Velentschuk.

»Du skulde ryge dig en Segar, min rare Ven,« sagde Tschikin, idet han blinkede med Øjnene og satte Munden op til en Grimasse. Jeg ryger altid Segarer hjemme; det smager saa øndigt.«De andre var naturligvis lige ved at revne af Latter.

»Naa saa du har glemt dit Pibetøj,« bemærkede Maksimov, der ikke deltog i Latteren, overlegent og fornemt, medens han bankede Piben ud mod sin venstre Haand. »Men hvor var du egentlig henne, Velentschuk, da vi tog afsted?«

Velentschuk vendte sig halvt om imod ham og førte Haanden op mod Huen, men sænkede den igjen.

»Du maa vist ikke have sovet Rusen ud fra i Gaar Aftes, siden du kunde falde i Søvn allerede paa Morgenstunden. Det faar du dig nok en ordentlig Omgang for.«

»Gid jeg maa krepere paa selve Stedet, Fjodor Maksimovitsch, hvis jeg har smagt saa meget som en Draabe Brændevin i Gaar eller i Dag,« svarede Velentschuk. — »Og hvad Glæde skulde jeg desuden have af at drikke

mig fuld?« tilføjede han med et Suk.

»Naa ja, det maa du nu selv klare for Øvrigheden, som du bedst kan, men bliver du saadan ved, gaar det dig ilde,« sagde den veltalende Maksimov i en noget blidere Tone end før.

»Ja, det er ligefrem et Mirakel, Kammerater« vedblev Velentschuk efter en lille Pavse, idet han kløede sig i Nakken. »Nu har jeg tjent i over femten Aar, men endnu aldrig har jeg oplevet noget lignende. Da vi fik Ordre til atstille, begav jeg mig strax hen paa Vej til Parken, som det var min Pligt, og da fejlede jeg ikke det mindste. Men allerbedst som jeg gik, fik jeg en Fornemmelse, som om en tog mig i Kardusen og væltede mig om paa Jorden. I det samme faldt jeg i Søvn, og saa hørte og saa' jeg ikke mere. Det maa have været den sovende Syge i egen Person, der kom og overfaldt mig.«

»Ja, jeg havde ogsaa mit Hyre med at faa dig vaagen,« sagde Antonov, medens han halede sine Støvler paa. »Jeg puffede og sparkede til dig, men lige meget hjalp det, du laa ligesom en død Klods.«

»Naa, og du mente naturligvis, at jeg var drukken,« bemærkede Velentschuk.

»Ja, saadan var der ogsaa en gammel Kone hjemme,« fortalte Tschikin, »som laa og sov oppe paa Ovnen to Aar i Træk. I Begyndelsen halede og ruskede de i hende, for de troede, at hun sov paa samme Manér som alle vi andre, men til Slutningen opdagede de, at hun ikke var til at faa vaagen. Ja, det er sikkert som jeg siger, min rare Ven.«

»Hør, fortæl os engang, hvordan du imponerede Bønderfolket, dengang du havde Orlov hjem,« sagde Maksimov smilende og sendte mig et Blik, der skulde sige: »Har De ikke Lyst til at høre, hvad det dumme Menneske fortæller?«

»Jo, det gik meget nemt til,« svarede Tschikin. »Ser du, først spurgte en af dem om,hvordan vi havde det her. Hvordan vi har det? sagde jeg. — Vi har det rigtig godt, min rare Ven, og de gi'er os saa meget at æde og drikke, som vi vil ha'e. Hver Mand faar en Kop Skurkelade baade Morgen og Aften, og til Middag vanker der ægte Perlegrynssuppe med Skum paa. Brændevin faar vi ikke, men derimod Modera, saa meget vi vil drikke, og det er en fin Modera, kan du tro, for den koster 42 Kopeker foruden Flasken.«

Han talte hurtig og med stor Tungefærdighed som en, der har fortalt den samme Historie saa tidt, at han kan den udenad.

»Jo, det er en dejlig Modera, vi faar,« faldt Velentschuk, der lo højest af alle, ham i Talen. »Ha, ha, ha!«

»Naa, men hvad fortalte du dem saa om de asiatiske Folkestammer, som vi ligger her og kriges med?« spurgte Maksimov ham paany, efter at Latteren havde lagt sig lidt.

Tschikin svarede ikke, men bøjede sig hen over Ilden, ragede en Glød ud med en Pind, lagde den i sin Pibe og røg nogle Minutter af sin Stilketobak, medens han nød sine Kammeraters spændte Ansigter. Da han endelig havde pustet tilstrækkelig Røg ud, lagde han Piben, satte sin Hue helt bag i Nakken og fortsatte sin Fortælling med mange Grimasser og løjerlige Ansigtsfordrejninger. — »Ja, en af dem spurgte mig saa om, hvordan Tyrken og den bitte Tscherkesser var at kriges med,« fortalte han medsin sædvanlige Tungefærdighed. »Hør, min rare Ven, svarede jeg, her i Kavkasus har vi ikke en, men mange Slags Tscherkessere. Der er nu først dem, der lever oppe i Klippebjærgene, og som æder Sten i Stedet for Brød. De holder sex Alen i Højden, midt i Panden har de et vældigt Øje, og deres Hue er gloende rød — ligesom din, min rare Ven,« henvendte han sig pludselig til Rekrutten, der havde en højst mærkværdig Hue paa med rød Puld.

Denne pludselige Henvendelse kom Rekrutten saa uventet, at han gik bagover og satte sig ned med det samme. Han lo, saa han knap kunde faa Vejret, dunkede sig paa Knæene og saa' ud, som om han skulde kvæles i Hoste og Latter.

»Og saa er der endnu nogle Fyre oppe i Bjærgene, sagde jeg til ham, nogle smaa Tvillingedværge, af hvilke de største kun holder et Kvarter i Højden. De gaar altid to og to sammen og holder hinanden i Haanden, og saa kiler de saa gesvindt afsted, at man ikke kan hale ind paa dem, selv om man sidder paa den hurtigste Hest. — Hvad for

noget, min rare Ven? spurgte Fæet mig, er de da født med at holde hinanden i Haanden? — Ja, sagde jeg, saadan er de skabt fra Naturen af, og river du deres Hænder fra hinanden, kommer der Blod, akkurat som paa Kineserens Hoved, naar du tager Hatten af ham. — Ja men sig mig, min rare Ven, sagde han saa, hvad gjør de egentligved jer, naar de faar fat i jer? — Hvad de gjør? sagde jeg. De sprætter Maven op paa os, og vikler saa alle Tarmene om venstre Haands Tommelfinger. Og det kilder, kan du tro, og vi griner — lige til vi kreperer af Grin.«

»Naa, men troede de nu paa, hvad du sagde?« spurgte Maksimov med et let Smil, medens alle de andre vred sig af Latter.

»Ja, saadan er de nu engang, de løjerlige Mennesker derhjemme, at de tror alt, hvad man bilder dem ind. Men da jeg begyndte at fortælle om Bjærget Kasbek, og at Sneen bliver liggende paa det hele Sommeren igjennem, lo de mig lige op i Ansigtet, min rare Ven. — Hør Kammerat, nu gjør du nok Løjer med os, sagde de. Vil du bilde os ind, at Sneen ikke skulde tø paa saa stort et Bjærg, naar vi her hjemme har en ussel lille Høj, der er helt fri for Sne, mens denne endnu ligger alenhøjt i alle Lavninger og Huller. Nej, min rare Ven, kom ikke til os med den! raabte de allesammen.

Tschikin blinkede skjælmsk med sit ene Øje og puttede Piben i Munden igjen som Tegn paa, at han nu ikke havde mere at fortælle.

IV.

Solen, der tittede som en lys Plet gjennem den tætte hvide Taage, var allerede helt oppe paa Himlen. Den graablaa Horisont udvidede sig lidt efter lidt, og skjønt den laa langt længere ved jer, naar de faar fat i jer? — Hvad de gjør? sagde jeg. De sprætter Maven op paa os, og vikler saa alle Tarmene om venstre Haands Tommelfinger. Og det kilder, kan du tro, og vi griner — lige til vi kreperer af Grin.«

»Naa, men troede de nu paa, hvad du sagde?« spurgte Maksimov med et let Smil, medens alle de andre vred sig af Latter.

»Ja, saadan er de nu engang, de løjerlige Mennesker derhjemme, at de tror alt, hvad man bilder dem ind. Men da jeg begyndte at fortælle om Bjærget Kasbek, og at Sneen bliver liggende paa det hele Sommeren igjennem, lo de mig lige op i Ansigtet, min rare Ven. — Hør Kammerat, nu gjør du nok Løjer med os, sagde de. Vil du bilde os ind, at Sneen ikke skulde tø paa saa stort et Bjærg, naar vi her hjemme har en ussel lille Høj, der er helt fri for Sne, mens denne endnu ligger alenhøjt i alle Lavninger og Huller. Nej, min rare Ven, kom ikke til os med den! raabte de allesammen.

Tschikin blinkede skjælmsk med sit ene Øje og puttede Piben i Munden igjen som Tegn paa, at han nu ikke havde mere at fortælle.

IV.

Solen, der tittede som en lys Plet gjennem den tætte hvide Taage, var allerede helt oppe paa Himlen. Den graablaa Horisont udvidede sig lidt efter lidt, og skjønt den laa langt længereborte end Taagen, tegnede den sig dog som en skarp, ubevægelig Stribe bag dennes flygtige, hvide Slør.

Foran os, paa den aabne Plads bag Skoven, opsendte Baalene sorte, blaahvide eller lillarøde Røgskyer, der blandede sig i fantastiske Snoninger med Taagens hvide Lag. Langt længere forude, foran Skovens yderste Punkt til højre, saa' vi nu og da Grupper af beredne Tatarer, og hver Gang disse viste sig, hørte vi Skud fra vor Skyttekjæde.

Dette her var kun Løjer — den alvorlige Del af Festen var endnu ikke begyndt.

Chefen for det Kompagni, der var afgivet til Kanonbedækning, kom hen til mig og pegede paa tre Ryttere, som netop nærmede sig Skoven og var i en Afstand af knap to tusinde Alen fra os. Som alle Fodfolksofficerer mente han, at med Kanoner kan man skyde selv paa en Graaspurv, og han bad mig derfor om at sende dem en Kugle eller en Granat.

»Se engang dér hen!« sagde han ivrigt og med et godmodigt Smil, idet han pegede med sin højre Haand ud over min Skulder. »Der henne ved de to høje Træer rider en Fyr paa en stor hvid Hest, og bag ham kommer der endnu et Par Stykker. Kan De dog ikke sende dem et Skud?«

»Og lige i Nærheden af Skoven kommer der tre til,« bemærkede Antonov, der udmærkede sig ved sit skarpe Syn. — »Se saa, nu tagerden forreste sin Bøsse ud af Hylsteret,« tilføjede han, idet han gik hen til os med sin Pibe bag Ryggen. »Jeg saa' det ganske tydeligt, Deres Velbaarenhed.«

»Saa, nu skød han, Brødre! Saa' I ikke den lille hvide Røgsky?« sagde Velentschuk, som stod inde i den Klynge Soldater, der havde samlet sig bag Kanonerne.

»Det gaar vist ud over en af dem i Kjæden,« mente en anden.

»Se blot, hvor de mylrer ud af Skoven; de er vist fremme for at finde en Plads til deres Kanoner,« sagde en tredje. »Blot vi kunde sende en Granat ind imellem dem, saa skulde vi bare se Løjer.«

»Og hvor langt tror du, der er over til dem, min rare Ven?« spurgte Tschikin.

»Aa, der kan vei være en femten—sexten hundrede Alen,« sagde Maksimov langsomt og halvhøjt, som om han talte med sig selv. I hans Ansigt læste man den samme Lyst til at brænde løs paa dem, som hos alle de andre.

»Hør, véd De hvad, nu var der vist noget at gjøre; De skulde skynde Dem, mens de er samlede,« sagde Kompagnichefen i en overtalende Tone.

»Skal vi ikke give dem et Skud?« spurgte Antonov med sin dybe Bas, og det forekom mig, at hans Ansigt havde et næsten mørkt og vredt Udtryk.

Jeg kunde ikke længere modstaa detalmindelige Ønske og befalede, at Kanon Nr. 2 skulde rettes ind mod de næsvise Ryttere.

Næppe havde jeg sagt det, førend Granaten blev sat ind i Mundingen og ført til Bunds. Antonov hældede sig hen over Lavetten, stak sin Haand bagud og begyndte at vinke.

»En lille Kjende til venstre! — Saa — nu lidt til højre! Endnu lidt — og endnu lidt! Nu er det godt!« sagde han efter at have rettet Opsatsen ind og forlod med et stolt Ansigt sin Plads.

Kaptejnen, Maksimov og jeg saa' den ene efter den anden hen over Opsatsen og gav hver sin Mening til Kjende.

»Den gaar for langt, det véd Gud den gjør,« brummede Velentschuk, skjønt han havde staaet og kigget over Antonovs Skulder og altsaa ikke kunde have nogen Mening om, hvorvidt Sigtet stod rigtigt. »Saa sandt jeg staar her, gaar den over Hovedet paa dem og slaar ned i Træerne bagved!«

»Kanon Nr. 2! Fyr!« kommanderede jeg.

Betjeningsmandskabet løb tilbage, og Antonov skyndte sig ud til Siden for at iagttage Nedslaget. Røret fængede, og det sang i Kanonens Malm. I samme Nu indhylledes vi i en tæt hvid Krudtrøg, og gjennem det øredøvende Knald hørte vi den hvislende, skurende Lyd af Granaten, der fjærnede sig gjennem Luften. Svagere og svagere blev denne Hvislen, indtil den til Slutningen tabte sig i den almindelige Tavshed.Lige bagved Rytterskaren derovre viste der sig en lille hvid Røgsky. Tatarerne spredtes til alle Sider, og vi hørte Lyden af en Explosion.

»Det kan jeg lide! Se hvor de faar travlt! Det holder de Sataner nok ikke af!« hørte man baade fra Artillerister og Infanterister, som stod i Klynger i Nærheden af Kanonerne og glædede sig over Synet af den flygtende Fjende.

»Ja vist gik den for langt!« brummede Velentschuk. »Jeg sagde jo nok, at den vilde ramme Træerne, og jeg fik Ret, gjorde jeg.«

V.

Jeg lod Soldaterne staa og snakke om, hvorvidt Granaten havde gjort Skade eller ej, og satte mig sammen med Kompagnichefen ind under et Træ, hvor vi ventede paa, at hans Oppasser skulde komme med Frokosten. Kaptejn Bolchov, der var rig og tidligere havde staaet i Garden, indtog som Følge heraf en fremragende Position blandt Regimentets Officerer, og dog vare disse ikke misundelige paa ham, men holdt tværtimod af ham. Hans gode Forstand og naturlige Takt hjalp ham ud over alle Anstødsstene, saa at Kammeraterne ikke allene tilgav ham, at han fik sine Uniformer fra Petersborg, men endogsaa den Forbrydelse, at han kunde tale flydende Fransk. Efter at vi havde ladet vore fælles Bekjendte passere Revue og drøftet forskjellige interessante militære Lige bagved Rytterskaren derovre viste der sig en lille hvid Røgsky. Tatarerne spredtes til alle Sider, og vi hørte Lyden af en Explosion.

»Det kan jeg lide! Se hvor de faar travlt! Det holder de Sataner nok ikke af!« hørte man baade fra Artillerister og Infanterister, som stod i Klynger i Nærheden af Kanonerne og glædede sig over Synet af den flygtende Fjende.

»Ja vist gik den for langt!« brummede Velentschuk. »Jeg sagde jo nok, at den vilde ramme Træerne, og jeg fik Ret, gjorde jeg.«

V.

Jeg lod Soldaterne staa og snakke om, hvorvidt Granaten havde gjort Skade eller ej, og satte mig sammen med Kompagnichefen ind under et Træ, hvor vi ventede paa, at hans Oppasser skulde komme med Frokosten. Kaptejn Bolchov, der var rig og tidligere havde staaet i Garden, indtog som Følge heraf en fremragende Position blandt Regimentets Officerer, og dog vare disse ikke misundelige paa ham, men holdt tværtimod af ham. Hans gode Forstand og naturlige Takt hjalp ham ud over alle Anstødsstene, saa at Kammeraterne ikke allene tilgav ham, at han fik sine Uniformer fra Petersborg, men endogsaa den Forbrydelse, at han kunde tale flydende Fransk. Efter at vi havde ladet vore fælles Bekjendte passere Revue og drøftet forskjellige interessante militæreSpørgsmaal og derigjennem forvisset os om, at vi begge sad inde med den fornødne gjensidige Sympathi, kom vi begge lidt efter lidt ind paa Æmner af en mere intim Natur. Og jo længere vi talte sammen, desto mere fristet følte jeg mig til at spørge Kaptejnen om, hvad han egentlig vilde hernede, saa meget mere som det forekom mig, at han selv havde Lyst til at komme ind paa dette Spørgsmaal.

»Gud véd, hvor længe vi skal ligge her i Tschetschnja,« sagde han langsomt, »jeg begynder oprigtig talt at kjede mig hernede.«

»Saa? — Da kjeder jeg mig ikke,« svarede jeg. »Og det forekommer mig da ogsaa, at det maa være mere trivielt at gjøre Tjeneste i en Stab end at ligge her med sit Kompagni.«

»Ja, i en Stab er der tusinde Gange værre!« sagde han med et stærkt Udtryk af Lede. »Nej, men jeg mener, at det kunde være rart, om vi snart fik en Ende paa dette Krigsvæsen.«

»Er det virkelig Deres Mening?«

»Ja, vist saa. — Naa, der har vi nok Maden,« sagde han, da han saa' Oppasseren komme gaaende med Tallerkener og Fade.

»Sig mig, hvad vil De egentlig hernede,« spurgte jeg, »naar Livet i Kavkasus tiltaler Dem saa lidt?«

»Det skal jeg sige Dem,« svarede han aabenhjærtigt, »det er, fordi der i Rusland existerer en gammel Overtro

om, at Kavkasus er et Slags forjættet Land, hvor alle, der paa eneller anden Maade ere komne agterud, kunne finde Helbred og Frelse.«

»Ja, det er ganske sandt,« indrømmede jeg, »og de fleste, der...«

»Og det morsomste er,« afbrød han mig, »at alle vi, der tage herned i Kraft af denne Tradition, blive umaadelig skuffede i vore Forventninger. Jeg kan absolut ikke indse, hvorfor den, der lider af ulykkelig Kjærlighed eller har sat sin Formue over Styr, hellere skal tage til Kavkasus end for Exempel til Kasan eller Kaluga. Hjemme forestiller man sig Kavkasus som et herligt Land, hvor Horisonten overalt begrænses af stolte Bjærge, hvor hvert Skridt hæmmes af rivende Strømme, og hvor vilde Tscherkessere med lange Dolke, og bedaarende Tscherkesserinder hører til Dagens Orden. Kort sagt, man mener, at alt her er gyseligt, skjønt og poetisk — og saa er her dog saa prosaisk som vel muligt. Men hvis man hjemme vidste, at vi aldrig kommer op paa disse Bjærgtinder med deres rene jomfruelige Sne — hvad jeg for min Part ogsaa nødig vilde — og at Kavkasus inddeles i kjedelige og prosaiske Guvernementer ligesom Rusland, saa...«

»Ja,« sagde jeg leende, »i Rusland har man ganske vist et noget andet Blik paa Kavkasus end vi, der er her. Det gaar med det, som naar man læser Digte i et Sprog, man ikke kjender nøje: man finder dem altid langt smukkere, end de i Virkeligheden ere.«»Aa ja, det kan De have Ret i. Men jeg véd blot saa meget, at jeg ikke synes om dette saa lovpriste Kavkasus.«

»Ja det gjør jeg nu; jeg holder af Kavkasus som det er, og...«

»Naa ja, her er vist ganske dejligt!« afbrød han mig irriteret, »men jeg véd blot, at jeg ikke duer til at være her.«

»Hvorfor det?« spurgte jeg, nærmest for at sige noget.

»For det første fordi alt det, som jeg søgte Helbred for hernede, har fulgt mig, men kun med den Forskjel, at det, der før laa paa Hovedtrappen, nu ligger paa Køkkentrappen, og for det andet, fordi jeg føler, at jeg hver Dag synker dybere og dybere i min egen Agtelse. Kort sagt, jeg egner mig ikke til Tjenesten her; jeg holder ikke af Faren — jeg er ikke tapper!«

Skjønt denne uventede Tilstaaelse i allerhøjeste Grad forbavsede mig, modsagde jeg ham dog ikke, hvad han sikkert ønskede. Jeg ventede nemlig, at han senere vilde modificere sine Ord, saaledes som det saa ofte gaar i lignende Tilfælde.

»De maa vide, at jeg i Dag for første Gang i mit Liv skal i Ilden,« vedblev han, »og De kan ikke forestille Dem, hvorledes jeg var til Mode i Gaar. Da Oversergenten bragte mig Befalingen om, at mit Kompagni skulde med, blev jeg bleg som et Lig og kunde ikke sige et Ord for Sindsbevægelse. Og De skulde blotvide, hvorledes jeg har tilbragt Natten! Hvis det er sandt, at man kan faa graa Haar i Hovedet af Frygt og Rædsel, saa maa jeg være fuldstændig hvidhaaret nu, for ikke en Dødsdømt kan have lidt mere, end jeg har lidt i Nat. — I Dag er jeg noget roligere, men det banker dog saa heftigt her inde,« sagde han, idet han lagde Haanden paa sit Bryst, »at jeg knap kan trække Vejret. Og det latterligste er, at skjønt jeg føler, at vi her staar foran et skrækkeligt Drama, saa sidder jeg dog ganske rolig og spiser Bankekjød med Løg og bilder mig ind, at vi har det rigtig hyggeligt. — Faar vi snart den Vin, Nikolajev?« tilføjede han gabende.

»Nu kommer der én, Brødre!« lød det ængsteligt inde mellem Soldaterne, og Alles Øjne rettedes hen mod den forreste Skov.

Langt borte hævede sig en hvid Røgsky, der blev større og større og bares frem af Vinden. Og i samme Nu som det gik op for mig, at denne Røg kom fra en af Fjendens Kanoner, fik alt, hvad jeg saa' i dette Øjeblik: Geværpyramiderne, den blaa Luft, de grønne Lavetter og Nikolajevs solbrændte, skjæggede Ansigt, en forunderlig højtidelig Karakter, fremkaldt ved den lynsnare Tanke om, at Kuglen, der allerede tydelig saas i Luften og nu fløj højt oppe i Rummet, maaske kunde være rettet lige imod mit Bryst.

»Hvor har De faaet Vin fra?« spurgte jeg Bolchov i en let henkastet Tone, men samtidiglød der i mit Indre to helt forskjellige Stemmer. »Herre, modtag du min Sjæl!« sukkede den ene, »Duk dig ikke, men sid strunk og

smilende, mens Kuglen farer forbi!« hviskede den anden, og i det samme hørte jeg en uhyggelig Hvislen lige over Hovedet paa os og et stærkt Klask eller Bump nogle faa Skridt ud til Siden.

»Hvis jeg var en Napoleon eller en Frederik den Store,« bemærkede Bolchov, idet han vendte sig om imod mig med et fuldstændig roligt Ansigt, »vilde jeg nu sige et eller andet bevinget Ord.«

»Ja men det har De jo allerede gjort,« sagde jeg, der kun med Møje kunde skjule den Uro, hvori den nys overstaaede Fare havde sat mig.

»Men til hvad Nytte? — Der er ingen, der skriver op, hvad jeg har sagt.«

»Jo, det skal jeg nok — det lover jeg Dem!«

»Aa, saa udsætter De mig kun for Kritik,« sagde han smilende.

»Se til den Knægt!« brummede Antonov i det samme bagved os. »Den kunde nær have gjort Ulykker.«

Baade mine egne Forsøg paa at give den Koldblodige, og Kaptejnens opstyltede Fraser forekom mig med ét utaalelig dumme og flove efter dette naturlige Udbrud.

VI.

Fjenden havde virkelig kjørt sine Kanoner op i Nærheden af de to høje Træer og sendte hver ti eller tyve Minutter et Skud efter vore Folk, der stod og huggede inde i Skoven. Jeg rykkede et Par hundrede Alen frem og begyndte at besvare hans Ild. Nu fik vi Kjærligheden at føle: hvert Øjeblik saa' jeg henne i den fjærne Skovrand en lille hvid Sky og hørte derpaa en Hvislen og et Smæk i Jorden enten foran eller bagved os.

Mine Folk vare flinke som altid. De ladede hurtigt, rettede omhyggeligt og spøgte og lo, medens Kuglerne fløj dem om Ørene. Kaptejn Bolchovs Infanterister laa derimod i tavs Uvirksomhed bagved os og ventede paa, at Turen skulde komme til dem. Inde i Skoven arbejdede de paa Kraft, Øxehuggene gjaldede, og kun naar en Kugle hvislede oppe i Luften, holdt de pludselig op. »Dæk jer! Dæk jer!« lød det saa fra alle Kanter, medens Folkenes Øjne fulgte Projektilet, der rikochetterede hen over Træstubbe, Baal og knudrede Grene.

Taagen lettede. Som flygtige hvide Skyer hævede den sig op i den mørkeblaa Luft og forsvandt. Solstraalerne kastede Blink paa Bajonetternes Staal, spillede hen over Kanonernes blanke Malm og drak Rimens hvide Fnug, der tindrede i Græsset og paa Buske og Træer. Oppe i Luften blandede Morgenfrostens friske Kølighed sig med Foraarssolens Varme, og somet broget Tæppe med tusinde Skygger og Farver, der dannede en stærk Kontrast til Skovstiens sorte Muld, laa Løvets visne Dække inde under de høje Træer.

Ude i Skyttekjæden blev Bevægelserne livligere, og de smaa hvide Røgskyer baade hos os og ovre hos Fjenden blev hyppigere. Dragoner med vajende Smaafaner paa deres Lanser red op i Fjendens Flanke, ud fra Skoven kom Fodfolket marscherende kompagnivis og under lystig Sang, og Vogne belæssede med Træstammer og vældige Grene rullede forbi os og kjørte op i en lang Række bagude. Generalen kom ridende hen til mig og sagde, at jeg om lidt kunde trække mig tilbage. Men her var heller ikke rart at være, for Fjenden havde sat sig fast i nogle Buske i Forlængelse af vor venstre Flanke, hvorfra han generede os stærkt med sin Ild. Den ene Kugle efter den anden summede og hvislede forbi Ørene af os og klaskede ned paa Lavetter og Kanoner, heldigvis uden at saare nogen af Mandskabet. Fodfolket, der laa bagved os, fik travlt, traadte i en Fart til Gevær, formerede Kjæde og besvarede Fjendens Ild. Ovre fra Buskene blev Skydningen endnu livligere, og Kuglerne fløj nu om os i tætte Sværme.

Mine Artillerister havde ligesaa stor Respekt for Geværkuglerne, som Infanteristerne for lidt siden havde haft for Granaterne. Tschikin rev nok Vittigheder af sig, naar Kuglerne peb hamom Ørene, men hans Ansigt var dog ikke fuldt saa fornøjet som ellers. Om en af Kuglerne, der susede hen over Hovedet paa os, sagde han: »Se, hvor du har travlt, min rare Ven!« en anden, der meldte sig med en gemytlig Brummen, kaldte han for »Bien«, og en tredje, som fløj forbi os med et langtrukkent, klagende Hvin, døbte han med Navnet »Tudekælling«, hvad der

vakte almindelig Munterhed.

Den lille Rekrut, der aldrig havde været med til de Løjer før, dukkede sig og trak Hovedet ned mellem Skuldrene, hver Gang der kom en Kugle, og de andre lo saa af ham og spurgte ham, om han kjendte den, siden han bukkede saa høfligt for den. Selv Velentschuk, der ellers var saa rolig og koldblodig i Faren, syntes i Dag slet ikke i sit Es og brummede over, at vi ikke sendte dem inde i Buskene et Par Kardætsker. »Hvorfor skal han have Lov til at gjøre os Fortræd, uden at vi svarer ham?« hørte jeg ham sige. »Hvis vi drejede Kanonerne og gav ham en lille Hilsen, skulde vi snart faa Munden stoppet paa ham.«

Jeg fandt selv, at han havde Ret, og befalede, at der skulde lades med Kardætsker.

»Hid med en Kardætsk!« raabte Antonov og løb med Viskeren i Haanden hen til Mundingen af Kanonen.

I det samme hørte jeg pludselig lige bagved mig Lyden af en Kugle, der smækkede i noget Blødt. »Ak ve,« tænkte jeg med Sorg,»den har ramt en af Folkene,« men jeg turde ikke vende mig om af Frygt for, at min Forudfølelse skulde blive til Vished. Saa hørte jeg et tungt Fald og en ynkelig, hjærteskærende Stønnen. »Hjælp mig! Hjælp!« sagde en svag og skjælvende Røst, og hvor forandret den end lød, gjenkjendte jeg dog strax Velentschuks Stemme. Jeg vendte mig om: han laa baglængs mellem Forstillingen og Kanonen, og et Par Alen fra ham laa hans Tornyster, som han havde mistet i Faldet. Hans Pande var badet i Blod, der i en bred rød Strøm randt ned over hans højre Øje og Kind. Saaret havde han faaet i Underlivet, men det blødte næsten slet ikke, Panden havde han derimod slaaet i Faldet mod en Træstub. Alt dette fik jeg dog først langt senere at vide. I det første Øjeblik saa' jeg kun en ubestemmelig Masse, der — saaledes forekom det mig — svømmede i Blod.

Ingen af Folkene sagde et Ord, og kun Antonov gav en brummende Lyd fra sig, men jeg kunde se paa dem, at deres Sind var opfyldt af Tanken om Døden. Alle Mand hængte i, Kanonen var ladt i et Nu, og naar jeg undtager, at Konstablen, der bragte Kardætsken, løb et stort Stykke udenom den Saarede, gik alt til, som om det kunde have været paa Exercerpladsen.

VII.

Den, der har været med i en Fægtning, kjender sikkert den besynderlige, og om ikke ganske logiske, saa dog stærke Følelse af Modbydelighed, som enhver har for at komme hen i Nærheden af det Sted, hvor der ligger en Død eller Saaret. Denne Følelse greb ogsaa mine Folk, da de skulde løfte Velentschuk og bære ham hen til Sygevognen, som kom kjørende. De stod og saa' paa ham uden at tage fat. Saa gik Shdanov endelig hen til Staklen, tog ham til Trods for hans ynkelige Stønnen ind under Armene og begyndte at løfte ham. »Naa, hvad staar I og glor efter! Hvor længe skal det vare!« raabte han barsk til de andre, og i samme Nu var Velentschuk omgivet af en halv Snes af Kammeraterne, altsaa mange flere, end der kunde tage fat. Men næppe var de kommen et Par Skridt afsted med ham, førend han begyndte at vride sig af Smerte og skrige op i vilden Sky.

»Naa, lig ikke der og skrig som en anskudt Hare,« sagde Antonov, idet han holdt igjen i hans ene Ben. »Hold op med det Vrælen, ellers smider vi dig!«

Saa tav Velentschuk, og kun nu og da stønnede han sagte: »Aa, jeg dør, jeg dør, jeg dør!... Aa, aah! Hjælp mig... Hjælp!«

Da de havde faaet ham lagt i Vognen, holdt han ogsaa op at stønne, og jeg hørte hamsige Farvel til Kammeraterne med sagte, men tydelig Stemme.

Synet af hans Lidelser angreb mig saa stærkt, at jeg skyndte mig hen til mine Kanoner og befalede, at man hurtigst muligt skulde kjøre ham bort. Men lidt efter fik jeg Bud om, at Velentschuk gjærne vilde tale et Par Ord med mig, og jeg gik saa atter hen til ham.

Han laa udstrakt paa Bunden af Vognen og hagede sig krampagtig fast til dens Sider med begge Hænder. Hans runde, brede Ansigt var i faa Øjeblikke bleven ganske indfaldent og mindst et Par Aar ældre. Læberne vare

krampagtigt sammenpressede, og hans ellers saa rolige og klare Øjne stirrede mig i Møde med et uroligt og dog sløvt Udtryk. Paa hans blege, blodige Pande havde Døden sat sit Stempel.

Skjønt den mindste Bevægelse voldte ham stærke Smerter, bad han dog, om vi vilde trække den højre Støvle af ham og tage hans Pung, som han havde gjemt indenfor Skaftet.

Det gjorde et forunderlig pinligt Indtryk paa mig, da jeg, efter at de havde halet Støvlen af, saa' det sunde hvide Kjød paa hans kraftige nøgne Ben.

»Der skal være tre og en halv Rubel,« sagde han, da jeg tog Pungen. »Vil De gjemme dem for mig?«

Kusken vilde kjøre, men han bad ham om at vente lidt endnu.

»Jeg har lovet at sy en Kappe til LøjtnantSulimovsky,« hviskede han, »og han har givet mig to Rubler til at gjøre Udlæg af. For de halvanden har jeg kjøbt Knapper, og de ligger i min Tornyster tilligemed Pengene, der er bleven tilbage. Vil De give ham dem?«

»Ja, det skal jeg nok, min Ven,« sagde jeg venligt, »men se nu blot at blive rask igjen.«

Han svarede ikke. Vognen satte sig i Bevægelse, og Velentschuk begyndte atter at stønne og give sig paa den ynkeligste Maade. Han mente vel, at han nu efter at have gjort sine jordiske Sager op nok kunde tillade sig denne Lettelse.

VIII.

»Hvor skal du hen? — tilbage med dig i en Fart!« raabte jeg til Rekrutten, som med sin Lunte under Armen ganske rolig traskede bag efter Vognen, der førte Velentschuk bort.

Men Rekrutten lod sig ikke forstyrre; han brummede noget i Skjægget og traskede videre, saa at jeg blev nødt til at sende et Par af Folkene hen efter ham. Da de meldte sig med ham, tog han sin røde Hue af og gloede paa mig med et dumt Smil.

»Hvor Pokker skulde du hen?« spurgte jeg.

»Jeg? — Aa, jeg skulde blot lidt hen i Lejren.«

»Hvad vilde du der?«

»Jo — jeg vilde følges med Velentschuk.« Sulimovsky,« hviskede han, »og han har givet mig to Rubler til at gjøre Udlæg af. For de halvanden har jeg kjøbt Knapper, og de ligger i min Tornyster tilligemed Pengene, der er bleven tilbage. Vil De give ham dem?«

»Ja, det skal jeg nok, min Ven,« sagde jeg venligt, »men se nu blot at blive rask igjen.«

Han svarede ikke. Vognen satte sig i Bevægelse, og Velentschuk begyndte atter at stønne og give sig paa den ynkeligste Maade. Han mente vel, at han nu efter at have gjort sine jordiske Sager op nok kunde tillade sig denne Lettelse.

VIII.

»Hvor skal du hen? — tilbage med dig i en Fart!« raabte jeg til Rekrutten, som med sin Lunte under Armen ganske rolig traskede bag efter Vognen, der førte Velentschuk bort.

Men Rekrutten lod sig ikke forstyrre; han brummede noget i Skjægget og traskede videre, saa at jeg blev nødt til at sende et Par af Folkene hen efter ham. Da de meldte sig med ham, tog han sin røde Hue af og gloede paa mig med et dumt Smil.

»Hvor Pokker skulde du hen?« spurgte jeg.

»Jeg? — Aa, jeg skulde blot lidt hen i Lejren.«

»Hvad vilde du der?«

»Jo — jeg vilde følges med Velentschuk.«»Naa, saa det vilde du. Nej, du bliver her — din Dumrian!«

Han saa' forbavset paa mig, gjorde langsomt omkring, satte Huen paa og drev saa hen til sin Kanon.

*

Det var en Dag, vi havde Ære af. Kosakkerne havde gjort et rask Angreb og taget to døde Tatarer til Fange, Fodfolket havde hævdet Stillingen og dog kun mistet tre Mand, og Artilleriet, der havde beskudt Fjenden med stor Virkning, var selv sluppet med Tabet af en eneste Saaret. Og saa var det oven i Kjøbet lykkedes os at forsyne os med Brændsel for hele Resten af Vinteren og at rydde Skoven i en Fjerdingvejs Bredde og Længde. Der, hvor Træernes ranke Stammer endnu for et Par Timer siden frydede Øjet, var der nu en stor aaben Plads fuld af rygende Baal, mellem hvilke Fodfolk og Rytteri trak sig tilbage til Lejren. Skjønt Fjenden vedblev at overdænge os med Artilleri- og Geværild, lige til vi naaede Floden, som vi havde passeret om Morgenen, foregik Tilbagetoget dog med den største Ro og Orden.

Jeg begyndte allerede at glæde mig til den dejlige Middagsmad, der ventede mig i Lejren, da der kom Befaling til, at en Bataillon og mine to Kanoner skulde blive til næste Morgen paa denne Side af Floden for at dække Retraiten. Saa maatte vi da gjøre Holdt, medens de andredrog os syngende og larmende forbi. I alle de Forbidragendes Ansigter læste jeg kun Glæde og Henrykkelse over, at Faren var overstaaet og det nu gik hjemad, men vi, der skulde blive tilbage, saa' alt andet end fornøjede ud over saa pludseligt at være bleven narrede for at komme hjem.

IX.

Medens vi Artillerister endnu gik om vore Kanoner og Heste, havde Fodfolket allerede sat Geværerne sammen, tændt Baal og bygget sig Hytter af Grene og Straa.

Mørket begyndte at falde paa; hen over Himlen gled store graahvide Skyer, og Taagen, der havde fortættet sig til en kold og fin Støvregn, vædede Jorden og gjennemblødte Soldaternes Kapper. Horisonten indsnævredes, og sorte Skygger sænkede sig ned over vore Hoveder. Trætheden, den Spænding, jeg havde været i, Fugtigheden, som jeg følte gjennem Støvlerne og ind under Halsbindet, og endelig min knurrende Mave, satte mig i en trist og tung Sindsstemning.

Jeg kunde ikke faa den stakkels Velentschuk ud af mit Hoved, og alle mine Tanker drejede sig om det beskedne og retskafne Liv, der havde faaet saa pludselig en Afslutning. Hvor rolig og fattet havde han ikke været, da han beredte sig paa at drage bort! Men han havde ogsaa levet for rent og ærligt, til at hans drog os syngende og larmende forbi. I alle de Forbidragendes Ansigter læste jeg kun Glæde og Henrykkelse over, at Faren var overstaaet og det nu gik hjemad, men vi, der skulde blive tilbage, saa' alt andet end fornøjede ud over saa pludseligt at være bleven narrede for at komme hjem.

IX.

Medens vi Artillerister endnu gik om vore Kanoner og Heste, havde Fodfolket allerede sat Geværerne sammen, tændt Baal og bygget sig Hytter af Grene og Straa.

Mørket begyndte at falde paa; hen over Himlen gled store graahvide Skyer, og Taagen, der havde fortættet sig til en kold og fin Støvregn, vædede Jorden og gjennemblødte Soldaternes Kapper. Horisonten indsnævredes, og

sorte Skygger sænkede sig ned over vore Hoveder. Trætheden, den Spænding, jeg havde været i, Fugtigheden, som jeg følte gjennem Støvlerne og ind under Halsbindet, og endelig min knurrende Mave, satte mig i en trist og tung Sindsstemning.

Jeg kunde ikke faa den stakkels Velentschuk ud af mit Hoved, og alle mine Tanker drejede sig om det beskedne og retskafne Liv, der havde faaet saa pludselig en Afslutning. Hvor rolig og fattet havde han ikke været, da han beredte sig paa at drage bort! Men han havde ogsaa levet for rent og ærligt, til at hansenfoldige Tro paa et evigt Liv efter dette kunde vakle i det afgjørende Øjeblik.

»Deres Velbaarenhed!« sagde Nikolajev, der kom hen til mig, medens jeg stod ene i Mørket med mine bedrøvelige Tanker. »Kaptejnen spørger, om De ikke har Lyst til at drikke en Kop The med ham.«

Medens jeg fulgte i Hælene paa Nikolajev, der manøvrerede behændigt mellem Geværpyramider og flammende Baal, tænkte jeg med Velbehag paa, at der om lidt ventede mig en Drik varm The og en hyggelig Passiar, som sikkert vilde jage mine mørke Tanker paa Flugt. »Naa, fandt du ham saa?« hørte jeg Bolchov spørge inde fra Hytten, gjennem hvis aabne Dør en venlig Ild lyste mig i Møde.

»Ja, her er han, Deres Velbaarenhed!« svarede Nikolajev med Haanden til Huen.

Inde i Hytten sad Bolchov paa sin Kappe, uden Hue og med opknappet Frakke. Ved Siden af ham stod en dampende Samovar, og foran ham en Tromme med en hel Opdækning af kolde Spiser. Midt i Hytten havde Nikolajev plantet to Bajonetter, der tjente som Lysestager. »Naa er her ikke hyggeligt?« sagde Kaptejnen venligt og saa' sig med Stolthed om til alle Sider. Og han havde Ret; her var virkelig saa hyggeligt, at jeg efter at have drukket min varme The glemte ikke alene Fugtigheden og Mørket udenfor, men ogsaa den stakkels Velentschuk.Vi var langt inde i en Passiar om vore fælles Bekjendte i Moskva, da Bolchov under en af disse Pavser, der kunne indtræde selv i den livligste Samtale, saa' hen paa mig med et Smil og sagde:

»Kan De huske, hvad vi talte om i Morges? Blev De ikke forbavset over, hvad jeg betroede Dem?«

»Nej, hvorfor det? Men det forekommer mig kun, at De er altfor oprigtig og aabenhjærtig. Der gives jo dog Sandheder, som man nødig drager frem.«

»Ja, jeg siger nu altid min Mening, og jeg giver Dem mit Ord paa, at jeg vilde foretrække et hvilketsomhelst Liv, selv det usleste og elendigste, fremfor det, vi fører her.«

»Hvorfor tager De da ikke tilbage til Rusland?«

»Hvorfor?« gjentog han. — »Fordi jeg ikke kan vende tilbage, før jeg har faaet et Par Ordener og er bleven Major.«

»Ja, men naar Tjenesten her nu ikke ligger for Dem.«

»Saa maa jeg alligevel blive. I Rusland lever man nemlig ogsaa i den Tro, at man blot behøver at tage til Kavkasus for at blive overdænget med Ordener og Belønninger. Enhver der rejser herned og ikke henter sig mindst et Par Dekorationer, bliver ligefrem betragtet som en Umulighed, og nu har jeg været her næsten i hele to Aar og er dog ikke en Smule videre,end da jeg kom. Men jeg er fuldt og fast bestemt paa ikke at vende tilbage til Rusland, før jeg er bleven Major og har faaet Vladimir Ordenen og St. Anna Ordenens Kommandørkors. Og skjønt jeg ikke bryder mig det fjærneste om, hvad de Dumrianer mener, som vilde have ondt af mig, hvis jeg kom tilbage som Kaptejn og uden noget paa Brystet, saa er vi Mennesker dog nu engang saa løjerligt konstruerede, at jeg for disse selvsamme Dumrianers Skyld gaar og spolerer mine bedste Aar her nede i dette forbandede Land.«

X.

I dette Øjeblik lød der Stemmer udenfor, og lidt efter traadte tre Officerer ind i Hytten. Det var Bataillonens

Chef, Major Kirsanov, hans Adjudant og Kaptejn Trosenko.

Kirsanov var en undersætsig, førladen Mand med smaa sorte Knebelsbarter og svømmende Øjne. Naar han lo, skinnede disse Øjne som to fugtige Stjærner, der i Forbindelse med hans opspærrede Mund og fremstrakte Hals gav hans Fysiognomi et forunderlig dumt Udtryk. Majoren gjaldt for at være temmelig indskrænket, men da han var godt inde i sin Tjeneste, ivrig og punktlig, var han vel anskrevet hos sine Foresatte og ret respekteret af sine Undergivne. Udenfor Tjenesten forstod han ogsaa at hævde sin Stilling, da han holdt strængt paa sin end da jeg kom. Men jeg er fuldt og fast bestemt paa ikke at vende tilbage til Rusland, før jeg er bleven Major og har faaet Vladimir Ordenen og St. Anna Ordenens Kommandørkors. Og skjønt jeg ikke bryder mig det fjærneste om, hvad de Dumrianer mener, som vilde have ondt af mig, hvis jeg kom tilbage som Kaptejn og uden noget paa Brystet, saa er vi Mennesker dog nu engang saa løjerligt konstruerede, at jeg for disse selvsamme Dumrianers Skyld gaar og spolerer mine bedste Aar her nede i dette forbandede Land.«

X.

I dette Øjeblik lød der Stemmer udenfor, og lidt efter traadte tre Officerer ind i Hytten. Det var Bataillonens Chef, Major Kirsanov, hans Adjudant og Kaptejn Trosenko.

Kirsanov var en undersætsig, førladen Mand med smaa sorte Knebelsbarter og svømmende Øjne. Naar han lo, skinnede disse Øjne som to fugtige Stjærner, der i Forbindelse med hans opspærrede Mund og fremstrakte Hals gav hans Fysiognomi et forunderlig dumt Udtryk. Majoren gjaldt for at være temmelig indskrænket, men da han var godt inde i sin Tjeneste, ivrig og punktlig, var han vel anskrevet hos sine Foresatte og ret respekteret af sine Undergivne. Udenfor Tjenesten forstod han ogsaa at hævde sin Stilling, da han holdt strængt paa sinVærdighed og som en god Økonom altid havde Penge paa Lommen.

»Naa, hvad er det I snakker om, Nikolaj Fjodorovitsch?« spurgte han, saa snart han var kommen indenfor.

»Aa, vi sidder og taler om, hvor behageligt det er at tjene hernede,« svarede Bolchov.

Da Kirsanov i det samme opdagede, at jeg var Junker og ikke Officer, lod han — formodentlig for at imponere mig — som om han ikke hørte Bolchovs Svar, og gjorde ham et nyt Spørgsmaal.

»Er De ikke træt, gode Kaptejn?« spurgte han overlegent.

»Nej,« begyndte Bolchov, »vi...«

Men Majoren afbrød ham, formodentlig for igjen at imponere mig, og sagde nedladende:

»Det var en smuk Affaire i Dag, Kaptejn, ikke sandt?«

Adjudanten var en beskeden ung Mand med et godmodigt og behageligt Ansigt. Jeg havde før truffet ham hos Bolchov. Han kom ofte hos denne, og naar han saa havde siddet i en Krog flere Timer i Træk uden at sige noget og røget den ene Cigaret efter den anden, anbefalede han sig gjærne med et høfligt Buk. Som saa mange andre fattige russiske Adelsmænd havde han valgt den militaire Karrière, fordi det var den nemmeste, men nu, da han var Officer, satte han sin Stilling over alt andet i Verden. Godmodig og elskværdig var han til Trods for allesine smaa Latterligheder; blandt andre havde han den, at hans Slobrok og hans Gitar fulgte ham overalt, ja endogsaa paa Bivuaken. Han roste sig altid af, at han holdt sin Oppasser umaadelig strængt i Ørene, men i Virkeligheden var han fuldstændig under Pisken paa denne og i den Anledning Gjenstand for Kammeraternes stadige Drillerier.

Den tredje Officer, Kaptejn Trosenko, var graanet under Tjenesten i Kavkasus. Han betragtede Kompagniet som sin Familie og Lejren og Bivuaken som sit Hjem. Alt, hvad der ikke var Kavkasus, havde hans dybeste Foragt og var efter hans Mening uværdigt til overhovedet at existere. Denne hærdede Kriger, der udmærkede sig ved sin Ro og Koldblodighed, var yderst omgængelig, naar det gjaldt Kammerater og Undergivne, men ubehagelig, om ikke grov, mod alle dem, der gjorde Tjeneste i Stabene. Da han traadte ind, var han lige ved at stikke Hovedet op

gjennem Loftet, men han undgik det ved pludselig at dukke sig og satte sig derpaa ned med udstrakte Ben.

»Naa, hvordan gaar det?« sagde han, og da han i det samme opdagede mig, som han ikke kjendte, sendte han mig et langt og prøvende Blik.

»Naa, maa vi saa faa at vide, hvad De talte om?« spurgte Majoren atter, idet han trak sit Uhr frem og saa' mekanisk paa det.»Jo, min Ven her spurgte mig om, hvad jeg egentlig vilde i Kavkasus.«

»Ih det er da tydeligt nok,« sagde Majoren. »Nikolai Fjodorovitsch vil udmærke sig og saa rejse hjem igjen.«

»Men sig mig engang, Major, hvad vil De egentlig hernede?« spurgte Bolchov.

»Jo, jeg er her først og fremmest, fordi det er min Pligt at tjene mit Fædreland, og dernæst ... hvad behager?« sagde han pludseligt, skjønt ingen sagde et Ord. — »Ser De, i Gaar fik jeg er Brev fra Rusland,« vedblev han, formodentlig for at komme om i en anden Gade, »og i det stod der nogle højst besynderlige Spørgsmaal. Tænk Dem, man spørger mig, om der vel kan existere Skinsyge uden Kjærlighed. — Hvad behager?« tilføjede han og lod sit Blik glide rundt i Kredsen.

»Højst mærkeligt!« bemærkede Bolchov med et Smil.

»Ja, i Rusland, der har man det godt!« begyndte Majoren igjen overladende til sine Tilhørere at gætte, i hvilken Forbindelse denne Sætning stod med den foregaaende. Da jeg for et Par Aar siden var i Tambov, blev jeg modtaget overalt, som om jeg kunde været en Prins. Ja, De tror det maaske ikke, men jeg blev endogsaa buden til Bal hos Guvernøren, og hans Gemalinde talte længe med mig og spurgte mig ud om Kavkasus. Jeg var Aftenens Løve — der blev gjort saa megen Stads af mig, at jegknap vidste, hvor jeg skulde gjøre af mig selv. Man flokkedes om mig for at tage min Æressabel i ØjesynEn Belønning for Tapperhed, der i Rusland ikke uddeles sparsomt. O. A., og alle vilde vide, hvor jeg havde tjent mine Ordener. Naa, og jeg fortalte dem saa, hvad jeg i Øjeblikket kunde hitte paa. Hvad behager? — Jo, véd De hvad, Nikolaj Fjodorovitsch, man har Glæde af at være her i Kavkasus, for de gjør saa megen Stads af os, naar vi kommer hjem. En Mand i min Alder, der allerede er Stabsofficer og har to Ordener, det har ikke lidt at sige i Rusland. Hvad behager?«

»De har vist smurt dygtig paa, Abram Ilitsch,« sagde Bolchov.

»Ha, ha, ha!« lo Majoren med sin dumme Latter. »Det er nødvendigt, skal jeg sige Dem. Men De kan tro, jeg fik brillant at spise i de to Maaneder, jeg var hjemme.«

»Naa, saa der er virkelig saa dejligt i dette Rusland«, sagde Trosenko i en Tone, som om han kunde have talt om Kina eller Japan.

»Ja, De gjør Dem ikke Idé om den Masse Champagne, jeg maatte drikke!«

»Aa det var vist snarere Limonade, hvad?« sagde Trosenko tørt. »Vil De bilde mig ind Major, at De kan drikke? Nej, havde jeg været der, skulde jeg have vist de Fyre, hvordan engammel kavkasisk Kriger tømmer en Flaske. — Tror De ikke ogsaa det, Bolchov?«

»Jo ser du, Fatter, men du har nu ogsaa været hele ti Aar i Kavkasus, og du husker jo nok, hvad Jermolov sigerEn berømt russisk General, der i en Aarrække førte Kommandoen i Kavkasus. Den Udtalelse, der sigtes til, er følgende: Den, der ligger ti Aar i Kavkasus, drikker sig enten fra Sans og Samling eller gifter sig med sin Elskerinde. O. A.. — Abram Ilitsch er undskyldt — han har kun været her sex Aar.«

»Sagde du ti — nej jeg har været her i hele sexten! Hør Bolchov lad mig faa en Snaps til for at holde Fugtigheden ude. Prrr! Naa Major, skal De ikke ogsaa have Dem en?«

Men Majoren var saa fornærmet over Kaptejnens ugenerte Maade at tage ham paa, at han trak sig ind i sig selv og søgte Tilflugt til sin egen Storhed. Han brummede noget i Skjægget og saa' igjen uden mindste Anledning paa sit Uhr.

»Ja, jeg tager nu aldrig til Rusland,« sagde Bolchov uden at lægge Mærke til Majorens rynkede Pande »Jeg har

ikke alene glemt, hvordan det gaar til derhjemme, men er endogsaa helt ud af Vane med at tale Russisk. Hvis jeg nu viste mig, vilde alle blot sige: Hvad mon det er for en løjerlig Fisk, der kommer dèr? Nej, jeg holder paa mit Asien! Ikke sandt,Nikolaj Fjodorovitsch, her er godt at være? I Rusland sætter jeg ikke mine Ben; kommer jeg først der, bliver jeg maaske hængende ved et eller andet Kvindemenneske — og hvad skulde der saa blive af mit Kompagni?« henvendte han sig til den fornærmede Major.

»Kald paa den ronderende Officer!« raabte denne ud af Døren uden at værdige Kaptejnen noget Svar. — »Naa, De er vel glad over, at De har Deres Felttillæg, unge Mand,« sagde han naadigt til sin Adjudant, da han atter var kommen hen paa sin Plads ved Siden af denne.

»Javel, Hr. Major, jeg er rigtig glad!«

»Jeg finder, at den Lønning, vi faar hernede, er meget rigelig, Nikolaj Fjodorovitsch,« henvendte Kapitajnen sig til Bolchov. »En ung Mand kan ikke alene leve anstændigt af den, men oven i Kjøbet tillade sig lidt Luxus.«

»Nej, Abram Ilitsch,« indvendte Adjudanten i en beskeden Tone, »selv med Felttillægget slaar Lønningen kun lige til. Vi skal jo dog holde Hest, og...«

»Kom ikke med det til mig, unge Mand; jeg har selv været Løjtnant og véd Besked. Tro mig, naar De blot passer lidt paa, kan De udmærket klare Dem, med hvad De har. Se nu skal jeg regne det ud for Dem. Der er for det første...«

»Vi tager alle Forskud paa vor Lønning — det kan jeg regne ud for Dem!« sagde Trosenko og hældte et stort Glas Brændevin, ned i Halsen.»Er De her, Abram Ilitsch?« raabte en Stemme med stærk tysk Akcent. »Den ronderende Officer søger Dem!«

Jeg vendte mig om og fik Øje paa et fregnet braknæset Ansigt, der tittede ind i Hytten.

»Kom indenfor, Kraft,« sagde Bolchov.

En høj, duknakket Mand i Generalstabsuniform krøb ind gjennem Døren og gav ivrigt Haanden til højre og venstre. »Ej, ej, kjære Kaptejn, er De ogsaa her!« sagde han glad, da han opdagede Trosenko, der sad længst tilbage i Hytten; og til Trods for den indskrænkede Plads krøb han dog hen til ham og kyssede ham lige paa Munden, en Venlighed, som Trosenko kun syntes at skjøtte meget lidt om.

»Det er vist en Tysker, som vil give den gode Kammerat,« tænkte jeg, idet jeg morede mig over Trosenkos forbitrede Ansigt.

XI.

Kaptejn Kraft bad om en Snaps, som han kaldte »Schnaps«, og da Bolchov havde rakt ham den, lagde han Hovedet tilbage og kvalte den under en forfærdelig Prusten og Stønnen.

»Naa, mine Herrer, i Dag har vi da boltret os ordentlig paa Tschetschnjas Sletter!« begyndte han, saa snart han havde forvundet Snapsen, men da han i det samme fik Øje paa den ronderende Officer, der traadte ind ad Døren, tav han, for at Majoren kunde give sine Befalinger. »Er De her, Abram Ilitsch?« raabte en Stemme med stærk tysk Akcent. »Den ronderende Officer søger Dem!«

Jeg vendte mig om og fik Øje paa et fregnet braknæset Ansigt, der tittede ind i Hytten.

»Kom indenfor, Kraft,« sagde Bolchov.

En høj, duknakket Mand i Generalstabsuniform krøb ind gjennem Døren og gav ivrigt Haanden til højre og venstre. »Ej, ej, kjære Kaptejn, er De ogsaa her!« sagde han glad, da han opdagede Trosenko, der sad længst tilbage i Hytten; og til Trods for den indskrænkede Plads krøb han dog hen til ham og kyssede ham lige paa Munden, en Venlighed, som Trosenko kun syntes at skjøtte meget lidt om.

»Det er vist en Tysker, som vil give den gode Kammerat,« tænkte jeg, idet jeg morede mig over Trosenkos forbitrede Ansigt.

XI.

Kaptejn Kraft bad om en Snaps, som han kaldte »Schnaps«, og da Bolchov havde rakt ham den, lagde han Hovedet tilbage og kvalte den under en forfærdelig Prusten og Stønnen.

»Naa, mine Herrer, i Dag har vi da boltret os ordentlig paa Tschetschnjas Sletter!« begyndte han, saa snart han havde forvundet Snapsen, men da han i det samme fik Øje paa den ronderende Officer, der traadte ind ad Døren, tav han, for at Majoren kunde give sine Befalinger.»Har De inspiceret alle Posterne?« spurgte denne.

»Javel, Hr. Major!« lød det korte Svar.

»Og er der udsendt Snigpatrouiller?«

»Javel!«

»Vil De saa sige til Kompagnicheferne, at de skal holde Folkene samlede og passe godt paa.«

»Javel!«

Majoren rynkede Panden og saa' dybsindig ud.

»Og vil De lade Kompagnierne vide, at Folkene gjærne maa begynde at koge,« sagde han efter at have betænkt sig et Øjeblik.

»Maden er kogt, Hr. Major!«

»Ja, det er godt, saa kan De træde af.«

»Naa skal vi saa undersøge, hvor meget en Officer behøver for at komme ud af det,« begyndte Majoren igjen, idet han med et nedladende Smil henvendte sig til os alle. »Se først er der nu en ny Uniform hvert andet Aar — det er 50 Rubler, eller 25 om Aaret. Til Kosten regner jeg 35 Kopeker om Dagen — det er 125 Rubler om Aaret. Er det ikke rigtigt?«

»Jo, det er endogsaa rigeligt regnet,« ind rømmede Adjudanten.

»Naa ja, der ser De jo selv. Og til Hestehold gaar der 30 Rubler om Aaret. Det giver 25 og 125 og 30 — eller ialt 180 Rubler. Altsaa bliver der godt og vel en Snes Rubler tilbage til Fornøjelser, The, Sukker og TobakDer kan De selv se! Har jeg ikke Ret, Nikolaj Fjodorovitsch?«

»Nej undskyld, Hr. Major,« sagde Adjudanten ængstelig, »der bliver intet tilbage til The og Sukker. De regner kun et Sæt Uniformstøj hvert andet Aar, og man bruger dog mindst to Par Benklæder om Aaret, naar man er i Felten. Og Støvlerne har De heller ikke regnet med — ikke at tale om Skjorter, Strømper og Fodlapper, som dog ogsaa koster Penge.«

»Ja, det er dejligt at gaa med Fodlapper!« udbrød Kraft begejstret og med et stærkt Eftertryk paa det sidste Ord. Denne Skik med Fodlapperne er saa ægte — ægte russisk. Famos!«

»Nej Major, hvordan De saa regner det ud, kan vi let blive enige om, at vi alle er forbandet slet aflagte,« sagde Trosenko. »Men vi klarer os dog alligevel, drikker vor The baade Morgen og Aften og ryger Tobak oven i Kjøbet. Ja end ikke en Snaps nægter vi os! — Nej, har du først tjent saa længe som jeg, min Ven,« henvendte han sig til Løjtnanten, »lærer du nok, hvordan man klarer den Historie. — Ja, De véd jo nok, mine Herrer, hvilket udmærket Greb han har paa at behandle sin Oppasser.«

Saa fortalte Trosenko, der var lige ved at kvæles af Latter, os en Historie om Adjudanten og hans Oppasser, og skjønt de fleste af os havde hørt den mange Gange før, gjorde den dog almindelig Lykke.

»Men hvordan har du det? Du blusser josom en Rose!« sagde han med ét til den stakkels Løjtnant, der sad ildrød i Hovedet og smilede saa genert, at det ligefrem gjorde mig ondt for ham.

»Ja ja, jeg har været akkurat ligesom du, og nu ser du dog selv, hvad jeg er bleven for en rask Karl. — Sender de os en af disse Galopiner ned fra Rusland, saa faar han baade Gigt og Rheumatisme, naar man byder ham at sove under aaben Himmel, men jeg sover lige saa godt paa den bare Jord som i en Seng. — Er det ikke rigtigt?« tilføjede han og saa' Kraft lige ind i Øjnene.

»Se det kan jeg lide! Det er talt som en ægte gammel kavkasisk Kriger!« raabte Kraft, idet han fór hen til Trosenko, greb hans Haand og rystede den med Inderlighed. »Ja vi to har døjet ikke saa lidt hernede,« vedblev han, da han atter var kommen hen paa sin Plads. »Husker De Anno 49 — jeg var den Gang ansat i Hovedkvarterets Stab — da vi Natten mellem den 12. og 13. September stod en halv Snes Timer i Snavs til op over Knæene? Og den næste Morgen maatte vi storme ikke mindre end femten fjendtlige Forhug. Kan De huske det?«

Trosenko nikkede, men saa' temmelig skeptisk ud.

»Ja nu skal De blot høre,« begyndte Kraft med ivrige Haandbevægelser og henvendende sig særlig til Majoren.

Men denne, der vist mange Gange før havde53

hørt hans Skildring af Stormen paa Forhuggene, saa' paa ham med saa dorske og søvnige Øjne, at Kraft vendte sig bort fra ham og hen til Bolchov og mig, idet hans Blik skiftevis gled fra den ene til den anden. Paä Trosenko saa' han derimod ikke en eneste Gang under sin Fortælling.

»Ser De, da vi rykkede ud om Morgenen, sagde Generalen til mig: Kraft, tag disse Forhug! Naa, nu véd vi jo nok, at i Tjenesten gjælder ingen Vrøvl, og derfor lagde jeg biot Haanden til Huen og svarede: Javel, Deres Excellence 1 — Jeg satte mig saa i Spidsen for Stormkolonnen og galoperede afsted. Da vi kom til det første Forhug, vendte jeg mig om mod Soldaterne og sagde: Ikke forknyt Børnlille, men hold Tungen lige i Munden! Den, der løber sin Vej, hugger jeg ned lige paa Stedet! Ja for det véd De jo nok, at med den russiske Soldat skal man ikke gjøre for mange Omstændigheder. Saa kom der med ét en Kanonkugle, og da jeg skulde se nærmere til, havde den slaaet én . . . nej to . . . nej tre af Folkene i Smadder. Men jeg sagde biot: Fremad! Følg mig, Børnlille! Da vi saa kom nærmere hen til Forhugget, saa' vi lige foran dette en ... . en . . . ja, hvad er det nu det hedder?« Og Fortælleren slog ud med Armene og ledte efter Ordet.

»En Grav!« sufflerede Bolchov.

»Nej, nej! . . . Aa Herregud, hvad er det54

nu det hedder? Ja vist saa — en Gravl« sagde han hurtigt. »Men vi fældede biot Gevær, rørte Trommerne og raabte Hurra, og da vi kom hen til Forhugget, var Fjenden forduftet. Naa, vi blev alle dygtig forbavsede. Saa løb vi videre og gik løs paa det næste Forhug, men da vi skulde til at storme dette, var det galt igjen. Foran Forhugget var der nemlig en .... en . . . naa, hvad er det nu det hedder?«

»Igjen en Gravl« sufflerede jeg.

»Nej, nej! — Slet ikke!« raabte han vredt. »Det var ikke en Grav, men en . . . nej, jeg kan ikke komme paa det!« sagde han og tog sig fortvivlet op til Panden. »Aa Herregud, hvad er det nu . . . .«

»En Flod!« sagde Bolchov for at hjælpe

ham.

»Nej, nej .... ikke en Flod! Jo — en Flod! Men da vi nærmede os den, blev vi modtaget af en saa forfærdelig Ild, at . . .«

»Jeg hørte Maksimov spørge efter mig udenfor Hytten, og da jeg kunde risikere at skulle høre, hvorledes Kaptejnen stormede de tretten resterende Forhug, var jeg glad over, at jeg flk denne Lejlighed til at slippe bort.

Trosenko gik ud sammen med mig. »Det ér Løgn, hvert eneste Ord han siger,« sagde han til mig, da vi var kommen nogle Skridt fra Hytten. »Han var slet ikke med i den Fægtning!« Og Trosenko lo saa godmodigt og hjærteligt, at jeg ikke kunde andet end le* med. ' 55

XII.

Det var bælgmørkt, og kun Baalene kastede et uroligt, flammende Skjær hen over Lejren, da jeg efter at have visiteret mine Poster gik tilbage for at se til mine Folk. Foran Kanonerne laa et stort knastet Rodstykke og ulmede ovenpaa en Bunke glødende Kul. An-tonov stod og rørte rundt i en Kjedel, der hang over Ilden, Shdanov sad tankefuldt og pirrede i Asken, og Tschikin laa paa Siden med sin evige Pibe i Munden. De andre Folk havde allerede lagt sig til at sove og snorkede omkring et vældigt Baal henne bag Forstillingerne. I Flammernes Skjær kunde jeg skjelne hver enkelt af deres Skikkelser, og blandt disse opdagede jeg ogsaa Rekrutten. Han laa og sov paa Maven med Hovedet lige op mod Ilden. — Da jeg nærmede mig det forreste Baal, rykkede Antonov lidt til Siden, for at jeg kunde faa Plads, og jeg satte mig saa mellem ham og Tschikin og tændte en Cigaret.

Rundt omkring mig hørte jeg en regelmæssig, langtrukken Snorken, Grenenes Bragen og Knitren i Ilden og Folkenes hviskende Tale, afbrudt nu og da af den klirrende Lyd af Bajonetter. Baalene kastede en Lyskreds hen over de mørke Skikkelser, der vare lejrede om dem, og ved et af de nærmeste skjelnede jeg i Flamme-skjæret nogle nøgne Soldater, som stod og tørrede deres Skjorter over selve Ilden. Mange af56

Folkene sov ikke endnu, men gik frem og tilbage paa én og samme Plet trampende i Jorden for at holde Varmen. Ingensteds hørte jeg højrøstet Tale eller Latter; det var, som om enhver følte Nattens højtidelige Tavshed og frygtede for at bryde dens rolige Harmoni.

Da jeg sagde et Par Ord til Shdanov, mærkede jeg, at min Stemme lød anderledes end ellers, og det forekom mig ogsaa, at baade hans og de andres Ansigter havde et højtideligt og mørkt Udtryk. Ingen af Folkene nævnede Ve-lentschuk med et Ord, men jeg er vis paa, at de alle sad og tænkte paa ham. Tschikin fortalte Historier som ellers, men de var noget matte, og de andre hørte heller ikke synderlig opmærksomt til.

Maksimov kom hen til os og satte sig mellem mig og Tschikin ; denne rykkede lidt til Siden, hørte op med at fortælle og gav sig til at patte paa sin Pibe.

»Fodfolket havde Bud hernede efter Brændevin,« sagde Maksimov, da han havde siddet lidt. »Underofficeren, der førte Mandskabet, sagde, at han havde set ham.«

»Var han levende endnu?« spurgte Antonov.

»Nej, han var død.«

Den lille Rekrut løftede sit Kyllingehoved med den røde Hue op over Ilden, saa' et Øjeblik opmærksomt paa Maksimov og mig og svøbte sig saa ind i sin Kappe og sov videre.

»Det maa alligevel have været Døden, der57

kom og besøgte ham i Morges, da jeg havde saa ondt ved at faa ham vaagen,« sagde An-tonov.

»Sludder!« brummede Shdanov og vendte Rodstykket, og saa tav de alle igjen.

Midt i den almindelige Tavshed hørte vi i det Fjærne Vagtskuddet fra Lejren, og i samme Nu optog vore Trommeslagere Signalet og slog Retraiten. Da den sidste Hvirvel var forstummet, rejste Shdanov sig og tog sin Hue af. Vi andre fulgte hans Exempel.

»Vor Fader, du som er i Himlen!« lød hans Stemme ind i Nattens dybe Tavshed. »Helliget vorde dit Navn; til os komme dit Rige! Ske din Vilje, som i Himlen saa og paa Jorden! Giv os i Dag vort daglige Brød! Og forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere! Led os ikke ud i Fristelse, men fri os fra det Onde!«

»Ja saadan var der ogsaa en af vore, som i 45 fik en Kontusion i Underlivet,« begyndte Antonov, da vi atter havde sat os om Ilden. »Hele to Dage førte vi ham med os paa en Kanon. Det var Schevtschenko han hed —

husker du ham ikke,'Shdanov? — og saa endte det med, at vi lod ham blive liggende under et Træ.«

I det samme kom en skjægget Infanterist med Geværet under Armen hen til vort Baal.

»Kan jeg faa lidt Ild til min Pibe, Landsmænd?« sagde han.58

»Ja værs'go, der er nok af den,« svarede Shdanov.

»Det var vei om Dhargi, Landsmænd, at I sad og snakkede,« henvendte Infanteristen sig til Antonov.

»Ja, akkurat I« svarede denne.

Infanteristen rystede paa Hovedet, rynkede Brynene og satte sig paa Hug ind imellem os og hen foran Ilden. — »Ja, der var mange, som gik nedenom og hjem ved Dhargi,« bemærkede han.

»Hvorfor lod I ham ligge?« spurgte jeg Antonov.

»Han kunde ikke holde det ud for Smerter mere. Naar vi gjorde Holdt, var der ingen Ting i Vejen, men saa snart vi kjørte med ham, skreg han ynkeligt og bad og tiggede os om at lade ham blive liggende. Naa, da Fjenden var tæt inde paa Livet af os, og han alligevel ikke kunde leve, saa tænkte Anoschenko — det hed vores gamle Fyrværker — og jeg over Sagen og besluttede at føje ham i hans Vilje. Da vi saa kom til et stort, skyggefuldt Træ, lagde vi ham hen under det med Hovedet op ad Stammen og gav ham et Par Tvebakker dyppede i Vand til at kvæge sig ved. Derpaa sagde vi alle Farvel til ham og kjørte videre.«

»Sig mig, var han en flink Soldat?« spurgte

jeg-

»Aa, han var ligesom alle vi andre,« svarede Shdanov.59

»Og hvad der blev af ham, maa Gud vide!« vedblev Antonov. — »Ja, der var mange af vore, som blev liggende ved den Lejlighed.«

»Ja, ved Dhargi, der gik det varmt til,« sagde Infanteristen, idet han kradsede sin Pibe ud og atter rystede paa Hovedet. — Derpaa rejste han sig og gik.

»Er der mange af Batteriets Folk, som har været med ved Dhargi?« spurgte jeg.

»Ja, der er Shdanov, Og Pazan, som nu har Orlov, og en fem-sex Stykker til,« svarede Maksimov.

»Se til Pazan, han morer sig nok rigtig hjemme,« bemærkede Tschikin. »Nu er det snart et Aar siden, han forlod os«*).

»Har du nogen Sinde været hjemme i din Soldatertid?« spurgte jeg Shdanov.

»Nej,« svarede denne tvært, »jeg bryder mig ikke om at komme hjem.«

»Ja, da kan det dog være ganske rart,« bemærkede Antonov. — »Naar ens Familie har Møntsorter, og man selv har Kræfter til at arbejde, er man sikker paa en god Modtagelse.«

»Men naar de nu har ondt ved at bjærge sig selv hjemme, og saa oven i Kjøbet skal brødføde en gammel Soldat, der ikke mere kan

*) Tidligere kunde de russiske Soldater, der indtil Begyndelsen af Halvfjerdserne laa meget længe til Tjeneste, faa Orlov et helt Aar ad Gangen.

O. A.6o

tage synderlig fat, saa gjør man vist bedre i at blive, hvor man er,« sagde Shdanov. — »Og Gud skal vide, om de ogsaa er levende endnu hjemme.«

»Har du aldrig skrevet dem til?« spurgte jeg.

»Om jeg har? — Jo, jeg har sendt dem hele to Breve, men jeg har endnu ikke faaet Svar. Enten maa de være

døde, eller ogsaa lever de i en saadan Fattigdom, at de ikke vil skrive derom.«

»Er det lang Tid siden du skrev?«

»ja, det kan vei være en syv - otte Aar siden,« svarede Shdanov med et Suk. — »Hør lad os faa den om det unge Birketræ!« henvendte han sig pludselig til Antonov, der sad med Hovedet i Hænderne og brummede en Sang.

Saa sang Antonov Visen om det unge Birketræ.

Shdanov laa i Begyndelsen fuldstændig ubevægelig med Øjnene fæstede paa de glødende Kul, og hans Ansigt, der var belyst af Flammernes rødlige Skjær, syntes nedslaaet og mørkt. Derpaa begyndte hans Mundvige at fortrække sig inde under Skjægget, stedse hurtigere og hurtigere, og endelig stod han op, bredte sin Kappe paa Jorden og lagde sig hen i Skyggen, bag Baalet. Det forekom mig, at han græd, men maaske det biot var Indbildning, og at han kun laa og stønnede og gav sig i Søvne.

Nu og da flammede Baalet op og kastede6i

et blussende Skjær hen over Antonovs røde Fjæs med de graa Knebelsbarter, og alle hans blinkende Kors og Medailler. Foroven herskede der et sort bedrøveligt Mørke, den fugtige Luft var fyldt med snærrende, bidende Røg, og fra alle Sider lyste de døende Baal som smaa røde Prikker gjennem Mulmet. Antonovs vemodige Sang lød ud i den tavse Nat, og naar den et Øjeblik døde hen, hørte man Folkenes Snorken og sagte, mumlende Tale.

»Anden Afløsning! Makatjuk og Shdanov!« raabte Maksimov.

Antonov hørte op at synge, og Shdanov rejste sig med et dybt Suk og drev hen ad Kanonerne til.n Dag midt i Juli kom Kaptejn Khlopov ind ad den låve Dør i min Jordhytte. Plan var i fuld Uniform med Epauletter og Sabel — en Paaklædning, jeg endnu ikke havde set ham i siden min An-^ komst til Kavkasus.

»Jeg kommer lige fra Obersten,« sagde han som Svar paa det spørgende Blik, hvormed jeg modtog ham. »I Morgen rykker Bataillonen ud.«

»Hvorhen?« spurgte jeg.

»Vi skal til Novogeorgievsk. — Der samles Tropperne.«

»Naa, og saa skal de vei ud paa en eller anden Expedition.«

»Ja, formodentlig.«

»Men hvorhen gaar Turen?«

»Ja, det maa de spørge andre om; jeg fortæller Dem kun, hvad jeg véd. I Nat kom en Tatar sprængende fra Generalen med Ordre til, at Bataillonen skulde rykke ud og tage

Tvebakker med for to Dage. Men hvorhen vi skal, og hvorlænge vi bliver borte, og hvad Meningen er med det hele — det kommer ikke mig ved, min Far. Jeg har Ordre til at gaa — og saa gaar jeg.«

»Nogen lang Tur kan det da ikke blive, naar Folkene kun har Tvebakker med for to Dage.«

»Ja, det skal De dog ikke stole for meget paa.«

»Hvad behager?« udbrød jeg forbavset.

»Jo, ser De, dengang vi rykkede mod Dhargi, havde vi kun Tvebakker med for en Uge, og dog blev vi ude næsten en hel Maaned.«

»Tror De, jeg faar Lov til at følge med?« spurgte jeg efter en lille Pavse.

»Ja,, hvorfor ikke? Men vil De høre mit Raad, saa bliver De hjemme. Hvorfor vil De sætte Livet paa Spil uden Nytte?«

»Ja, Tak for det gode Raad, Kaptejn, men her følger jeg mit eget Hoved. Nu har jeg været hernede en hel

Maaned biot for at se, hvordan det gaar til, naar man slaas, og saa vil De have, at jeg skal blive hjemme, naar Lejligheden endelig er der.«

»Naa ja, saa gjør, som De vil, men jeg mener nu alligevel, at De hellere burde holde Deres Næse derfra. De kan jo blive her og more Dem med at jage, mens vi gaar ud og slaas. — Og det vilde være det allerfornuftigste,« tilføjede han med en saadan Overbevisning, at det i første Øjeblik virkelig forekom mig, at han6;

havde Ret, men ikke desto mindre svarede jeg yderst resolut, at jeg ikke for nogen Pris vilde blive hjemme.

»Og hvad tror De saa, at De faar at se?« vedblev Kaptejnen. »Nej, hvis De vil vide, hvordan det gaar til i et Slag, saa læs Michaj-lovsky-Danilevskys*) Beskrivelse af Felttoget 1812. Det er en udmærket Bog, og i den staar alt nøje beskrevet: baade hvor hvert enkelt Korps stod under hele Krigen, og hvorledes det gik til i alle Træfninger og Slag.«

»Ja, men det er slet ikke det, der interesserer mig.«

»Ikke det? Ja, hvad vil De da egentlig? Ønsker De maaske biot at se, hvordan vi Mennesker bærer os ad med at slaa hinanden ihjel? For en fjorten—femten Aar havde vi ogsaa saadan en frivillig Fyr hernede, en Spaniol saavidt jeg mindes; han gik da i det mindste altid i en lang blaa Slængkappe. Mere end én Gang rykkede han ud med os, men det endte da med, at de plaffede Kavaleren ned. Nej, bliv De hellere hjemme, min Far. Os imponerer De ikke ved at tage med.«

Skjønt jeg ærgrede mig over, at Kaptejnen tolkede min Iver paa en for mig saa lidet smigrende Maade, gjorde jeg dog intet Forsøg paa at bibringe ham en anden Opfattelse.

*) En bekjendt russisk Militærforfatter.

O. A..

5*68

»Var han tapper?« spurgte jeg.

»Ja Vorherre maa vide, hvad han var! Han var altid forrest og altid der, hvor det gik varmest til.«

»Jamen saa var han jo tapper.«

»Nej, hvad tappert er der ved, at en Mand udsætter sit Liv uden Spor af Nytte?«

»Hvad forstaar De da ved Tapperhed?«

»Tapperhed? — Tapperhed?« gjentog Kaptejnen med en Mine, som om dette Spørgsmaal for første Gang i hans Liv blev forelagt ham. — »Jo, tapper er den, der gjør, hvad han skal.«

Det faldt mig da ind, at Plato definerer Tapperhed som Kjendskab til, hvad man skal, og hvad man ikke skal frygte, og til Trods for Kaptejnens noget vage Bestemmelse af Tapper-hedsbegrebet sagde jeg til mig selv, at hans Grundsyn paa Sagen vistnok ikke var saa forskjelligt fra den græske Filosofs, som det i første Øjeblik kunde se ud til. Ja, maaske den brave Kaptejn var kommen Sandheden nærmere end Plato-, thi havde han haft Evne som denne til at udtrykke sig, vilde han sikkert have sagt, at tapper er den, der kun frygter, hvad han skal frygte.

Jeg ønskede saa at gjøre Kaptejnen denne min Opfattelse begribelig.

»Ja,« sagde jeg, »det forekommer mig, at enhver Fare indeslutter et Valg, og at det Valg, der bestemmes for Exempel af Pligtfølelse, maa kaldes Tapperhed, medens det, der har sit Ud-69

spring fra Egenkjærlighed eller andre låve Drifter, falder sammen med Fejghed. Derfor kan man ikke kalde den tapper, som af Nysgjerrig-hed, Forfængelighed eller Havesyge udsætter sit Liv for Fare, ligesom man heller ikke kan sige om en Mand, at han er fejg, fordi han af Pligtfølelse holder sig borte fra Faren, hvor han bør.«

»Ja, det forstaar jeg mig nu ikke paa,« sagde Kaptejnen, der havde staaet og stirret paa mig med et højst forbavset

Ansigt, medens jeg talte. »Men vi har en Junker her ved Batailloner som giver sig af med Filosofi. Ham skulde De tale med om de Dele — han kan ogsaa skrive Vers.«

Skjønt jeg først havde gjort Kaptejnens personlige Bekjendtskab hernede, havde jeg dog ofte hørt ham omtale af hans Moder, der sad som Enke paa en lille Ejendom i Nærheden af mit Gods. Da jeg nogle Dage før min Afrejse til Kavkasus saa' ind til den gamle Kone, udtrykte hun sin Glæde over, at jeg skulde se hendes lille Paul — thi saaledes kaldte hun den gamle, graahaarede Kaptejn — og kunde fortælle ham lidt om, hvorledes hun levede. Efter at have trakteret mig med det bedste, Huset formaaede, gik hun ind i sit Soveværelse og kom lidt efter tilbage med en stor' sort Medaillon, der hang i et bredt Silkebaand af samme Farve.

»Se det er Guds hellige Moder, der beder for alle vore Synder,« sagde hun, idet hun kys-ii 6

sede Billedet paa Medaillonens Forside og lagde det i min Haand. »Glem nu endelig ikke at give ham det, naar De hilser ham fra mig. Ser De, dengang han rejste til Kavkasus, lod jeg læse en Messe for ham og gav da det Løfte, at jeg vilde anskaffe et smukt Billede af Guds Moder, naar hun saa til Gjengjæld vilde holde sin Haand over ham. Og det har hun nu ogsaa trolig gjort i atten Aar, thi ikke en eneste Gang har han været saaret, skjønt han har deltaget i mange store og forfærdelige Slag. Naar Michailo, der har været Oppasser hos ham, fortæller derom, forsikrer jeg Dem for, at Haarene rejser sig paa mit Hoved. Men han selv, den kjære Dreng, skriver aldrig til mig om de Slag, han har været i, da han nødig vil gjøre mig forskrækket.«

Senere, da jeg kom til Kavkasus, fik jeg at vide, dog ikke af Kaptejnen selv, at han havde været fire Gange haardt saaret. Men det havde han holdt hemmeligt for sin kjære, gamle Moder.

»Og nu ønsker jeg, at han skal bære dette hellige Billede paa sit Bryst,« vedblev hun. »Det er nu min Maade at velsigne og beskytte ham paa. Hun, hvis fromme Forbønner finder Vej til Himlens Herre, vil ogsaa holde sin beskyttende Haand over ham, naar han drager i Slaget. Og glem nu ikke at sige ham, hvad hans Moder har sagt.«

Jeg lovede at overbringe hendes Besked, akkurat som hun havde givet mig den.6i

»Jeg er vis paa, at De vil komme til at holde meget af lille Paul,« sagde den gamle Kone, da jeg rejste mig for at gaa; »han er saadan en god og kjærlig Dreng. Og De tror det maaske ikke, men der gaar ikke et Aar, uden at han sender baade mig og min Datter Annuschka Penge, og dem tager han udelukkende af sin Lønning, for andet har han ikke at leve af. — Ja, jeg takker Gud hver eneste Dag,« sluttede hun med Taarer i Øjnene, »fordi han har givet mig saadan en Søn.«

»Skriver han tidt hjem?«

»Nej ikke ret ofte; i Regelen kun en Gang om Aaret, naar han sender mig Penge; saa følger der gjærne et Par Ord med. — »Naar du ikke hører fra mig, min egen lille Mor,« skriver han altid, »saa betyder det, at jeg er rask og har det godt, og hvis der, hvad Gud forbyde, skulde tilstøde mig noget, faar du det vei tidsnok at vide af andre.«

Da jeg overrakte Kaptejnen Gaven fra hans Moder, første Gang jeg besøgte ham, bad han mig om det Papir, der havde været om Medaillonen, og da han havde faaet det, foldede han det omhyggelig sammen og puttede det i sin Lomme. Jeg fortalte ham alt, hvad jeg vidste om Moderens Liv, og han hørte paa mig i Tavshed og gik derpaa hen i en Krog, hvor han blev staaende og stoppede sin Pibe i en Evighed.

»Ja, det er en prægtig gammel Kone,«72

sagde han der henne fra med en lidt utydelig Stemme. »Gid Vorherre vilde lade mig opleve den Glæde at faa hende at se endnu en Gang!«

Ordene vare simple, men de rummede megen Kjærlighed og megen Sorg.

»Hvorfor vil De ogsaa blive ved at gjøre Tjeneste her i Kavkasus?« spurgte jeg.

»Ja, etsteds skal man jo tjene,« svarede han med et stille Smil, »og for en fattig Karl som mig har Felttillæget virkelig ikke saa lidt at sige.«

Kaptejnen levede yderst sparsommeligt; han rørte ikke Kort, gik næsten aldrig paa Svir med sine Kammerater og røg kun simpel Tobak, der rev i Næsen. Lige fra det første Øjeblik havde jeg syntes godt om ham, for han havde et af disse ærlige og troskyldige Ansigter, som det gjør saa godt at se lige ind i Øjnene, men efter denne Samtale følte jeg den dybeste Sympathi og Agtelse for ham.

II.

Klokken fire den næste Dags Morgen holdt Kaptejnen til Hest udenfor min Dør. Han var iført en gammel, slidt Uniformsfrakke uden Epauletter, ned over hans Hoved sad en snavset Lamme-skindshue, og over hans højre Skulder dinglede en krum Kosaksabel. Den lille hvide Hest, der bar ham, stod hele Tiden og ludede med Hovedet og viftede mat med sin tynde, forpjuskede Hale. Den gode Kaptejns Skikkelse var hver-72

sagde han der henne fra med en lidt utydelig Stemme. »Gid Vorherre vilde lade mig opleve den Glæde at faa hende at se endnu en Gang!«

Ordene vare simple, men de rummede megen Kjærlighed og megen Sorg.

»Hvorfor vil De ogsaa blive ved at gjøre Tjeneste her i Kavkasus?« spurgte jeg.

»Ja, etsteds skal man jo tjene,« svarede han med et stille Smil, »og for en fattig Karl som mig har Felttillæget virkelig ikke saa lidt at sige.«

Kaptejnen levede yderst sparsommeligt; han rørte ikke Kort, gik næsten aldrig paa Svir med sine Kammerater og røg kun simpel Tobak, der rev i Næsen. Lige fra det første Øjeblik havde jeg syntes godt om ham, for han havde et af disse ærlige og troskyldige Ansigter, som det gjør saa godt at se lige ind i Øjnene, men efter denne Samtale følte jeg den dybeste Sympathi og Agtelse for ham.

II.

Klokken fire den næste Dags Morgen holdt Kaptejnen til Hest udenfor min Dør. Han var iført en gammel, slidt Uniformsfrakke uden Epauletter, ned over hans Hoved sad en snavset Lamme-skindshue, og over hans højre Skulder dinglede en krum Kosaksabel. Den lille hvide Hest, der bar ham, stod hele Tiden og ludede med Hovedet og viftede mat med sin tynde, forpjuskede Hale. Den gode Kaptejns Skikkelse var hver-73

ken synderlig smuk eller krigersk, men den bar Præget af en saa urokkelig Ro og Sindsligevægt, at man uvilkaarlig fik den største Respekt for ham.

Jeg lod ham ikke vente et Øjeblik, men satte mig strax op paa min Hest, og fem Minutter efter var vi ude af Fæstningens Port.

Bataillonen var allerede fem—sex hundrede Alen foran os og viste sig som en tæt, sort, bølgende Masse. At det var Fodfolk, kunde man kun slutte sig til gjennem Bajonetterne, der ragede op over Kolonnen med deres lange, blinkende Spidser. Nu og da naaede en løsreven Stump af en Soldatervise og raske Trommehvirvler mit Øre, men højt over disse lød en usædvanlig ren og skjøn Tenor henne fra det bageste Kompagni. Vejen gik gjennem en dyb og bred Kløft langs Bredden af en lille, men rivende Flod. Flokke af vilde Duer kredsede over den: snart satte de sig paa den stenede Bred, og snart hvirvlede de sig op i Luften i hurtige Vendinger og forsvandt i det Fjærne. Solen var endnu under Horisonten, men Kløftens øverste Rand til højre laa i en bred Lysstribe. Graahvide Stenmasser, der tittede frem gjennem gulgrønt Mos, og duggede Buske af Kristtorn, Kornel og Korkælm traadte klart og med skarpt Relief frem mod den gjennemsigtige Guldgrund i Øst. Den anden Side af Kløften derimod og dens Bund laa i Fugtighed og Mørke. Indhyllet i en tæt, hvidlig Taage, der74

hævede sig i lette, bølgende Skyer, flygtige som Røg, frembød denne Del af den en ubestemmelig Blanding af Farver: blegt Lilla, Sortegraat, Mørkegrønt og skinnende Hvidt imellem hverandre. Lige foran os og op over Horisonten hævede Snebjærgene sig i skjønne, lette Omrids og med brede, rolige Slagskygger. Deres rene, hvide Tinder skinnede os i Møde med dæmpet Glans. Græshopper, Cikader og Myriader af andre Insekter vaagnede i det høje Græs og fyldte Luften med en uophørlig Summen og Pippen. Det var, som om en Million af smaabitte

Klokker ringede inde i mit Øre. Det duftede af fugtigt Græs og Muld — kort sagt, Luften var svanger med Vellugt, som den er det en dejlig aarle Sommerdag. Kaptejnen slog Ild og tændte sin Pibe, og Lugten af Fyrsvampen og hans gemene Bondetobak steg i dette Øjeblik op i min Næse som den fineste Aroma.

Vi red ind paa Siden af Vejen for at komme forbi Batailloner Kaptejnen gjorde Indtryk af at være endnu mere fordybet i sine Tanker end ellers; han havde ikke sin Pibe et Øjeblik ude af Munden og huggede uophørlig Hælene ind i Siderne paa sin lille Hest, der smuttede gjennem det høje, vaade Græs efterladende et næppe synligt Spor i dette. Lige op under Bringen paa den fløj en Fasan med den ejendommelige Skogren og de snurrende Vingeslag, som uvilkaarlig faar enhver Jægers Hjærte til at skjælve af Fryd. Langsomt og

l75

kun et Par Alen foran Kaptejnen svingede den sig til Vejrs, men han værdigede den ikke et Blik.

Vi var næsten i Højde med Batailloner da vi lige bagved os hørte den klaprende Lyd af Hovslag, og i det samme kom en smuk ung Knøs i Officersuniform og høj, hvid Pelshue galoperende forbi os. Han sad rank og frit i Sadelen og førte Tøjlerne med en let Haand. I Forbifarten nikkede han smilende til Kaptejnen og gav derpaa sin Hest et kraftigt Rap med Pisken. Til Trods for den Fart, hvori han skød forbi os, fik jeg dog Tid til at bemærke, at han havde smukke mørke Øjne, en fint formet Næse og et lille begyndende Overskjæg. Jeg følte mig stærkt tiltrukken af denne unge Mand, og især syntes jeg godt om, at han ikke kunde andet end smile, da han opfangede det velvillige Blik, hvormed vi fulgte ham. Alene af dette Smil kunde jeg slutte mig til, at han maatte være meget ung.

»Nej se, hvor han galoperer afsted I« sagde Kaptejnen med en utilfreds Mine og uden at tage Piben af sin Mund.

»Hvem var det?« spurgte jeg.

»Aa, det var Fændrik Alanin; han staar ved mit Kompagni og kom for en Maaneds Tid siden fra Kadetakademiet.«

»Saa har han vei aldrig været i Ilden før?«

»Ja, det er ogsaa derfor, han er saa glad,« svarede Kaptejnen. »Ak ja, den Ungdom, den Ungdom!«;6

»Jamen han har da ogsaa Grund til at være glad. Kan man vei tænke sig noget interessantere for en ung Officer end at komme med paa en Tur som denne?«

Kaptejnen tav et Minut eller to og saa' ud, som om han grundede dybt over noget.

»Ja, den Ungdom, den Ungdom I« sagde han atter med sin dybeste Bas. »Hvor kan man dog glæde sig til noget, som man slet ikke véd, hvad er. Nej, naar man har været flere Gange med til den Fornøjelse, saa er Glæden ikke synderlig stor. Se nu i Dag for Exempel er vi en Snes Officerer, som rykker ud, og vi kan da ganske sikkert gjøre Regning paa, at i det mindste en af os bliver dræbt eller saaret. I Dag er det mig, i Morgen en anden og i Overmorgen en tredje. Jo, det er ogsaa noget at glæde sig til!«

III.

Næppe var Solen oppe over Bjærgene, før dens Straaler fandt Vej ned i den snævre Dal, ad hvilken vi rykkede frem, og spredte Taagens bølgende Slør til alle Sider. Før havde det været køligt, men nu blev det med ét trykkende varmt. Soldaterne, der havde deres Gevær og den tunge Oppakning at bære, slæbte sig møjsommelig hen ad den støvede Vej, og man hørte nu mindre hyppigt end før Tale og Latter inde fra Rækkerne. Ud til Siden af Kolonnen gik de gamle, veltjente Underofficerer med Piben;6

»Jamen han har da ogsaa Grund til at være glad. Kan man vei tænke sig noget interessantere for en ung Officer end at komme med paa en Tur som denne?«

Kaptejnen tav et Minut eller to og saa' ud, som om han grundede dybt over noget.

»Ja, den Ungdom, den Ungdom I« sagde han atter med sin dybeste Bas. »Hvor kan man dog glæde sig til noget,

som man slet ikke véd, hvad er. Nej, naar man har været flere Gange med til den Fornøjelse, saa er Glæden ikke synderlig stor. Se nu i Dag for Exempel er vi en Snes Officerer, som rykker ud, og vi kan da ganske sikkert gjøre Regning paa, at i det mindste en af os bliver dræbt eller saaret. I Dag er det mig, i Morgen en anden og i Overmorgen en tredje. Jo, det er ogsaa noget at glæde sig til!«

III.

Næppe var Solen oppe over Bjærgene, før dens Straaler fandt Vej ned i den snævre Dal, ad hvilken vi rykkede frem, og spredte Taagens bølgende Slør til alle Sider. Før havde det været køligt, men nu blev det med ét trykkende varmt. Soldaterne, der havde deres Gevær og den tunge Oppakning at bære, slæbte sig møjsommelig hen ad den støvede Vej, og man hørte nu mindre hyppigt end før Tale og Latter inde fra Rækkerne. Ud til Siden af Kolonnen gik de gamle, veltjente Underofficerer med Piben77

i Munden og snakkede jævnt og sindigt med hinanden, og bagefter Bataillonen fulgte en Række tungt belæssede Vogne, der forsvandt i store, stillestaaende Støvskyer. Officererne red foran Kolonnen: nogle af dem viste deres Rytterfærdighed ved at sætte Hesten i Galopspring og saa pludselig at standse den, og andre lyttede til Bataillonens Sangere, som marscherede i sluttet Trop foran Teten, og som til Trods for Varmen og det kvælende Støv gav den ene Vise til bedste efter den anden.

Omtrent tre hundrede Alen foran Bataillonen og omgivet af en Flok beredne Tatarer red Regimentets største Galning og Vovehals, en høj og smuk Officer, der tumlede sin store, hvide Hest som en fuldendt Rytter. Han bar en sort Beschmet*) med Sølvgaloner, tætsluttende Halvstøvler med Guldbroderi paa Skafterne, en gul tscherkessisk Kappe og en høj, spids Pelshue med tilbagebøjet Puld. Ned over hans sølvgalonerede Bryst hang et stort Krudthorn, bag paa hans Ryg dinglede en Karabin, og ud af hans Bælte ståk en Pistol og en sølvbeslaaet Dolk. Desforuden havde han en kostbar Krumsabel hængende over Skulderen, og en Riffel i Hylster fastgjort ved Sadelknappen. Det var ikke til at tage Fejl af, at han baade i Paa-klædning, Holdning og Manerer bestræbte sig

*) En tatarisk Kaftan, der naar ned over Knæene.

O. A.84

for at ligne en ægte, indfødt Tatar; han sagde ogsaa nogle Ord i et Sprog, jeg ikke kjendte, til de mørke Ryttere, der ledsagede ham, men efter de forbavsede og lidt ironiske Blikke at dømme, som disse tilkastede hinanden, hver Gang han havde udstødt sine Strubelyd, forstod de ikke en Tøddel af, hvad han sagde. Han var en Type paa de unge Officerer, der vælgende sig de Lermontovske Helte til Forbillede, give Vovehalsens og Dhjigitaens*") Parti. Kavkasus er for dem Romantikens Verden, og i alt, hvad de foretage sig, følge de ikke deres egne Tilbøjeligheder, men søge at efterligne de Romanskikkelser, som de have valgt sig til Forbillede.

For at tage Løjtnanten her som Exempel, saa satte han vistnok af Naturen Pris paa at omgaas elegante Damer af Selskabet og fornemme, indflydelsesrige Mænd, og jeg er endogsaa overbevist om, at det var den Verden, han helst bevægede sig i, da han var i allerhøjeste Grad forfængelig, men ikke desto mindre betragtede han det som sin ufravigelige Pligt, naar han var sammen med Folk af det virkelig gode Selskab, at vise sig ubehagelig imod dem — skjønt rigtignok paa en yderst moderat Maade — og naar der arriverede en eller anden smuk Dame til Fæstningen, ansaa han sig for absolut forpligtet til at spasere forbi hendes

*) Dhjigita betegner hos Tscherkesserne en kjæk og forvoven Rytter. F. A.79

Vinduer med et Par af sine tatariske Kunaker*), barfodet, i rød Skjorte og stramme Benklæder, og skraalende og bandende af fuld Hals, dog ikke saa meget med Ønsket om at fornærme hende som for at vise hende sine smukke, hvide Fødder, saa at hun kunde blive forelsket i ham, hvis han da forøvrigt vilde tillade hende at nære en saadan Følelse for ham. Ofte sneg han sig ud om Natten sammen med to eller tre Tatarer af en fredelig Stamme og lagde sig paa Lur i Bjærgene for at kunne faa Lejlighed til at sende en forbindende Tscherkesser en Kugle gjennem Hovedet, og skjønt hans Hjærte mere end én Gang sagde ham, at dette ikke var nogen synderlig stor Heltebedrift, betragtede han det nu engang som sin Pligt at lade Menneskeheden lide, fordi han i sin Forblindelse bildte sig

ind, at Menneskene havde krænket ham saa dybt, at han til Gjengjæld burde forfølge og hade dem paa enhver mulig Maade. Han var fuldt og fast overbevist om, at han havde mindst Halvparten af Menneskeheden til Fjende, og han mente, at det var Livets højeste Poesi at hade, foragte og hævne sig paa den usle Slægt, der omgav ham. Men hans Elskerinde, en tscherkessisk Pige, som jeg senere tilfældig gjorde Bekjendtskab med, forsikrede mig, at han havde det bedste Hjærte af Verden, og at han hver Aften,

*) Kunak: Tscherkessernes Udiryk for en Ven eller Broder. F. A.So

lige efter at han havde nedskrevet sine mørke, fortvivlede Tanker, først omhyggelig gjorde sine daglige Udgifter op i en rubriceret Regnskabsbog og derpaa andægtig bad til Gud paa sine Knæ. Se saadan var han, og mange Anstræn-gelser og megen Kamp kostede det ham sikkert at bilde sig selv og sine Kammerater ind, at han var den, han gjærne vilde være. — Engang, paa en af sine natlige Expeditioner havde han saaret en Tscherkesser i Foden og slæbt ham hjem som sin Fange. I syv Uger plejede han sin saarede Fjende med den største Omhu, til han var fuldstændig helbredet, og sendte ham derpaa hjem belæsset med Foræringer. Nogen Tid efter, da Løjtnanten var ude paa en større Razzia mod Bjærgboerne — han trak sig langsomt tilbage med sit Kompagni og tog af og til Stilling med dette for at holde den overlegne Fjende fra Livet — hørte han, at der blev raabt paa ham ovre i Modstandernes Rækker, og i samme Nu saa' han sin fordums Fange ride frem foran Kamplinjen. Løjtnanten red ham saa i Møde, og de to Venner gav hinanden Haand-slag og fik sig en lille Passiar. Bjærgboerne stod og saa' paa dette uden at skyde, men næppe havde Løjtnanten gjort omkring, før der faldt et Par Skud, og da vilde Skæbnen, at den kjække Vovehals hentede sig et Strejfskud i Laaret. Senere fik jeg selv Lejlighed til at se, hvor excentrisk han kunde bære sig ad. En Aften brændte det ude i Forstaden, og to Kompag-nier Soldater stod omkring Brandstedet ivrigt beskæftigede med at slukke. Da Ilden var paa sit højeste — Flammerne stod ud af Vinduerne og slikkede op ad Taget -— saa man i Luernes Skjær en høj Skikkelse paa en kulsort Hest trænge sig gjennem Mængden. Det var Løjtnanten. Han red helt hen til Brandstedet, sprang af Hesten og styrtede ind i det brændende Hus. Fem Minutter efter kom han ud igjen, forbrændt og med afsvedet Haar, men i sine Arme bar han to Duer, som han med Fare for sit eget Liv havde frelst fra at omkomme i Flammehavet.

Han hed Rosenkranz, og hans Slægt stammede altsaa ikke oprindelig fra Rusland; men hvergang han talte om sin Herkomst, og det gjorde han ofte, paastod han, at han kunde føre sit Stamtræ tilbage til Varægerne, og at baade han og hans Forfædre vare Russere af det reneste Blod.

Solen havde tilbagelagt Halvdelen af sin Bane og borede nu sine brændende Straaler ned i den tørre, smuldrende Jord. Den mørke-blaa Himmel var fuldstændig ren og klar, og kun nede om Bjærgenes Fod svævede nogle lette, lillahvide Skyer. Det var utaalelig hedt, og hele Luften var opfyldt af et gjennemsigtigt, glødende Støv, der trængte ind i alle Porer.

IV.nier Soldater stod omkring Brandstedet ivrigt beskæftigede med at slukke. Da Ilden var paa sit højeste — Flammerne stod ud af Vinduerne og slikkede op ad Taget -— saa man i Luernes Skjær en høj Skikkelse paa en kulsort Hest trænge sig gjennem Mængden. Det var Løjtnanten. Han red helt hen til Brandstedet, sprang af Hesten og styrtede ind i det brændende Hus. Fem Minutter efter kom han ud igjen, forbrændt og med afsvedet Haar, men i sine Arme bar han to Duer, som han med Fare for sit eget Liv havde frelst fra at omkomme i Flammehavet.

Han hed Rosenkranz, og hans Slægt stammede altsaa ikke oprindelig fra Rusland; men hvergang han talte om sin Herkomst, og det gjorde han ofte, paastod han, at han kunde føre sit Stamtræ tilbage til Varægerne, og at baade han og hans Forfædre vare Russere af det reneste Blod.

Solen havde tilbagelagt Halvdelen af sin Bane og borede nu sine brændende Straaler ned i den tørre, smuldrende Jord. Den mørke-blaa Himmel var fuldstændig ren og klar, og kun nede om Bjærgenes Fod svævede nogle lette, lillahvide Skyer. Det var utaalelig hedt, og hele Luften var opfyldt af et gjennemsigtigt, glødende Støv, der trængte ind i alle Porer.

IV.82

Da Bataillonen havde tilbagelagt Halvdelen af sin Dagsmarsch, gjorde den Holdt og rykkede kompagnivis ned til Floden for. at holde Hvil. Geværerne blev sat sammen, og Folkene styrtede ned til Vandet for at fylde deres Feltflasker. Bataillonschefen tyede ind under en skyggefuld Busk og lavede sig med sit allerværdigste Ansigt til at spise Frokost sammen med tre af Kompagnicheferne; Kaptejn Khlopov havde strakt sig i Græsset inde under Kompagniets Færdsels-vogn, og den tapre Rosenkranz og nogle andre Officerer havde lejret sig paa deres Feltkapper om et helt Batteri Flasker, som snart satte dem i saa lystig en Stemning, at den endogsaa smittede Sangerne, der stod i en Halvkreds om dem og gav deres Glæde til Kjende ved en rask Soldatervise med jublende Omkvæd af Hujen og Fløjtetriller. I denne Gruppe laa ogsaa den unge Fændrik, der var redet forbi mig om Morgenen. Hvor var han dog morsom! Hans Øjne straalede, Tungen var lidt tyk, og saa kyssede og omfavnede han sine nærmeste Kammerater og forsikrede dem, at han holdt umaadelig meget af dem. Stakkels unge Fyr! Han vidste endnu ikke, at man i Regelen kun gjør sig latterlig, naar man hengiver sig til en saadan begejstret Stemning, og at denne Ungdommens oprigtige Trang til at holde af alle som oftest kun mødes med Spot og faar Utak til Løn — men han vidste heller ikke, hvor skjøn og indtagende han saa' ud, da han overvældet af Vinen sank33

tilbage med Haanden inde under sit sorte, krøllede Haar.

Jeg lyttede med Interesse til Officerernes og Soldaternes Samtaler og studerede opmærksomt deres Ansigter, men ikke hos en eneste af dem sporede jeg saa meget som en Skygge af den Uro, der fyldte mig selv.' Folkene spøgte, lo og fortalte Historier, og hvor jeg saa' hen, herskede der den største Sorgløshed. Ikke én skjænkede den forestaaende Fare en Tanke, og ikke én tænkte paa, at han muligvis ikke kom til at marschere hjem igjen i Morgen sammen med sine Kammerater.

V.

Klokken var næsten syv, da vi nærmede os Fæstningen Novogeorgievsks brede, palisaderede Port. Solen gik ned og kastede sine skraa, røde Straaler hen over de maleriske Bastioner og Haverne med de ranke Pyramidepopler, ud over de spredte, gulnende Majsmarker og ind under de hvide Skyer, der havde lejret sig om Snebjærgenes Tinder som en anden endnu skjønnere og mere fantastisk Bjærgkjæde. I Aulen, der laa tæt udenfor Fæstningen, stod den tatariske Mullah paa Moskeens flade Tag og kaldte de Troende sammen til Bøn, og netop i det samme istemmede vore raske Sangere en af deres allerlystigste Viser.

Saa snart jeg var kommen til mit Kvarter, tog jeg mig en lille Lur og gik derpaa hen til

6*33

tilbage med Haanden inde under sit sorte, krøllede Haar.

Jeg lyttede med Interesse til Officerernes og Soldaternes Samtaler og studerede opmærksomt deres Ansigter, men ikke hos en eneste af dem sporede jeg saa meget som en Skygge af den Uro, der fyldte mig selv.' Folkene spøgte, lo og fortalte Historier, og hvor jeg saa' hen, herskede der den største Sorgløshed. Ikke én skjænkede den forestaaende Fare en Tanke, og ikke én tænkte paa, at han muligvis ikke kom til at marschere hjem igjen i Morgen sammen med sine Kammerater.

V.

Klokken var næsten syv, da vi nærmede os Fæstningen Novogeorgievsks brede, palisaderede Port. Solen gik ned og kastede sine skraa, røde Straaler hen over de maleriske Bastioner og Haverne med de ranke Pyramidepopler, ud over de spredte, gulnende Majsmarker og ind under de hvide Skyer, der havde lejret sig om Snebjærgenes Tinder som en anden endnu skjønnere og mere fantastisk Bjærgkjæde. I Aulen, der laa tæt udenfor Fæstningen, stod den tatariske Mullah paa Moskeens flade Tag og kaldte de Troende sammen til Bøn, og netop i det samme istemmede vore raske Sangere en af deres allerlystigste Viser.

Saa snart jeg var kommen til mit Kvarter, tog jeg mig en lille Lur og gik derpaa hen til

6*84

Generalens Adjudant for at faa Tilladelse til at deltage i Expeditionen. Paa Vejen derhen opdagede jeg, at der dog hersker mere Liv i en saadan lille kavkasisk Grænsefæstning, end jeg havde troet.

Lige som jeg var kommen ud af min Dør, rullede en let lille Karet, inden i hvilken der sad en elegant klædt Dame, forbi mig, og da jeg lidt efter gik over Torvet, lød der ud gjennem Kommandantboligens aabne Vinduer lystige Polkatoner fra et gammelt, forstemt Klaver. I en aaben Skjænkebod sad nogle Underofficerer og snakkede sammen ved fyldte Bægere, og i en Sidegade gik en krumrygget gammel Jøde og spillede Finalen af Lucia paa en hæs Lirekasse, der sendte sine skrigende Toner vidt ud over Torvet. Et Stykke nede i Hovedgaden mødte jeg to svajende »Damer« i raslende Kjoler og med brogede Silkeparasoller, og kort efter kom jeg forbi to unge Piger, den ene i Rosenrødt og den anden i Blaat, som stod paa Stentrappen udenfor et lille lavt Hus, fnisende og smaaleende for at tiltrække sig de forbigaaende Krigeres Opmærksomhed. Alle Vegne, baade i Gaderne og i Boulevarderne, mødte jeg Officerer i nye Uniformsfrakker og med hvide Handsker og straalende Epauletter.

Adjudanten, der havde sine Værelser i den nederste Etage af Generalens Hus, var hjemme, da jeg kom, og saa snart jeg havde forebragt mit Ønske, erklærede han strax med den største85

Elskværdighed, at der ikke var det fjærneste til Hinder for dets Opfyldelse. Jeg havde kun siddet et Par Minutter hos hani, da jeg saa' den samme Karet, der for lidt siden havde vakt min Opmærksomhed, rulle lige forbi Vinduerne og kjøre hen foran Trappen, En høj, elegant Mand i Infanteriuniform med Majors Epauletter steg ud af Vognen og gik ind i Huset.

»Aa, undskyld mig et Øjeblik,« sagde Adjudanten og knappede sin Frakke, »men nu maa jeg op til Generalen.«

»Hvem er den Dame, der sidder inde i Vognen?« spurgte jeg.

»Det er Grevinde Pahlen,« svarede han og løb ud af Døren.

Lidt efter traadte Generalen, en overordentlig smuk og distingeret Mand, ud paa Stentrappen. Han var i Dagliguniform og bar et hvidt, emailleret Kors i Knaphullet. Efter ham fulgte Majoren, Adjudanten og et Par andre Officerer af hans Stab. Generalens Holdning og Bevægelser viste tydelig, at han var en Mand, der kjendte sit eget høje Værd.

»Bonsoir, madame la comtesse,« sagde han, idet han rakte sin Haand ind gjennem det aabne Karetvindue.

En lille Haand i Glacéhandske mødte hans, og et fint, nydeligt Ansigt i bleggul Silkehat viste sig i Karetvinduet.

De vexlede nogle Ord, som jeg ikke kunde høre, og derpaa sagde Generalen smilende:86

»Vous savez, que j'ai fait voeu de combattre les infidéles, prenez done garde de le devenir.«

Inde fra Kareten hørte jeg Latter og en Stemme, der læspede:

»Adieu done, cher général.«

»Non ä revoir,« svarede Generalen, »et n'oubliez pas que je m'invite pour la soirée de demain.«

I det samme satte Kareten sig i Bevægelse og rullede bort.

»Se her,« tænkte jeg, da jeg lidt efter gik hjem til mit Kvarter, »har vi nu en Mand, der er i Besiddelse af alt, hvad man kan ønske sig: Rigdom, Rang og et hædret Navn. Men dog er der ikke mere Alvor i ham, end at han, lige før han skal i en Kamp, hvis Udfald kun Gud kjender, staar og courtiserer en smuk Dame og inviterer sig selv til The hos hende den næste Dag.«

Da jeg senere ud paa Aftenen atter var henne hos Adjudanten for at faa at vide, naar vi skulde afsted, traf jeg hos ham en ung Løjtnant af Garnisonen, hvis Væsen udmærkede sig ved en næsten kvindelig Ængstelighed og Blyhed. Han stod og beklagede sig over, at nogle af hans Kammerater ved deres Intriger havde forhindret, at han

var bleven kommanderet med til den forestaaende Expedition, og ytrede den dybeste Indignation over deres skjændige Opførsel, som han lovede at huske dem ved given Lejlighed. Og hvor omhyggeligt jeg end stude-«7

rede Udtrykket i hans Ansigt og lyttede til Klangen af hans Stemme, kunde jeg dog ikke komme til andet Resultat, end at han var dybt oprørt og bedrøvet, fordi han ikke skulde ud og skyde paa Tscherkesserne og selv udsætte sig for deres Kugler. Han var som sagt meget ulykkelig, men hans Sorg mindede mig nærmest om Barnets, naar det græder, fordi det har faaet uretfærdige Prygl. — Denne unge Mand forbavsede mig endnu mere end Generalen, og jeg forstod ham lige saa lidt som denne.

VI.

Klokken ti om Aftenen skulde Tropperne rykke ud af Fæstningen. Allerede Klokken ni satte jeg mig op paa min Hest og red hen til Generalen, men da jeg kunde sige mig selv, at det ikke gik an at forstyrre ham nu, bandt jeg min Skimmel til et Plankeværk henne om Hjørnet af Huset og satte mig selv paa Jorden ved Siden af, idet jeg besluttede at vente her, til Generalen kom forbi med sin Stab.

Solen var nu afløst af den unge Maane, der som en gjennemsigtig Sky i Horisonten kastede sit skjælvende Halvlys hen over den stjærne-besaaede Himmels dybe Blaa. I alle Vinduerne og gjennem Sprækkerne af de lukkede Skodder skimtede jeg Lys. De slanke Popler, der ragede op over de låve, hvide Hytter, stod som høje, mørke Støtter i det blege Maanelys, og hen over den lyse, støvede Vej kastede Huse, Haver«7

rede Udtrykket i hans Ansigt og lyttede til Klangen af hans Stemme, kunde jeg dog ikke komme til andet Resultat, end at han var dybt oprørt og bedrøvet, fordi han ikke skulde ud og skyde paa Tscherkesserne og selv udsætte sig for deres Kugler. Han var som sagt meget ulykkelig, men hans Sorg mindede mig nærmest om Barnets, naar det græder, fordi det har faaet uretfærdige Prygl. — Denne unge Mand forbavsede mig endnu mere end Generalen, og jeg forstod ham lige saa lidt som denne.

VI.

Klokken ti om Aftenen skulde Tropperne rykke ud af Fæstningen. Allerede Klokken ni satte jeg mig op paa min Hest og red hen til Generalen, men da jeg kunde sige mig selv, at det ikke gik an at forstyrre ham nu, bandt jeg min Skimmel til et Plankeværk henne om Hjørnet af Huset og satte mig selv paa Jorden ved Siden af, idet jeg besluttede at vente her, til Generalen kom forbi med sin Stab.

Solen var nu afløst af den unge Maane, der som en gjennemsigtig Sky i Horisonten kastede sit skjælvende Halvlys hen over den stjærne-besaaede Himmels dybe Blaa. I alle Vinduerne og gjennem Sprækkerne af de lukkede Skodder skimtede jeg Lys. De slanke Popler, der ragede op over de låve, hvide Hytter, stod som høje, mørke Støtter i det blege Maanelys, og hen over den lyse, støvede Vej kastede Huse, Haver88

og Træer lange, maleriske Slagskygger. Nede fra Floden lød de store Klokkefrøers melodiske Kvækken, men inde i Gaderne og smeltende sammen med løsrevne Melodistumper fra Lirekassen, hvis rungende Valse og Viser bares hen over Byen, hørtes Hestetrampen, ilsomme Skridt og Lyden af Menneskestemmer.

Jeg skal ikke gjøre Rede for, hvad jeg tænkte paa i den lange Stund, jeg sad her og ventede. For det første kommer det ikke Fortællingen ved, og for det andet vil jeg nødig bekjende alle de mørke og bedrøvelige Tanker, der strømmede ind paa mig, medens alle andre saa' lyst paa Tingene og glædede sig til at komme ud og slaas. Men vist er det, at jeg faldt i saa dybe Tanker, at jeg hverken lagde Mærke til, at Klokken slog elleve, eller at Generalen red forbi mig med sin Stab.

Omsider satte jeg mig op paa min Hest og red afsted. Arrieregarden var endnu ikke kommet udenfor Fæstningens Port. Med Nød og næppe banede jeg mig Vej gjennem det Virvar af Kanoner, Patronkarrer og Vogne, der spærrede Gaden, og skjønt Officererne raabte og kommanderede i Munden paa hinanden, lykkedes det dem dog ikke at bringe Orden i den kaotiske Forvirring, der herskede her. Efter at jeg endelig var sluppen igjennem, travede jeg langs den næsten 1800 Alen dybe Kolonne, der tavst og langsomt bevægede sig frem i Mørket. Idet jeg kom forbi et af Batterierne, raabte en.89

Officer, der red inde mellem Kanonerne, nogle Ord, hvis skingrende tyske Akcent lød som en skærende Dissonans midt i den alvorsfulde Stilhed. — »Artillerist! Gif mig Fyr!« skurrede det i mit Øre, og i samme Nu raabte en lille Soldat med ængstelig Røst: »Schevtschenko, rap dig lidt! Løjtnanten vil have Fyr!«

Næsten hele Himlen var nu bedækket med lange, mørkegraa Skyer, og kun hist og her blinkede Stjærnerne frem mellem disse med et blegt og mat Skjær. Maanen havde skjult sig bag de mørke Bjærge, som man kunde skimte i Horisonten til h'øjre, og kastede hen over deres Tinder et svagt, skjælvende Halvlys, der dannede en skarp Kontrast til det rugende Mulm, der indhyllede deres Fod. Det var varmt, og saa stille, at ikke et Græsstraa, ikke en Sky bevægede sig. Et saadant Mørke herskede der, at man ikke engang kunde skjelne de allernærmeste Gjenstande. Ud til Siden af Vejen bildte jeg mig ind at se snart sælsomt formede Klipper, snart forunderlige Dyre- og Menneskeskikkelser, men alle disse fantastiske Figurer forvandlede sig til ganske almindelige Buske, da jeg hørte Løvets sagte Susen og fornam det kølige Pust af Duggen, der vejrede mig i Møde fra Blade og Grene. Forude øjnede jeg en sort, bølgende Mur og i en lille Afstand bag denne nogle mørke Punkter, der dansede imellem hverandre hen ad Landevejen. Det var Avantgardens Rytteri og Generalen og hans Stab. Selv red90.

jeg ogsaa midt inde i en mørk Masse, men den ragede ikke saa højt op som Muren forude. Det var Fodfolkets lange, tætte Kolonne. Saa dyb en Tavshed herskede der i den, at man tydelig kunde høre alle Nattens hemmelighedsfulde Lyd, der flød sammen i en eneste Harmoni. Schakalernes sørgmodige Hyl i det Fjærne, der snart lignede en fortvivlet Graad, snart en fæl og skingrende Latter, Cikadernes ensformige, skingrende Sang, Frøernes Kvækken, Vagtelens Slag og en forunderlig dump Larm, der kom nærmere og nærmere, og som jeg ikke kunde forklare mig, forenede sig med alle disse svage, ubestemmelige Bevægelser i Naturen, der har faaet Navn af Nattens Stilhed, til en eneste kraftig, fuldtonende Akkord, som brødes, eller rettere tait, forbandt sig harmonisk med Hovslagenes dumpe Larm og Folkenes tunge Skridt gjennem det høje, raslende Græs.

Inde fra Kolonnen hørte jeg den klingrende Lyd af Kanonernes Malm, Bajonetternes Klirren, naar de stødte mod hinanden, og nu og da sagte, dæmpet Tale og en Hests urolige Prusten.

Hele Naturen aandede fredeligt i Følelsen af sin Skjønhed og Styrke.

»Herregud,« tænkte jeg, »er der da ikke Plads nok for os alle paa denne skjønne, velsignede Jord og under denne umaalelige Stærnehimmel? Hvor kan vi Mennesker, som lever midt i denne vidunderlige Natur, huse Hadets og Hævnens Følelser i vore Hjærter og6i

for Alvor tænke paa at berøve vor Næste Livet? Skulde man ikke tro, at alle slette og daarlige Tanker vilde forsvinde i Berøring med Naturen — denne det mest umiddelbare Udtryk, for hvad der er godt og skjønt?«

VII.

Vi havde allerede marscheret mere end to Timer. Jeg frøs og begyndte at blive søvnig. I Mørket skimtede jeg de samme Gjenstande som før, men ganske svagt og utydeligt: forrest og i nogen Afstand den sorte, bølgende Mur og derpaa de dansende Prikker; men ved Siden af mig opdagede jeg nu Bagparten af en Hest med viftende Hale, og en Rytter i flagrende tscher-kessisk Kappe, tværs over hvilken der dinglede en lang Bøsse. Et Glimt af hans Cigaret oplyste en blond Knebelsbart og en Haand i hvid Vaskeskindshandske. Jeg bøjede mig ned over Halsen paa min Hest, lukkede Øjnene og faldt hen i en kort Døs, men for atter op ved Lyden af Hovslag foran mig. Først forekom det mig, at jeg selv holdt stille, og at den sorte Mur bevægede sig ind imod mig, og dernæst, at Muren standsede, og jeg selv red lige bus ind paa den. Samtidig hermed hørte jeg den dumpe Larm, som hele Tiden havde lydt i mit Øre, lige i Nærheden af mig: det var Lyden af rindende Vand. Endnu et Stykke rykkede vi frem gjennem en dyb Kløft, der skraanede6i

for Alvor tænke paa at berøve vor Næste Livet? Skulde man ikke tro, at alle slette og daarlige Tanker vilde forsvinde i Berøring med Naturen — denne det mest umiddelbare Udtryk, for hvad der er godt og skjønt?«

VII.

Vi havde allerede marscheret mere end to Timer. Jeg frøs og begyndte at blive søvnig. I Mørket skimtede jeg de samme Gjenstande som før, men ganske svagt og utydeligt: forrest og i nogen Afstand den sorte, bølgende Mur og derpaa de dansende Prikker; men ved Siden af mig opdagede jeg nu Bagparten af en Hest med viftende Hale, og en Rytter i flagrende tscher-kessisk Kappe, tværs over hvilken der dinglede en lang Bøsse. Et Glimt af hans Cigaret oplyste en blond Knebelsbart og en Haand i hvid Vaskeskindshandske. Jeg bøjede mig ned over Halsen paa min Hest, lukkede Øjnene og faldt hen i en kort Døs, men for atter op ved Lyden af Hovslag foran mig. Først forekom det mig, at jeg selv holdt stille, og at den sorte Mur bevægede sig ind imod mig, og dernæst, at Muren standsede, og jeg selv red lige bus ind paa den. Samtidig hermed hørte jeg den dumpe Larm, som hele Tiden havde lydt i mit Øre, lige i Nærheden af mig: det var Lyden af rindende Vand. Endnu et Stykke rykkede vi frem gjennem en dyb Kløft, der skraanedenedad og aabnede sig ud mod en skummende larmende Flod. Stærkere og stærkere lød dens Brusen, Græsset blev tættere og højere, de spredte Buske rykkede nærmere sammen, og Horisonten indsnævrede sig for vort Blik. Nu og da saa' jeg mod Bjærgenes sorte Baggrund nogle lange lyse Glimt, der blussede op snart her og snart der og forsvandt igjen.

»Hvad er det for Blus?« hviskede jeg til Tataren, der red ved Siden af mig.

»Hvad, véd du ikke det?« sagde han forbavset. — »Det er jo dem oppe i Bjærgene, som staar og svinger med tændte Halmviske.«

»Hvorfor gjør de det?« var jeg dum nok til at spørge.

»For at alle og enhver kan vide, at Russerne kommer. — Ha, ha, ha!« tilføjede han leende, »nu faar de nok dygtigt travlt ovre i Aulerne med at slæbe alt deres Kram ud af Hytterne.«

»Véd de da allerede oppe i Bjærgene, at vi er her?« spurgte jeg atter.

»Ja, vei véd de det. Vort Folk har gode Øjne.«

»Mon Schamyl selv tænker paa at drage ud imod os?«

»Nej,« sagde Tataren og rystede paa Hovedet, »det gjør Schamyl ikke. Han sender en af sine Naiber*) imod os, men selv bliver han staaende

*) Naib: Underfører.

oppe i Bjærgene og ser paa dét hele gjennem sin store Kikkert.«

»Bor han langt herfra?«

»Aa nej, ikke saa synderlig langt-, en halv Snes Verster herfra, oppe i Bjærgene, som du ser histovre til venstre.«

»Saa har du vei ogsaa set Schamyl?«

»Nej, Schamyl viser sig aldrig for nogen af os. Han er altid omgivet af hundrede, nej trehundrede — nej tusinde Murider*), og selv staar han lige i Midten,« tilføjede han med Udtrykket af den dybeste Ærbødighed.

Jeg løftede mit Blik og opdagede da, at det lysnede i Øst, og at Syvstjærnen sænkede sig ned mod Horisonten, men nede i Kløften, ad hvilken vi rykkede frem, var der endnu fugtigt og bælgmørkt.

Pludselig saa' vi foran os i den mørke Nat nogle smaa Glimt, og i samme Nu summede og hvislede Kuglerne om Ørene paa os med hule Skrald, efter hvilke der lød infernalske Hyl og Skrig. Det var de fjendtlige Forposter, der lod høre fra sig: de skød, skraalede og rendte saa deres Vej.

Alt blev atter stille. Generalen kaldte paa en Tolk. En af Tatarerne red hen til ham og talte temmelig længe med ham hviskende og gestikulerende.

»Oberst Khasanov, send et Par Eskadroner

*) Murirl: Kriger.

F. A,94

ud i Skyttekjæde,« sagde Generalen langsomt og tydeligt, men med dæmpet Røst.

Vore Folk havde nu naaet Floden. De sorte Klipper, der indesluttede Kløften, laa bagved os, og Dagen begyndte at gry. Himlen med de blegnende Stjærner syntes højere end før, Morgenrøden straalede i Øst, et frisk, køligt Pust kom dragende vesterfra, og lyse, hvide Taager dampede hen over den larmende Flod.

4 VIII.

En af Tatarerne anviste os Vadestedet, og Rytteriets Fortrop, efterfulgt af Generalen og hans Stab, begyndte Overgangen. Vandet, der naaede Hestene til Bringen, styrtede med Fraa-den og Fart hen over de store graahvide Klippeblokke, af hvilke enkelte naaede næsten helt op til Overfladen. Sky af al denne uvante Larm løftede Dyrene Hovedet og spidsede Øren, men gik dog sikkert og varsomt over de skarpe Sten mod Strømmen, der dannede stride, skummende Hvirvler om deres Ben. Rytterne trak Knæene op under sig og lagde Sabelen tværs over Sadelen, og Fodfolket, der bogstavelig tait havde trukket ud til Skjorten, kæmpede sig med overhængte Geværer og sammenbyltet Tøj i lange Rækker paa femten til tyve Mand, der holdt hinanden i Haanden, frem mod den stride Strøm. Artilleristerne jagede ud i Vandet paa deres balstyrige Heste, som de drev frem med
Raab94

ud i Skyttekjæde,« sagde Generalen langsomt og tydeligt, men med dæmpet Røst.

Vore Folk havde nu naaet Floden. De sorte Klipper, der indesluttede Kløften, laa bagved os, og Dagen begyndte at gry. Himlen med de blegnende Stjærner syntes højere end før, Morgenrøden straalede i Øst, et frisk, køligt Pust kom dragende vesterfra, og lyse, hvide Taager dampede hen over den larmende Flod.

4 VIII.

En af Tatarerne anviste os Vadestedet, og Rytteriets Fortrop, efterfulgt af Generalen og hans Stab, begyndte Overgangen. Vandet, der naaede Hestene til Bringen, styrtede med Fraa-den og Fart hen over de store graahvide Klippeblokke, af hvilke enkelte naaede næsten helt op til Overfladen. Sky af al denne uvante Larm løftede Dyrene Hovedet og spidsede Øren, men gik dog sikkert og varsomt over de skarpe Sten mod Strømmen, der dannede stride, skummende Hvirvler om deres Ben. Rytterne trak Knæene op under sig og lagde Sabelen tværs over Sadelen, og Fodfolket, der bogstavelig tait havde trukket ud til Skjorten, kæmpede sig med overhængte Geværer og sammenbyltet Tøj i lange Rækker paa femten til tyve Mand, der holdt hinanden i Haanden, frem mod den stride Strøm. Artilleristerne jagede ud i Vandet paa deres balstyrige Heste, som de drev frem med
Raab95

og Skrig. Klirrende raslede de tunge Kanoner hen over den ujævne Stenbund, nu og da saa dybt nede i Vandet, at det plaskede hen over For- og Bagstilling, men de smaa kraftige Sorte-havsheste trak i Skaglerne, saa Bølgerne stod i Skum om dem, og arbejdede sig op paa den anden Bred med dryppende Hale og Man.

Saa snart alt var kommen over, satte Generalen sin Hest i Bevægelse og travede efterfulgt af Rytteriet hen mod en stor Skovslette, der aabnede sig ud mod Floden. Kosakkerne formerede Kjæde og begyndte at afsøge Skovbrynet.

Foran os, inde mellem Træerne, skimtede jeg en lys Skikkelse i tscherkessisk Kappe — en til — og nok en til. »Der har vi Tatarerne!« raabte en af Officererne i Staben, og i det samme kom der en lille Røgsky derovre, efterfulgt af et Knald. Endnu en Sky og et Knald og saa lyder der Salve paa Salve ude i vor Skyttekjæde, som langt overdøver Fjendens Ild. Engang imellem flyver en Kugle med langtrukken Hvislen og summende som en Bi forbi vore Øren og viser, at ikke alle Skuddene kommer fra os. Fodfolket rykker frem i Løb, og Artilleriet kommer i susende Fart og protser af i Skyttekjæden. Det synger i Kanonernes Malm, Kardætskerne rasle, og Brandraketternes Hvislen blander sig med Geværildens knitrende Skratten. Rytteri, Fodfolk og Artilleri fylder efterhaanden den store Slette. Røgen fra Kano-96

nerne og Geværerne breder sig hen over det duggede Græs og forjager Taagen. Oberst Khasanov sprænger hen til

Generalen og standser sin Hest med et pludseligt Ryk.

»Skal vi ikke hugge ind paa dem, Deres Excellence?« siger han med Haanden til Huen og peger med sin Pisk paa en stor Flok Ryttere, foran hvilke der tumler sig to forvovne Karle med røde og blaa Vimpler paa Lansespidsen.

»Ja, gjør kun det, Ivan Michajlitsch, og Lykke paa Rejsen!« svarer Generalen, og i samme Nu har Obersten trukket sin Sabel og vendt sin Hest.

»Hurra!« raaber han. »Hurra, hurra, hurrah!« lyder det i Rytteriets Rækker, og afsted flyver han i Spidsen for sine Dragoner og Kosakker.

Alles Øjne følger dem. En hel Række smaa Flag dukker op henne i Skovkanten, men med ét forsvinder de.

Fjenden, der ikke har været forberedt paa Angrebet, trækker sig ind i Skoven og aabner en heftig Ild. Kuglerne flyver hen over vore Hoveder i tætte Skarer.

»Quel charmant coup d'oeil!« siger Generalen og hopper let i Sadelen under sin sorte Blodshests elegante Bevægelser.

»Charmant!« istemmer Majoren med et lidt insinuerende Smil, og i det samme giver han sin Hest et Rap med Pisken og rider hen til Generalen. »C'est un vrai plaisir, que la guerre dans un aussi beau pays,« siger han ærbødigt.97

»Et surtout en bonne compagnie,« tilføjer Generalen naadigt.

Majoren bøjer sig forover med et forbindtligt Ansigt.

I det samme farer et fjendtligt Projektil forbi med en uhyggelig Hvæsen og smækker ned med et vældigt Bump. Bagude hører jeg en ynkelig Stønnen, og saa stærkt optager denne mig, at hele det stemningsrige Billede, som jeg har for Øje, i et Nu taber sin Tillokkelse for mig. Men ingen uden jeg synes at have bemærket, hvad der er sket. Majoren ler nok saa fornøjet, en anden Officer af Staben fuldender med største Ro den Sætning, han har begyndt, og Generalen ser til den modsatte Side og parierer Fransk.

»Maa vi skyde paa dem?« spørger Chefen for Artilleriet, som kommer galoperende hen til ham.

»Ja, sæt kun lidt Skræk i Livet paa dem,« svarer Generalen og tænder en Cigaret.

Et Batteri tager Stilling og begynder at fyre. Jorden ryster under Skuddene, og i den tætte, hvide Røg, der indhyller Kanoner og Betjeningsmandskab, blusser det ene lille røde Ildglimt efter det andet.

Artilleriet og Fodfolket beskyder en Aul, som Fjenden har besat. Atter kommer Oberst Khasanov sprængende hen til Generalen og faar hans Tilladelse til at tage Aulen. Atter gjenlyder Luften af vilde Hurraraab, og Rytteriet forsvinder i en vældig Støvsky.

Det var et i Sandhed storartet Skuespil. Men for mig, der kun var her som Tilskuer, svækkedes Indtrykket dog noget ved, at alle disse Angreb paa den flygtende Fjende og al denne Raaben og Skrigen forekom mig saa temmelig overflødige. Jeg kom uvilkaarlig til at tænke paa en Mand, der staar og fører drabelige Slag i Luften med en Øxe.

IX.

Fjenden havde forladt Aulen, og da Generalen og hans Stab, til hvilken ogsaa jeg havde sluttet mig, red ind i den, saa' vi ikke en levende Sjæl i Gaderne.

Spredt rundt om paa de stenede Smaahøjder, der kransede begge Sider af en lille Flod, laa de låve hvidkalkede Hytter med deres flade Lertage og smukke kegleformede Skorstene. Paa den ene Side af Aulen mødte mit Øje grønnende, solbelyste Haver med store Pære-og Blommetræer, og paa den anden et løjerligt Kaos af lange, lodretstaaende Stene, op mellem hvilke der ragede spinkle Lanseskafter med brogede Kugler og Vimpler. Det

var Dhjigi-taernes Begravelsesplads.

Tropperne stod opstillede foran Aulen, og i samme Nu som de fik Lov til at rykke ind i den, spredte Dragoner, Infanterister og Kosakker sig i de krumme Gyder med Hujen og Skrig. Ødelæggelsesværket begyndte. Her brød de98

Det var et i Sandhed storartet Skuespil. Men for mig, der kun var her som Tilskuer, svækkedes Indtrykket dog noget ved, at alle disse Angreb paa den flygtende Fjende og al denne Raaben og Skrigen forekom mig saa temmelig overflødige. Jeg kom uvilkaarlig til at tænke paa en Mand, der staar og fører drabelige Slag i Luften med en Øxe.

IX.

Fjenden havde forladt Aulen, og da Generalen og hans Stab, til hvilken ogsaa jeg havde sluttet mig, red ind i den, saa' vi ikke en levende Sjæl i Gaderne.

Spredt rundt om paa de stenede Smaahøjder, der kransede begge Sider af en lille Flod, laa de låve hvidkalkede Hytter med deres flade Lertage og smukke kegleformede Skorstene. Paa den ene Side af Aulen mødte mit Øje grønnende, solbelyste Haver med store Pære-og Blommetræer, og paa den anden et løjerligt Kaos af lange, lodretstaaende Stene, op mellem hvilke der ragede spinkle Lanseskafter med brogede Kugler og Vimpler. Det var Dhjigi-taernes Begravelsesplads.

Tropperne stod opstillede foran Aulen, og i samme Nu som de fik Lov til at rykke ind i den, spredte Dragoner, Infanterister og Kosakker sig i de krumme Gyder med Hujen og Skrig. Ødelæggelsesværket begyndte. Her brød de99

Taget ned, og der splintrede de en Dør med kraftige Øxehug; Hytter og Høstakke brændte, og en tæt sort Røgsøjle hævede sig lodret op i den stille, klare Luft. En Kosak kom slæbende med en stor Sæk Mel og et broget Tæppe, og en Infanterist løb glædestraalende ud af en Hytte med en Blikskaal i den ene Haand og en gammel Las i den anden. I en Gyde rendte en Dragon med udbredte Arme efter et Par Høns, der kaglende fløj op ad et Hegn, og henne om Hjørnet stod en af hans Kammerater med en stor Krukke Mælk i Favnen; han tog sig en vældig Slurk og smadrede den saa mod Jorden.

Min Ven Khlopovs Bataillon var ogsaa inde i Aulen. Kaptejnen sad oppe paa det flade Tag af en af Hytterne og udsendte store Skyer af sin kvalme Bondetobak med saa fredelig en Mine, at jeg fuldstændig glemte, at jeg befandt mig i Fjendens Nærhed, men troede mig hjemme i min Dagligstue.

»Naa, saa De er ogsaa her?« sagde han, da han flk Øje paa mig.

Løjtnant Rosenkranz's høje Skikkelse saas i uafbrudt Bevægelse inde i Aulen. Hele Tiden hørte jeg hans Stemme, og han lod til at have umaadelig travlt. Med ét forsvandt han inde i en af Hytterne og kom lidt efter ud igjen med et triumferende Ansigt og efterfulgt af to Soldater, der førte en gammel bagbunden Tatar imellem sig. Staklen, hvis hele Dragt bestod af en hullet, broget Beschmet og et Par lasede Ben-

7*IOO

klæder, var saa mager, at det saa' ud, som om hans knoglede Arme, der vare fastsurrede bag paa Ryggen af ham. skulde gaa ud af Skulderleddene. Hans Ansigt og den forreste Del af hans ragede Isse var gjennemfuret af dybe Rynker, og hans fordrejede, tandløse Mund, der kiggede ud af et graat tætstudset Skjæg, mimrede uafladelig paa en højst uhyggelig Maade. Skjønt han var saa affældig, at han knap kunde støtte paa sine tynde Ben, lynede hans rødsprængte Øjne dog af Mod og Dødsforagt.

Rosenkranz spurgte ham gjennem en Tolk, hvorfor han ikke var flygtet med de andre.

»Ja, hvor skulde jeg vei gaa hen?« svarede han og saa' ud for sig.

»Der hen, hvor de andre gik,« bemærkede en af dem, som stod i Nærheden.

»De unge Dhjigitaer ere gaaede bort for at kæmpe mod Russerne, men jeg er gammel og svag og kan ikke føre Vaaben.«

»Er du da ikke bange for Russerne?«

»For Russerne? — Nej, hvad kan de vei gjøre mig. Jeg er jo en Olding,« sagde han og lod sit Blik glide rundt i den Halvkreds, der omgav ham.

Da vi senere marscherede hjem, saa' jeg ham sidde dinglende og uden Hat bag paa en Kosaks Sadel, men med et fuldstændig ligegyldigt og roligt Ansigt. — Man havde anset det for nødvendigt at tage ham med for at kunne benytte ham som Gidsel.IOI

Jeg krøb op paa Taget og satte mig ved Siden af Kaptejnen.

Der var nok ikke mange Fjender?« sagde jeg, da jeg ønskede at høre hans Mening om den Kamp, der nylig havde fundet Sted.

»Fjender?« gjentog han forbavset. »Nej, der var ikke en eneste. Kalder De det Fjender? — Men vent biot til i Aften, naar vi trækker os tilbage, saa skal De se, hvor de kommer mylrende frem derhenne fra,« tilføjede han og viste med sin stumpede Pibe over mod Skovbrynet, som vi havde passeret, førend vi rykkede ind i Landsbyen.

»Ih, men hvad er dog det?« spurgte jeg urolig, idet jeg afbrød Kaptejnen og pegede paa nogle Kosakker, som vare stimlede sammen i Gaden nedenfor. Midt inde i Klyngen hørte jeg noget, der lød som et spædt Barns Graad.

»Nej, nej, ikke her! Det gaar aldrig godt!« sagde en af Soldaterne.

»Jo, vist saal Kom med en Kniv!« raabte en anden.

»De har sikkert en eller anden Gavtyvestreg for, de Slyngler,« sagde Kaptejnen rolig.

I det samme kom den smukke, unge Fændrik løbende henne fra Hjørnet, ildrød i Hovedet og med et forskrækket Ansigt.

»Vil I lade ham gaa!« raabte han med sin barnlige Røst og for ind paa Kosakkerne. »Prøv paa at røre ham, saa skal I faa med mig at bestille!«02

Klyngen splittedes til alle Sider, og et lille hvidt Gedekid tog skyndsomt Flugten ned ad Gaden. Den unge Fændrik blev staaende betuttet, saa' paa Soldaterne og stammede nogle usammenhængende Ord. Da han opdagede Kaptejnen og mig, blev han endnu rødere i Hovedet, men efter at have betænkt sig lidt kom han dog hen til os.

»Jeg troede, at det var et Barn, de havde faaet fat i og vilde myrde,« sagde han op til os med et undseligt Smil.

X.

Paa Hjemvejen red Generalen forrest sammen med Rytteriet, og den Bataillon, som jeg havde fulgt paa Udvejen, var tildelt Arriére-garden. Kaptejn Khlopovs og Løjtnant Rosen-kranz's Kompagnier dannede Bagdækningen.

Hvad Kaptejnen havde forudsagt, slog fuldstændig til. Næppe vare vi komne ud paa Skovsletten, førend Bjærgboerne baade til Fods og til Hest mylrede frem fra begge Sider, og saa nær var de os, at jeg tydelig kunde se enkelte af dem snige sig frem fra Træ til Træ krumbøjede og med Bøssen i Haanden.

Kaptejnen tog sin Hue af og gjorde Korsets Tegn, og nogle af de ældste Soldater fulgte hans Exempel. Inde fra Skoven hørte vi vilde Krigshyl, og nogle gjennemtrængende, uforstaae-02

Klyngen splittedes til alle Sider, og et lille hvidt Gedekid tog skyndsomt Flugten ned ad Gaden. Den unge Fændrik blev staaende betuttet, saa' paa Soldaterne og stammede nogle usammenhængende Ord. Da han opdagede Kaptejnen og mig, blev han endnu rødere i Hovedet, men efter at have betænkt sig lidt kom han dog hen til os.

»Jeg troede, at det var et Barn, de havde faaet fat i og vilde myrde,« sagde han op til os med et undseligt Smil.

X.

Paa Hjemvejen red Generalen forrest sammen med Rytteriet, og den Bataillon, som jeg havde fulgt paa Udvejen, var tildelt Arriére-garden. Kaptejn Khlopovs og Løjtnant Rosen-kranz's Kompagnier dannede Bagdækningen.

Hvad Kaptejnen havde forudsagt, slog fuldstændig til. Næppe vare vi komne ud paa Skovsletten, førend Bjærgboerne baade til Fods og til Hest mylrede frem fra begge Sider, og saa nær var de os, at jeg tydelig kunde se enkelte af dem snige sig frem fra Træ til Træ krumbøjede og med Bøssen i Haanden.

Kaptejnen tog sin Hue af og gjorde Korsets Tegn, og nogle af de ældste Soldater fulgte hans Exempel. Inde fra Skoven hørte vi vilde Krigshyl, og nogle gjennemtrængende, uforstaae-io3

lige Raab lød over til os. Korte, skrattende Riffelskud fulgte efter hinanden Slag i Slag, og fra højre og venstre peb Kuglerne os lystig om Ørene. Ude i Kjæden herskede der fuldstændig Ro, men engang imellem hørte jeg dog en Bemærkning som: »Ja, de kan sagtens derovre, for de er dækket af Træerne,« eller »Biot vi havde en Kanon her, saa skulde vi snart faa dem til at pille af.«

Et Batteri kjørte op i Stilling, og efter et Par Kardætsksalver syntes Fjendens Ild at blive noget svagere, men da vi benyttende os heraf begyndte at trække os tilbage, summede Kuglerne endnu tættere om os end før, og samtidig hylede og skreg de som sande Djævle ovre i Skoven.

Da vi vare komne omtrent tusinde Alen fra Landsbyen, hvislede der nogle Kanonkugler hen over Hovedet paa os. Jeg saa' en Soldat blive smadret af en af dem — men hvorfor fortælle alle Enkelthederne i denne skrækkelige Scene, naar jeg vilde give meget til, at jeg kunde glemme den.

Løjtnant Rosenkranz skød hele Tiden selv med; han raabte uafladelig til sine Folk og sprængte frem og tilbage langs Skyttekjæden paa sin skummende Hest. Han var noget bleg, men det passede godt til hans krigerske Ansigt.

Den unge Fændrik var ellevild af Henrykkelse. Hans sorte Øjne lyste af Kamplyst, om hans Læber spillede et begejstret Smil, og hvert04

Øjeblik red han hen til Kaptejnen og bad om at maatte gaa løs paa Fjenden med Bajonetten.

»Vi jager dem Pokker i Vold!« sagde han indtrængende. >Det er gjort i et Øjeblik!«

»Det behøves ikke,« svarede Kaptejnen rolig og venlig. »Og desuden har vi Ordre til at gaa tilbage og ikke frem.«

Kaptejnens Kompagni havde nu besat en Skovrand, hvorfra det beskød Fjenden med enN livlig Ild. Selv holdt han bag Midten paa sin lille, hvide Rosinante, fuldstændig ubevægelig og tavs. Men Folkene var ogsaa saa flinke og gjorde deres Sager saa godt, at han ikke behøvede at gribe ind. Kun engang imellem raabte han til en eller anden, der kom for højt op med Hovedet, at han skulde dække sig. Saadan som han sad der i sin slidte Uniform, med slappe Tøjler og Knæene op under sig, saa' han ikke synderlig krigersk ud, men der var noget saa naturligt og sandt udbredt over ham, at alene dette gjorde et stærkt Indtryk paa mig. »Ja,« sagde jeg uvilkaarlig til mig selv, »han der er tapper, det er sikkert!«

Han var ganske den samme som altid: de samme sindige Bevægelser, den samme rolige Stemme, og det samme jævne Udtryk i hans alt andet end smukke, men brave og ærlige Ansigt. Kun hans Blik, der lyste med stærkere Glans end ellers, vidnede om, at han var en Mand, som fuldstændig gik op i sin Gjerning. Det synes maaske saa lidt sagt: han var ganskeio5

den samme som altid, men hvor mange forblive fuldstændig naturlige i Farens Stund; en vil synes roligere, en anden barskere og en tredje muntrere end ellers. Paa Kaptejnens Ansigt læste man derimod, at han var sig selv og ikke en Smule andet.

Den Franskmand, som raabte ved Waterloo: »La garde meurt,.mais elie ne se rend pas!« og alle de andre galliske Helte, som har tait mindeværdige historiske Ord, de var tapre, og deres Veltalenhed i Farens Stund vil heller

aldrig gaa af Glemme, men imellem deres og Kaptejnens Tapperhed er der den Forskjel, at han aldrig kunde have udtalt saadanne bevingede Ord, thi han vilde have frygtet for, at de skulde forringe hans Daad, og betragtet dem som tomme Fraser. Netop denne Mangel paa Ord er efter min Mening et udmærket og ejendommeligt Træk i Russernes Tapperhed, og desto mere maa det derfor ærgre en, naar man hører vore unge Officerer møde med hule franske Tirader, der skulle-efterligne en svunden Tidsalders Chevalerie.

Pludselig lød der henne fra den Fløj af Skyttekjæden, hvor den unge Fændrik laa med sine Folk, et svagt og spredt Hurraraab, og da jeg vendte Hovedet efter Lyden, saa' jeg en tyve, tredive Soldater, der med fældet Gevær og foroverbøjede under Tornysterens Vægt satte i kluntet Løb hen over den tunge, pløjede Mark. Hvert Øjeblik snublede der en eller flere af dem, men de blev dog alligevel ved at løbeio6

fremad og raabe Hurra. Foran dem og svingende sin Sabel galoperede den unge Fændrik.

Et Øjeblik efter vare de forsvundne inde mellem Træerne.

I nogle Minutter hørte man Skud, Skrigen og Hujen, og derpaa kom en sky, herreløs Hest sprængende hen over Marken. I Skovranden viste der sig Soldater, som bar Døde og Saarede tilbage, og blandt disse sidste var ogsaa den unge Fændrik. To af Folkene støttede ham hver under sin Arm, han var dødbleg, Hovedet hang og dinglede paa en uhyggelig Maade ned over Brystet, og over hans smukke Træk hvilede der nu kun en svag Afglans af den Begejstring, som for et Øjeblik siden havde opflammet ham. Paa hans hvide Skjorte opdagede jeg under den opknappede Uniform en lille blodig Plet.

»Aa, hvor sørgeligt !«• raabte jeg uvilkaarlig og vendte mig bort fra dette bedrøvelige Syn.

»Ja vist er det sørgeligt,« sagde en gammel Soldat, som stod med et mørkt Ansigt ved Siden af mig og lænede sig til sit Gevær. — »Men det er sin egen Dumhed, han kan takke derfor, «tilføjede han, idet han saa' hen paa den Saarede. »Han gaar jo ikke af Vejen for noget.«

Er du da bange, siden du taler saadan?«

— Nej, det skal man vist ikke beskylde mig for.«107 XI.

Fire Soldater lagde Fændrikken op paa en Baare, og en anden Soldat kom trækkende med en gammel Rallike, der bar Kantinen og For-bindtaskerne. Bataillonens Officerer red hen til den Saarede og gjorde deres for at trøste og opmuntre ham.

»Naa, lille Alanin, det varer nok noget, inden du svinger Bægeret igjen,« sagde Rosen-kranz, der nu ogsaa var kommen til Stede.

Han troede sikkert, at disse Ord skulde sætte Mod i hans saarede Kammerat, men at dømme efter det bedrøvede og ligegyldige Udtryk i dennes Blik gjorde de ikke den forønskede Virkning.

Lidt efter kom Kaptejnen derhen. Han saa' opmærksomt paa den Saarede, og p^a hans ellers saa rolige og lidenskabsløse Ansigt afspejlede der sig den oprigtigste Medlidenhed.

»Naa, hvordan gaar det, min kjære, gode Anatolij Ivanovitsch?« sagde han mildt og deltagende. — »Ja, det var nu Vorherre, der vilde det saadan.«

Den Saarede slog Øjnene op. Paa hans blege Ansigt viste der sig et sørgmodigt Smil.

»Ja, jeg skulde hellere have lystret Dem,« sagde han sagte.

»Nej, sig ikke det. — Det var Vorherre, der vilde det saaledes.«

Lægen kom. Han tog sine Instrumenterio8

ud af Forbindtasken og gik hen til den Saarede med et opmuntrende Smil.

»Naa, De har nok faaet Dem et lille Hul i Kadaveret,« sagde han i en spøgende og let henkastet Tone. — »Lad os se, hvor det er.«

Fændrikken svarede ikke, men i det Øjekast, han sendte den glade Doktor, var der et bebrejdende Udtryk, som denne dog ikke forstod. Lægen ståk Sonden ned i Saaret og rodede saa ubarmhjærtig rundt med den, at den Ulykkelige omsider stødte hans Haand bort med en dump Stønnen.

»Lad mig være,« sagde han med næppe hørlig Røst. — »Lad mig dø i Fred.«

Jeg gik, og da jeg fem Minutter senere atter nærmede mig den Gruppe, der havde dannet sig om den stakkels Fændriks Baare, fik jeg at vide, at han havde udstridt.

XII.

Det var allerede silde, da Tropperne formerede i en bred Marschkolonne med Forsangerne i Spidsen nærmede sig Fæstningen. Solen havde skjult sig bag Snebjærgene og kastede sine sidste røde Straaler hen over den lange, fine Skystrime, der stod stille paa den klare, gjennemsigtige Horisont. Bjærgene begyndte at indhylles i en lillarød Taage, og kun deres øverste Tinder tegnede sig med vidunderlig Klarhed %mod den purpurrøde Solnedgang.io8

ud af Forbindtasken og gik hen til den Saarede med et opmuntrende Smil.

»Naa, De har nok faaet Dem et lille Hul i Kadaveret,« sagde han i en spøgende og let henkastet Tone. — »Lad os se, hvor det er.«

Fændrikken svarede ikke, men i det Øjekast, han sendte den glade Doktor, var der et bebrejdende Udtryk, som denne dog ikke forstod. Lægen ståk Sonden ned i Saaret og rodede saa ubarmhjærtig rundt med den, at den Ulykkelige omsider stødte hans Haand bort med en dump Stønnen.

»Lad mig være,« sagde han med næppe hørlig Røst. — »Lad mig dø i Fred.«

Jeg gik, og da jeg fem Minutter senere atter nærmede mig den Gruppe, der havde dannet sig om den stakkels Fændriks Baare, fik jeg at vide, at han havde udstridt.

XII.

Det var allerede silde, da Tropperne formerede i en bred Marschkolonne med Forsangerne i Spidsen nærmede sig Fæstningen. Solen havde skjult sig bag Snebjærgene og kastede sine sidste røde Straaler hen over den lange, fine Skystrime, der stod stille paa den klare, gjennemsigtige Horisont. Bjærgene begyndte at indhylles i en lillarød Taage, og kun deres øverste Tinder tegnede sig med vidunderlig Klarhed %mod den purpurrøde Solnedgang.ic>9

Maanen, der forlængst var staaet op, sendte sit svage, blege Skjær ud over den dybe sorteblaa Himmel. Med faste Skridt marscherede Soldaternes mørke Rækker hen over Engens høje, svajende Græs under Trommehvirvler og Sang. Men den smukke Tenor i det bageste Kompagni lød atter højt over alle de andre Stemmer, og dens kraftige, fyldige Toner bares vidt ud i den rene, gjennemsigtige Natteluft. et Detachement, som vort Halvbatteri hørte til, laa i Lejr oppe i Bjærgene. Vi havde foretaget en Række Razziaer mod Tatarerne, skudt deres Landsbyer i Brand og ryddet deres Skove, og ventede nu hver Dag paa Ordre til at vende hjem. Vore fire Kanoner, der skulde holde den foranliggende Slette under deres lid, stod i Batteri paa den ydre Bjærgskraaning, som forneden faldt stejlt af mod en dyb og rivende Flod. Foran os laa den maleriske Slette, mennesketom og øde, og kun nu og da, især henad Aften, saa' vi i det Fjærne Grupper af beredne Tatarer, som kom ridende ud fra deres Auler for at tage den russiske Lejr i Øjesyn.

Det var en klar, stille og kølig Decemberaften. Solen stod i Begreb med at skjule sig bag Bjærgenes Toppe og kastede sine luerøde Straaler hen over Lejrens Telte, paa vore Soldater, der sad i Klynger udenfor, og paa vore

blanke Kanoner, hvis Forstykker ragede som lange Halse ud gjennem Jordbrystværnets Skyde-skaar. Helt ud til venstre bag ved en lille Høj laa Fodfolkspikettet. Geværpyramiderne, Vagtmandskabet og Udkigsposten tegnede sig som sorte Silhouetter mod den røde gjennemsigtige Baggrund. Til højre og til venstre for os, omtrent midt

paa Bjærgets Skraaning, laa Teltene i lange hvide Rækker, og bag disse hævede sig Platanskovens mørke Stammer. Inde fra Tykningen hørte man stadig Øxernes gjaldende Lyd, Baalenes Knitren og de faldende Træers Bragen. I den bageste Lejrgade hævede sorte-graa Røgskyer sig lodret op mod den kolde lyseblaa Himmel, og nedenfor langs Floden kom Kosakker, Artillerister og Dragoner fra Vanding paa deres prustende, snøftende Dyr. Det begyndte at fryse, og i den tynde frostklare Luft hørtes hver Lyd, selv om den kom langt ude fra Sletten, ganske tydeligt her oppe i Bjærgene. Smaa Grupper af fjendtlige Tatarer tumlede deres Heste paa de fjærne gule Stubmarker, og gjennem de slanke Popler, der begrænsede disse i Horisonten, skimtedes hist og her Kirkegaardenes høje lodrette Stene og Røgen fra Aulernes Tage.

Vort Telt stod ikke langt fra Kanonerne paa et højt og tørt Sted, fra hvilket der havdes en særlig god Udsigt ud over Sletten. Ved Siden af Teltet og lige bag Batteriet var der ved Hjælp af Spade og Hakke skabt en stor aaben Plads, hvor vi plejede at spilleii5

Gorodki*), og ud for Midten af denne havde vore flinke, tjenstvillige Folk anbragt et Bord og nogle Bænke af Fletværk. Her plejede Detachementets Artilleriofficerer og nogle af vore Kammerater af Fodfolket at samles hver Aften, og paa Grund af disse selskabelige Sammenkomster havde vi døbt denne hyggelige Krog med Navnet »Klubben«.

I Aften var Vejret ualmindelig smukt, de bedste Gorodkispillere havde givet Møde, og der var derfor usædvanlig Liv og Fart i Tingene. Fændrik Drosdov, Løjtnant Orlovsky og jeg, der vare paa Parti sammen, tabte to Gange i Træk og maatte nu til almindelig Glæde for Tilskuerne: Officerer, Soldater og Oppassere, som stod i deres Telte og saa' til, bære Sejrherrerne Pladsen rundt. Særlig morsomt var det at se den store tykke Kaptejn Schenschin ride rundt, forpustet, leende og med Benene slæbende hen ad Jorden, paa Ryggen af den lille Spirrevip, Løjtnant Orlovsky. Efter at have betalt Sejrherrerne den skyldige Tribut gik vi alle hen for at drikke Theen, som Oppasserne lige havde bragt ud. Paa Vejen der hen fik jeg i Nærheden af Bænkene Øje paa en lille skjæv-benet Fyr i kort Pels og med en høj tscherkes-sisk Skindhue. Da vi kom forbi ham, tog han sin Hovedbedækning af paa en underlig tøvende

*) Et Spil, der minder noget om Langbold. Det spilles med Træklodser. O. A.

8*ii 6

og forlegen Maade, satte den kejtet paa igjen og gjorde derpaa flere Gange Tilløb til at nærme sig os, men standsede, hver Gang han havde gjort et Par Skridt. Endelig tog han Mod til sig, gik udenom os i en stor Bue med Huen i Haanden og styrede lige hen mod Kaptejn Schenschin.

»Ej, ej, Guskantini! Naa, hvordan gaar det?« sagde denne, der endnu sad og lo indvendig ved Tanken om sin Ridetur.

Guskantini, som Schenschin kaldte ham, satte strax sin Hue paa igjen og vilde putte Hænderne i Pelsens Sidelommer, men der var ingen, og hans smaa røde Hænder standsede derfor med en kejtet Bevægelse ved de blinde Klapper. Jeg fandt Fyren saa ejendommelig, at jeg tog ham noget nærmere i Øjesyn, hvilket forøvrigt lod til at genere ham ikke saa lidt. Han saa' ud til at være en tredive Aar eller maaske lidt mere, og hans smaa, graa Øjne kiggede med et underlig forsovet og dog uroligt Udtryk frem under Lammeskindspulden, der dinglede ham ned over Panden. En tyk Opstoppernæse, der slet ikke passede til hans indfaldne Kinder, fremhævede endnu mere hans Ansigts sygelige, unaturlige Magerhed. Hans Overlæbe prydedes af nogle hvide, bløde Knur-haar, der vare i en stadig mimrende Bevægelse under hans Ansigts idelig skiftende Udtryk, som, hvor forskjellige de end vare, dog ikke et Øjeblik kunde fortrænge den Frygt og For-ii7

fjamskethed, der prægede hans Fysiognomi. Hans magre Hals var omviklet med et grønt uldent Tørklæde, som forsvandt inde under hans slidte, stumpede Pels, der ligesom hans Støvler og Benklæder var i en højst ynkelig Forfatning.

»Aa nej, det behøves virkelig ikke,« sagde jeg til ham, da han efter at have tilkastet mig et ængsteligt Blik atter tog Huen af.

Han bukkede for mig med et taknemmeligt Ansigt og satte Huen paa. Derpaa halede han en snavset Tobakspung op af Buxelommen og begyndte at rulle sig en Cigaret.

Da vi havde drukket Theen, foreslog Kaptejn Schenschin os endnu et Parti Gorodki og tillige, at de Tabende skulde give Ingredienserne til en Bolle afbrændt Rødvin og Rom, en Drik, der paa Grund af Kulden i denne Vinter var i særlig Mode i Lejren. Guskantini, som Schenschin kaldte ham, blev ogsaa inviteret til at være ined, men han vaklede længe, inden han modtog Indbydelsen, og saa' sig omkring med ængstelige Blikke. Endelig trak han Kaptejn Schenschin til Side og hviskede ham noget i Øret. Den godmodige Kaptejn gav ham et lille Puf i Maven og svarede højt: »Det gjør ingen Ting, min Ven, jeg lægger ud for Dem.«

Resultatet af Spillet blev, at det Parti, hvortil den Ubekjendte hørte, vandt, og han skulde saa ride paa Fændrik Drosdov, der var blandt de Tabende. Men det vilde Fændrikken ikke . indlade sig paa, han blev rød i Hovedet, satte118

sig hen paa en af Bænkene og tilbød Guskan-tini en Cigaret i Løsepenge. Ventende paa, at de skulde komme med Punschen, satte vi os saa atter om Bordet, drak os nok et Glas The og saa' ud over Sletten, medens vi diskuterede Spillets Gang. Guskantini, som ikke deltog i Samtalen og haardnakket afslog det Glas The, jeg flere Gange bød ham, havde sat sig paa Jorden med korslagte Ben og lavede sig den ene Cigaret efter den anden, vei ikke saa meget for at have Nydelsen af at ryge dem, men snarere for at give sig noget at bestille. Da Talen faldt paa, at der gik Rygte om, at vi den næste Morgen kunde vente at bryde op fra Lejren, rejste han sig halvt op og betroede Kaptejn Schenschin, at han, der for Øjeblikket boede hos Adjudanten, selv havde afskrevet Befalingen, som gik ud paa, at vi skulde afsted i Morgen tidlig Vi tav alle, medens han fortalte denne interessante Nyhed, og skjønt dette øjensynlig forvirrede ham noget, flk vi ham dog til at gjentage, hvad han én Gang havde sagt. Denne Gang forandrede han dog sit Udsagn til, at han havde siddet oppe hos Adjudanten, da Skriveren kom med Befalingen.

»Ja, hvis det ikke er Løgn, hvad De siger, min Far, saa gaar jeg hen til Kompagniet for at give nogle Befalinger ud til i Morgen,« sagde Kaptejnen.

»Nej . . . jeg lyver ikke . . . hvor falder De paa det? Det er fuldstændig rigtigt, hvadii9

jeg siger,« brummede Guskantini, der satte et højst fornærmet Ansigt op og atter trak Posen frem for at rulle sig en ny Cigaret. Men skjønt han vendte og krængede den ud over Haanden, fik han dog kun lidt Smuld ud af den, og han bad derfor Kaptejn Schensehin om at laane ham biot en eneste lille Cigaret. Vi andre snakkede imidlertid videre om Sager, som vi hundrede Gange før havde debatteret, kritiserede vore Foresatte og lod efterhaanden alle Kammeraterne passere Revue, idet vi roste nogle og beklagede andre, især dem, der havde været uheldige i Spil.

»Ja, Adjudanten har været forbandet uheldig, i den senere Tid,« sagde Kaptejn Schensehin. »Før vandt han altid og tog regelmæssig alt ind, hvad der laa paa Bordet, men i de sidste Par Maaneder har han siddet i stadigt Tab. Jeg antager, at han har sat en tusind Rubler til i Kontanter, og de fleste af sine Ejendele har han ogsaa spillet bort. Hans kostbare persiske Tæppe, et Par smukke sølvindlagte Pistoler og et Gulduhr, som han i sin Tid fik forærende af Voronzov — alt dette er gaaet fløjten i Spil.«

»Og det har han rigtig godt af,« bemærkede Løjtnant Orlovsky. »Husk, hvor ofte han har trukket os op, det slemme Menneske!«

»Ja, det har han,« sagde Kaptejnen med en godmodig Latter, »men nu er han selv bankerot og kan ikke vinde fra en eneste; ja ikke engang Guskov kan han staa sig imod. —r120

Har jeg ikke Ret, min Far, hvad?« henvendte han sig til Guskantini.

Denne lo, men det var en ynkelig, sygelig Latter, der fuldstændig forandrede Udtrykket i hans Ansigt. Under denne Forandring forekom det mig, at jeg tidligere havde kjendt dette Menneske, og Navnet Guskov — Guskantini var formodentlig kun hans nom de guerre — forekom mig ogsaa bekjendt, men naar, og hvor jeg havde truffet ham, kunde jeg absolut ikke komme paa.

»Ja,« sagde Guskov, idet han flere Gange førte Haanden op mod sin lille Knebelsbart, og atter sænkede den,

»Pavel Dmitrijevitsch har ikke haft Held med sig i denne Kampagne. — Il a eu une telle veine de malheur,« tilføjede han paa fuldstændig rent og godt Fransk, og det forekom mig i det samme, at jeg havde set ham ikke én, men flere Gange før. — »For Resten gjør det mig ondt, at han er saa uheldig, han og jeg er nemlig rigtig gode Venner — det vil sige han kan godt lide mig,« skyndte han sig at tilføje af Frygt for at have brugt en altfor dristig Vending. »Pavel Dmitrijevitsch spiller udmærket, og derfor er jeg aldeles forbavset over, at han i den sidste Tid saa godt som aldrig vinder. — La chance a tourné,« sagde han let henkastet, idet han henvendte sig til mig.

»Ja jeg har nu spillet mangfoldige Gange med ham, og De vil dog indrømme, at det er121

besynderligt,« sagde Løjtnant Orlovsky med et stærkt Eftertryk paa det sidste Ord, »højst besynderligt, at jeg aldrig har vundet saa meget som en Kopek fra ham. Naar jeg spiller med andre, er jeg dog i Stand til at vinde.«

»Og det ligger simpelt hen i, at Pavel Dmi-trijevitsch spiller saa udmærket,« sagde jeg ivrigt. »Jeg kjender ham nøje og véd, hvor klogt han beregner alle Chancer « — Jeg havde virkelig ogsaa kjendt Adjudanten i flere Aar og ofte set ham spille højere, end en fattig Officer plejer at gjøre. Hans smukke, alvorlige og altid uforstyrrelige Ansigt, og hans flotte Væsen, men fremfor alt hans rolige og beherskede Maade at spille paa, hvad enten han holdt Bank eller pointerede, havde altid vakt min Beundring. Mere end én Gang havde jeg, naar jeg saa' hans fyldige hvide Haand skrabe den ene Indsats til sig efter den anden, følt en vis Forbitrelse mod denne Haand og dens Ejermand^ men naar jeg havde faaet besindet mig lidt, maatte jeg dog altid indrømme,* at Grunden til, at han stedse vandt, ene var den, at han spillede klogere og mere beregnende end vi andre. Og nu viste det sig dog, at denne dygtige Spiller ikke alene havde sat alle sine Penge til, men ogsaa de fleste af sine Ejendele.

»Ja, han har altid et nederdrægtigt Held, naar han spiller med mig,« brummede Løjtnant Orlovsky, og derfor har jeg ogsaa svoret ikke mere at indlade mig med ham.«122

»Hør sig mig, min Far,« sagde Schenschin, idet han blinkede hen til mig med det ene Øje, »er det sandt, at De har tabt 300 Rubler til ham ?«

»Ak nej, det forslaar ikke,« svarede Løjtnanten ærgerligt. /

»Og nu fortryder De det, da det er for sent; ja saadan gaar det altid. — Naa ja, vi véd jo for Resten alle, at han er Regimentets første Optrækker,« sagde Schenschin leende. »Det kan Guskov bedst bevidne, for han hjælper ham med at blande Kortene; det er derfra deres Venskab stammer, min Far.« Kaptejnen lo saa hjærteligt, at hans tykke Mave rystede, og al Punschen fløj ud af hans Glas; Guskov fandt derimod ikke Spøgen synderlig morsom. Han blev rød i Hovedet, gjorde flere Gange Tilløb til at sige noget og førte Haanden op mod sin ynkelige Knebelsbart, men sænkede den hurtig igjen.

»Det er en daarlig Spøg, Kaptejn,« sagde han omsider med sagte og tonløs Røst, idet han rejste sig halvt op og satte sig ned igjen. »Husk, at der er flere tilstede her, som ikke kjender mig og maaske dømmer mig efter min gamle slidte Pels. De skal vide, at . . .« Her kvaltes hans Stemme, og atter for hans smaa røde Hænder med de sorte Negle umotiveret op til Ansigtet, ruskede i Haaret og Skjægget, kløede Næsen og gnikkede Øjnene.

»Det er ikke Spøg, det er mit ramme123

Alvor, min Far,« vedblev Schenschin leende uden at lægge Mærke til Guskovs Sindsbevægelse. Denne hviskede nogle uforstaaelige Ord, indtog en stolt Positur og saa' hen paa Schenschin med et haanligt Smil.

»Ja,« tænkte jeg, da jeg saa' dette Smil, »ham har jeg baade set og tait med før, men hvor — det maa Gud vide!«

»Hør, vi er vist gamle Bekjendte,« sagde jeg til ham, da Schenschins Latter endelig havde lagt sig lidt. Guskovs Ansigt opklaredes, og hans Øjne fæstede sig paa mig med et pludseligt Udtryk af Glæde.

Jeg kjendte Dem strax,« svarede han paa Fransk. »For sex Aar siden havde jeg temmelig ofte den Fornøjelse at træffe Dem i Moskva hos min Søster, Fru Ivaschin.«

Jeg gjorde en Undskyldning for, at jeg ikke strax havde gjenkjendt ham under disse forandrede Forhold, og han skyndte sig saa hen til mig, trykkede min Haand svagt og famlende med sine klamme Fingre og satte sig ved

Siden af mig. Men i Stedet for at skjænke mig, som han lod til at være saa glad over at have truffet igjen, den fjærneste Opmærksomhed, kastede han et ubehageligt, pralende Blik ud over Kredsen, medens hans Ansigt samtidig, formodentlig ved Mindet om, at jeg sidst havde set ham i Kjole og i Salonerne, antog saa selvtilfredst og overlegent et Udtryk, at han til Trods for den ynkværdige Tilstand, hvori han for Øjeblikket124

befandt sig, ikke indgød mig Spor af Medlidenhed, men kun Antipathi.

Jeg mindedes nu levende vort første Møde. For sex Aar siden, da jeg boede i Moskva, kom jeg ofte til min gamle Ven og Skolekammerat Ivaschin. Hans Kone var en behagelig Værtinde, forekommende og vistnok ogsaa elskværdig, men hun faldt alligevel ikke rigtig i min Smag. Den første Vinter jeg lærte hende at kjende, talte hun ofte med slet skjult Stolthed om sin Broder, der netop for nylig havde fuldendt sine Studier, og hun omtalte ham altid som en usædvanlig dannet og elskværdig ung Mand, der bevægede sig i de bedste Kredse i Petersborg. En Aften traf jeg oppe hos Ivaschin en ung kjoleklædt Herre, med hvem min Ven var i en saa ivrig Disput, at han rent glemte at forestille os for hinanden. Den Fremmede, der stod foran Ivaschin med sin Chapeaubas i Haanden, hævdede med stor Bestemthed, at en vis Officer, der havde udmærket sig i Kavkasus, ikke var nogen Helt eller i Besiddelse af medfødte Krigeregenskaber, men kun simpelt hen en dannet og velbegavet Mand. Jeg husker, at jeg, der ogsaa kjendte den paagjældende Officer, kastede mig ind i denne Disput og tog Parti imod den Fremmede, og at jeg endogsaa gik saa vidt, at jeg paastod, at Forstand og Dannelse altid stod i omvendt Forhold til Tapperhed, hvorefter min Antagonist mødte frem med saa mange og slaaende Beviser for, at Tapperhed125

netop var en Følge af Forstand og en vis aandelig Overlegenhed, at jeg, der selv mente at være i Besiddelse af begge disse Egenskaber, ikke kunde andet end give ham Ret. Saa husker jeg, at Ivaschin endelig forestillede den Fremmede for mig som sin Svoger Guskov, og at den unge Herre da med et nedladende Smil rakte mig sin lille behandskede Haand lige saa usikkert og famlende som nu. Jeg maatte i Tankerne give Fru Ivaschin Ret i, at hendes Broder virkelig var en forstandig og behagelig ung Mand, der, saa vidt jeg kunde dømme, havde al Udsigt til at gjøre Karriere i Livet. Han saa' ret godt ud, var ualmindelig soigneret og havde et net og tilbageholdent Væsen uden at være genert. Ganske vist var der noget selvtilfredst udbredt over ham, men man tilgav ham det let paa Grund af det ungdommelige, ja næsten barnlige Udtryk i hans Ansigt. Senere ud paa Vinteren fortalte man mig, at han gjorde megen Lykke hos de unge Damer i Moskva, og naar jeg mindes det Skjær af Tilfredshed og Selvbehag, der altid hvilede over hans ungdommelige Skikkelse, anser jeg det for i høj Grad sandsynligt, at Rygtet talte Sandhed. Jeg traf ham jævnligt i Ivaschins Hus, og vi talte flere Gange sammen, eller rettere sagt, han førte Ordet, og jeg hørte til. I Regelen imponerede han sine Omgivelser ved at tale Fransk, et Sprog, hvori han udtrykte sig flydende og korrekt. Han behandlede mig som alle andre med et lille Stænk af Over-126

legenhed, og jeg, der altid paa Forhaand bøjer mig for Folk, som jeg ikke kjender, fandt, at han var fuldstændig berettiget til at optræde overfor mig paa denne Maade.

I denne reducerede Fyr, der sad ved Siden af mig og saa1 sig hovmodig om i Kredsen, var der saa lidt tilbage af den Guskov, jeg tidligere havde kjendt, at jeg nu fandt det højst upassende og taktløst, at han benyttende sig af vort fordums Bekjendtskab i en let henkastet Tone spurgte mig om, hvad jeg havde bedrevet i de sidste sex Aar, og hvorledes jeg var havnet hernede. Skjønt jeg stadig svarede ham paa Russisk, blev han dog ved at tale Fransk, men, saa vidt jeg kunde skjønne, ikke med samme Færdighed som i gamle Dage. Om sig selv fortalte han ganske i Forbigaaende, at han efter den ulykkelige, dumme Historie, han havde haft — hvori denne bestod, oplyste han forøvrigt ikke — havde siddet tre Maaneder arresteret og derpaa var bleven sendt som Menig til Kavkasus. Først havde han gjort Tjeneste i Regimentet Pjati-gorsk, men for tre Aar siden var han bleven forsat til sit nuværende Regiment.

»De kan ikke forestille Dem,« sagde han til mig, »hvad jeg i disse fem Aar har maattet lide og døje fra Officerernes Side. Det er endda min Lykke, at jeg kjender Adjudanten, som vi for lidt siden talte om. — Han er en ret skikkelig Fyr,« tilføjede han nedladende, »og det er mig altid en lille Lettelse, at jeg bor hos127

ham. — Oui mon cher, les jours se suivent, mais ne se ressemblent pas,« deklamerede han i en snøvlende Tone, men da han i det samme opdagede, at hans Ven Adjudanten kom gaaende hen imod os, rejste han sig forvirret og

rød i Hovedet. »De véd ikke, hvad det er for en Trøst at træffe et Menneske som Dem,« hviskede han, idet han forlod mig, »jeg har saa meget — saa meget, jeg ønskede at tale med Dem om.«

Jeg sagde, at det glædede mig, men jeg mente det ikke, for i Virkeligheden havde han gjort et højst usympathisk og ubehageligt Indtryk paa mig. Jeg havde ogsaa en bestemt Forudfølelse af, at jeg slet ikke vilde befinde mig vei i hans Selskab, naar vi først blev ene, men paa den anden Side ønskede jeg dog nok at faa at vide, hvorfor han, der var af saa rig og anset en Familie, levede her i en saadan Nød og Fattigdom, som den hans Paaklædning og alt andet vidnede om.

Adjudanten hilste paa alle undtagen Guskov og satte sig saa hen ved Siden af mig paa den Plads, som denne nylig havde forladt Pavel Dmi-trijevisch, der var saa rolig og behersket, naar han sad ved det grønne Bord, gjorde for Øjeblikket et noget nervøst Indtryk. Hans Blik gled hele Tiden spørgende rundt i Kredsen, og der var ikke gaaet fem Minutter, førend han, der altid lod, som om han ikke havde Lyst til at spille, naar man anmodede ham derom, selv foreslog Løjtnant Orlovsky en lille Basset. Løjtnanten128

sagde imidlertid Nej under Paaskud af, at han havde Tjeneste, men i Virkeligheden, fordi han ikke vilde risikere sine egne 300 Rubler mod de faa Kontanter, hans Kammerat kunde opdrive ved at realisere sine resterende Ejendele.

»Naa, men sig mig engang, Pavel Dmitrije-vitsch,« sagde han, sandsynligvis for at føre Talen hen paa noget andet, »er det sandt, at vi skal rykke ud i Morgen?«

»Nej,« svarede Adjudanten, -»vi har kun Ordre til at holde os parate. — Men skal vi ikke have os et Slag Kort; jeg sætter min graa Hoppe i Pant.«

»Nej, jeg har ikke Tid i Dag.«

»Den er ikke saa lidt værd, og jeg kan ogsaa skaffe Kontanter, hvis De ønsker det. Naa, hvad siger De saa?«

»Ja, det er ikke derfdr.....det maa

De endelig ikke tro,« stammede Løjtnanten, »men da der er Udsigt til, at vi skal afsted i Morgen, mener jeg, at det er bedst at komme tidlig i Seng for at faa sovet ud.«

Adjudanten rejste sig, puttede Hænderne i Lommen og begyndte at gaa op og ned ad Pladsen. Hans Ansigt havde nu atter det kolde og noget stolte Udtryk, som jeg holdt saa meget af.

»Ønsker De ikke et Glas Punsch?« spurgte jeg ham.

»Jo, Tak skal De have,« svarede han og gik hen imod mig, men i det samme kom129

Guskov farende og snappede Glasset ud af min Haand for at byde ham det. I sit Hastværk gik han lige paa Teltsnoren, snublede over den, tabte Glasset og faldt, saa lang han var, med begge Hænder mod Jorden.

»Se til den Klodrian!« udbrød Adjudanten, der allerede havde Haanden ude efter Glasset. Alle brast i Latter, og om det saa var Guskov, lo han med, medens han gned sine stakkels magre Knæ, som han havde stødt i Faldet.

»Han er ligesom Bjørnen, der vilde vifte Fluen bort fra sin Herres Pande med Labben,« sagde Adjudanten. »Saadan opvarter han mig hver Dag; han har snart revet alle mine Teltsnore i Stykker, for han falder over dem hvert Øjeblik.«

Guskov, der lod, som om han ikke hørte denne Ytring, gjorde os en Undskyldning og saa' samtidig hen paa mig med et næsten umærkeligt Smil, der skulde sige, at jeg var den eneste her, som forstod ham. Han stod med et sønderknust Ansigt, men Adjudanten, der vistnok maatte have et Horn i Siden paa ham, fandt, at han endnu ikke havde faaet nok.

»Jo, han er en behændig Knægt,« sagde han, »hvad man saa sætter ham til.«

»Ja, hvem kan vei lade være at falde over disse slemme Teltsnore, Pavel Dmitrijevitsch,« tog Guskov til Gjenmæle, »det er jo ikke mere end to Dage siden, at De selv gjorde det samme.«

»Ja, min Far, men jeg er ikke Menig — der er ingen, der forlanger, at jeg skal være behændig.«

»Han har Lov til al slæbe Benene efter sig,« bemærkede Kaptejn Schenschin, »men en Menig skal løfte sine og kunne hoppe som en Guttaperkabold.«

»Jo, det er en nydelig Spøg,« sagde Guskov hviskende, men dog højt nok til, at Adjudanten kunde høre det.

»Vi maa have ham ud i Snigpatrouille,« sagde han henvendende sig til Schenschin og blinkende med det ene Øje.

»Ja, saa skal vi da se ham flæbe igjen,« svarede denne leende. Guskov saa' nu ikke mere hen paa mig, men fik umaadelig travlt med at hente Tobak op af den Pose, hvori der intet var. »Naa nu véd du da, hvad der venter dig,« vedblev Kaptejnen stadig leende. »Idag har vi gjennem vore Spejdere faaet Underretning om, at Lejren vil blive angrebet i Nat, og derfor maa vi have nogle paalidelige Fyre ud.«

Guskov smilede ynkelig og saa' ud, som om han havde Lyst til at sige noget, men indskrænkede sig til at se bønfaldende paa Schenschin.

»Naa ja, jeg gik jo ogsaa med sidst, da jeg fik Ordre dertil, og jeg gaar igjen, hvis jegskal,« sagde han omsider.

»Ja, ud skal du — det er sikkert!«

»Godt, saa gaar jeg! — Og hvad saa mere?«

»Kan du huske forleden, da du smurte Haseri3i

og smed dit Gevær?« sagde Adjudanten, og idet han derpaa vendte Ryggen til ham, gav han sig til at meddele os andre de Befalinger, der vare udstedte for den følgende Dag. Man ventede som sagt, at Fjenden vilde beskyde Lejren i Nat, og skete dette, skulde vi ud efter ham i Morgen. Efter at Adjudanten havde tait om de forskjellige Forholdsregler, der vilde blive truffet, hvis vi virkelig kom afsted, foreslog han, ligesom greben af en pludselig Idé, Løjtnant Orlovsky en lille Basset. Denne gik fuldstændig uventet ind derpaa og slentrede sammen med Schenschin og Fændrikken hen til Adjudantens Telt, hvor det grønne Bord og Kortene allerede ventede dem. Min Kaptejn gik bort for at se til Folkene, og jeg blev alene tilbage med Guskov. Jeg havde ikke taget Fejl i min Forudfølelse: jeg befandt mig slet ikke vei ved at være ene med ham. Da jeg trængte til at røre Benene, rejste jeg mig og begyndte at spasere frem og tilbage bag mine Kanoner, fulgt af Guskov, der trippede urolig ved min Side, idet han forgjæves søgte at holde Trit med mig.

»Generer jeg Dem ikke?« spurgte han med sagte og ængstelig Røst, og saa vidt jeg kunde se i Mørket, forekom det mig, at hans Ansigt havde et bekymret Udtryk.

»Nej, ingenlunde,« svarede jeg, men da han ikke sagde mere, og jeg intet havde at sige ham, gik vi temmelig længe ved Siden af hinanden uden at vexle et eneste Ord

9*132

Skumringen var allerede forlængst afløst af Natten, over Bjærgenes mørke Omrids tindrede Aftenstjærnen, og højt oppe paa den kolde lyse-blaa Himmel funklede utallige Smaastjærner. Fra alle Sider lyste de rygende Baals røde Flammer os i Møde gjennem Mørket, idet de kastede deres flagrende Skjær hen over de hvide Telte og Batteriets Jordbrystværn, der ragede op som en sort Mur med store firkantede Huller. Fra det nærmeste Baal, omkring hvilket vore Oppassere sad og varmede sig og passiarede sagte sammen, faldt der nu og da et uroligt Lys hen over Kanonerne og Skildvagten, som med dragen Sabel og Kappen paa Slæng gik frem og tilbage bag disse.

»De véd ikke, hvor det trøster mig at tale med et Menneske som Dem,« sagde Guskov med ét, skjønt han endnu slet ikke havde tait med mig om noget som helst. »Det kan kun den forstaa, der lider som jeg.«

Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde svare, og der indtraadte nu en lille Pavse til Trods for, at han øjensynlig følte

Trang til at udtale sig, og jeg nok kunde have Lyst til at høre ham.

»Hvorfor er De egentlig sendt herned?« spurgte jeg endelig, da jeg ikke kunde finde paa noget bedre at begynde med.

»Har De ikke hørt Tale om den ulykkelige Historie, jeg havde med Metenin?«

»Jo, var det ikke en Duel? — Jeg tror, at jeg har hørt noget om det; men for Resten har133

jeg været saa længe i Kavkasus, at jeg ikke véd rigtig Besked.«

»Nej, det var ikke en Duel, men en dum — en forfærdelig dum Historie I Ja, nu skal De høre det hele, da De ikke véd det. Den passerede mig netop Aaret efter, at De og jeg gjorde Bekjendtskab hos min Søster. Jeg boede dengang i Petersborg og havde det, man kalder une position dans le monde. Mon pére me donnait 10,000 par an, jeg havde bestemt Løfte om Ansættelse som Attaché ved Gesandtskabet i Turin, og min Onkel paa mødrene Side, der var Departementschef i Udenrigsministeriet, kunde og var ogsaa parat til at gjøre overordentlig meget for mig. Ja, dengang havde jeg Udsigter, kan De tro — nu er det, anderledes. J'étais reçu dans la meilleure société de Pétersbourg og havde alle Chancer for at gjøre et godt Parti. Fra Skolen medbragte jeg de Kundskaber, som vi alle medbringe, naar vi forlade den — jeg kunde altsaa ikke synderlig meget — men senere havde* jeg læst og studeret ikke saa lidt, et j'avais surtout ce jargon du monde, vous savez, der gjorde, at man betragtede mig som en af de første Løver i Petersborg. Hvad der ogsaa gav mig et vist Relief, var den Liaison, jeg havde med Mme. D. Den vakte umaadelig Opsigt i Hovedstaden, men jeg var meget ung dengang og forstod ikke at vurdere de Fordele, som denne Position gav mig. Kort sagt, jeg var ung og dum, ellers havde jeg gjort min Lykke. Men134

saa var det, at jeg havde denne forbandede Afifaire med Metenin!« — Og Guskov fortalte mig nu Historien om sin Ulykke, men da den ikke indeholdt det fjærneste Interessante, skal jeg udelade den her. — »Hele tre Maaneder sad jeg i Arrest,« vedblev han, »og De gjør Dem ikke Begreb om den Syndflod af Tanker, der i den Tid hvirvlede rundt i Hovedet paa mig; men da det endelig stod fuldstændig klart for mig, at alle de Baand, der havde knyttet mig til Fortiden, nu vare sønderrevne for stedse, følte jeg endogsaa en vis Lettelse. Mon pére, vous en avez entendu parler assu-rément, er en Mand med en jernhaard Karakter og faste Overbevisninger; il m'a déshérité og har afbrudt enhver Forbindelse med mig. Saadan som han nu engang tænker, kunde han ikke handle anderledes, og jeg anklager ham slet ikke — il a été conséquent! Derfor har jeg heller ikke gjort et eneste Skridt for at faa ham til at forandre sin Beslutning. Min Søster opholdt sig dengang i Udlandet og kunde ikke hjælpe mig. Mme. D. var den eneste, der skrev til mig, da jeg først fik Tilladelse til at modtage Breve; hun tilbød at hjælpe mig, men De kan nok begribe, at jeg sagde Nej dertil, og jeg maatte saaledes undvære baade Bøger, Linned, Tobak og Vin og alle disse andre Smaating, som letter en Livet saa meget. I hine skæbnesvangre Dage foregik der en hel Omvæltning i mig, Jeg begyndte nu at se paa alt med andre135

Øjne end før. Det smigrede mig saaledes ikke, at mit Navn var paa alles Læber i Petersborg, og jeg fandt det endogsaa latterligt, at man gad snakke saa meget om mig. Jeg følte, at jeg selv havde hele Skylden, og at jeg selv havde ødelagt min Karriere, og tænkte nu kun paa, hvorledes jeg skulde rejse mig igjen, thi jeg følte dengang endnu Kraft og Energi til at begynde Livet forfra. Da jeg saa kom ud af Arresten, sendte de mig som Menig til Regimentet Pjatigorsk.« —

»Jeg troede,« vedblev han, idet han lod sig mere og mere rive hen, »at jeg her, sous la vie de camp, vilde træffe ærlige og brave Mennesker — lige ud af Landevejen, som man siger — med hvem det vilde være mig en Glæde at dele Krigens Farer og Besværligheder. On me verra au feu,« tænkte jeg, »alle vil komme til at holde af mig og agte mig, ikke som tidligere for mit Navns og mine Penges Skyld, men for min egen. Jeg udmærker mig, avancerer til Underofficer, min Straf bliver mig eftergivet, og jeg vender atter tilbage til Petersborg, et avec ce prestige du malheur, vo.us savez. Mais quel désenchantement! De kan ikke forestille Dem, hvor jeg tog fejl! De kjender jo Officererne ved mit nuværende Regiment.« — Han tav temmelig længe, og jeg havde det bestemte Indtryk, at han gjorde dette, ventende paa, at jeg skulde udtale mig med Ringeagt om hans Officerer. Men jeg sagde intet, thi det var mig136

ubehageligt, at han, sandsynligvis kun fordi han vidste, at jeg kunde Fransk, forudsatte, at jeg maatte se ned paa mine Kammerater, som jeg tværtimod efter mit Kjendskab til dem, satte tusinde Gange højere end det Samfund, hvorfra Hr. Guskov var udgaaet. Jeg havde Lyst til at sige ham det, men hans nuværende ulykkelige Stilling bandt min Tunge.

»I Regimentet Pjatigorsk stod Officererne endnu lavere end dem, jeg nu har at gjøre med,« begyndte han igjen, da han mærkede, at han intet kunde faa ud af mig. »J'espére que c'est beaucoup dire. Og om Underofficererne og de Menige vil jeg nu slet ikke tale; dem var det ligefrem rædselsfuldt at leve sammen med. I Begyndelsen blev jeg godt modtaget, det er vist, men senere, da de saa', at jeg ikke kunde andet end foragte dem, da de opdagede, at jeg var et Menneske, der stod langt højere end de, blev de fornærmede paa mig og hævnede sig ved at tilføje mig utallige Ydmygelser. Ce que j'ai eu a soufifrir, vous ne vous faites pas une idée. Ja, det var drøjt for mig at skulle leve sammen med disse udannede Mennesker og oven i Kjøbet avec les petits moyens que j'avais; je manquais de tout, jeg havde ikke andet, end hvad min Søster sendte mig. De kan gjøre Dem et Begreb om, hvad jeg har lidt, naar jeg fortæller Dem, at jeg med min Karakter, avec ma fierté, j'ai écris ä mon pére og bedt ham om Penge. Nu forstaar jeg, at man ved at leve137

fem—sex Aar paa denne Maade kan blive ligesom denne Dromov, der er degraderet til Menig, fordi han har taget af Kassen. Han drikker sammen med Soldaterne og skriver Billetter til alle Officererne, i hvilke han anmoder dem om Smaalaan og underskriver sig: tout ä vous — Dromov. Man maa have en staalsat Karakter som jeg for ikke at gaa til Grunde under saa skrækkelige Forhold.« Han tav atter og gik længe ved Siden af mig uden at sige noget. — »Avez vous un papiros*)?« sagde han endelig. »Naa, hvor var det jeg slåp? — Aa, nu har jeg det! Ja, jeg kunde ikke holde dette Liv ud. Det var ikke Tjenesten, der trykkede mig, for Officererne viste mig et vist Hensyn paa Grund af den prestige, der hvilede over mig, og fritog mig for Vagt og Exercits, men det pinte mig, at jeg ingen Udgang kunde øjne paa min sørgelige Stilling. Jeg skrev saa til min Onkel og bad ham om at udvirke min Forsættelse til dette Regiment, for jeg ønskede at faa Lejlighed til at udmærke mig, og jeg tænkte ogsaa, at Pavel Dmitrijevitsch, qui est le fils de l'intendant de mon pére, kunde blive mig til Nytte. I Sammenligning med det Officers-korps, jeg tidligere havde kjendt, forekom det, jeg traf her, mig som en Samling af Kammerherrer. Naa, Pavel Dmitrijevitsch modtog mig

*) Det russiske Udtryk for eri Cigaret.

ü. A,138

da ogsaa rigtig godt-, det var efter min Onkels Anmodning, skal jeg sige Dem, men jeg har lagt Mærke til, at Mennesker, der mangle Dannelse og Udvikling, i Længden ikke kan agte en Mand og vise ham tilbørligt Hensyn, naar han ikke er omgivet af Rigdommens og Fornemhedens Straaleglans, og da han og de andre først opdagede, at jeg var fattig og uden Protektion, begyndte de at se ned paa mig, og til Slutningen behandlede de mig næsten med Foragt. Det er forfærdeligt — men det er den rene Sandhed!

Nu har jeg været i Ilden, jeg har deltaget i Kampen, on nr a vu au feu, men naar ender alt dette? Jeg ser ingen Ende paa det, og mine Kræfter og min Energi begynde allerede at udtømmes. Nej, jeg havde rigtignok tænkt mig la guerre, la vie de camp ganske anderledes, end det er i Virkeligheden. Her gaar jeg rundt i en gammel slidt Pels, med snavsede Hænder og hullede Støvler, og bliver hvert Øjeblik sendt ud paa en eller anden Uriaspost sammen med den første den bedste Bondeknold, der maaske oven i Kjøbet er puttet i Trøjen paa Grund af Drukkenskab og Slagsmaal. Det er højst ubehageligt; jeg véd jo ikke, hvad Øjeblik der kan komme en fjendtlig Kugle og hente enten ham eller mig. Der skal mere end Tapperhed til at holde det ud. Det er forfærdeligt! C'est affreux, ça tue!« —

»Ja, men De kan jo dog maaske avancere139

til Underofficer og senere til Officer,« sagde

jeg.

»Ja, det kan jeg, og jeg har ogsaa Løfte derpaa, men jeg kan først opnaa det allertidligst om et Par Aar. Og det er

drøjt, kan De tro, for De kan ikke forestille Dem, hvor ubehageligt det er for mig at bo hos denne Pavel Dmitrijevitsch. Hele Dagen gaar med Kortenspil, Drik og Dobbel, og røber man noget af det, der fylder ens Sjæl, bliver man ikke forstaaet eller endogsaa udlét. Taler de til en, er det biot for at have en til Bedste, og de griber enhver Lejlighed til at lade en føie, at man kun er Menig. De kan derfor ikke fatte, hvad det er for en Nydelse af tale ä coeur ouvert med et Menneske som Dem.«

Da jeg ikke vidste, hvori jeg adskilte mig fra alle andre Mennesker, saa' jeg forlegen paa ham uden at svare.

»Skal Herren ikke have Aftensmad?« spurgte Nikita, der ubemærket havde nærmet sig os i Mørket. Efter hans vrantne Tone at dømme lod han til at være i højeste Grad fornærmet over den fremmede Gjæsts Nærværelse, sandsynligvis fordi hans Haab om, at der skulde blive noget tilbage af Aftensmaden, derved bristede fuldstændig.

»Har Kaptejnen spist til Aften?« spurgte jeg.

»Ja, han er allerede for lang Tid siden gaaet i Seng,« svarede Nikita tvært, og da jeg saa anmodede ham om at bringe os Aftensmad140

og Snaps, brummede han og trak sig tilbage til sit Telt. Der inde brummede han videre, men kom dog lidt efter ud med et tændt Lys, som han for Blæstens Skyld havde sat inden i en Rulle Papir, og derpaa med hele Opdækningen, som bestod i en Kasserolle med Postejer, en Sennepsdaase, et lille Blikbæger og en Flaske Malurtbitter. Efter at have sat alt dette fra sig blev han staaende endnu nogen Tid og ærgrede sig over at se Guskov skjænke sig en Snaps, hvilket øjensynlig var ham i højeste Grad ubehageligt. Vi sad næsten helt i Mørke; i Lysets flagrende, ukjare Skjær, der dæmpedes af Papiret, kunde jeg kun skimte Guskovs Ansigt og hans smaa, røde Hænder, som ivrigt fiskede den ene Postej efter den anden op af Kasserollen. Rundt omkring os var det kulsort Nat, og kun naar man saa' rigtig nøje til, kunde man skjelne Skildvagtens Skikkelse, der ragede op over Brystværnet. Ud til Siderne lyste Baalene som røde Prikker, og højt oppe paa Himlen funklede Stjærnerne. Guskov sad med et sølle, ynkeligt Smil og trak Blikket til sig, som om det generede ham at se mig ind i Øjnene. Han drak endnu en Snaps, proppede sig med Postejer og skrabede Kasserollen, da han havde tømt den. .

»Men det maa alligevel være en Lettelse for Dem, at De kjender Adjudanten,« sagde jeg endelig for at sige noget. »Han gaar jo dog for at være et skikkeligt Menneske.«

»Javist er han et godt Menneske, men hani4i

mangler Opdragelse, og det er der ikke noget at gjøre ved. Lagde De Mærke til hans upassende Spøg for lidt siden, da han foreslog at sende mig ud i Snigpatrouille?« Og Guskov begyndte saa til Trods for, at jeg flere Gange søgte at føre Samtalen hen paa noget andet, at retfærdiggjøre sig for mig, idet han forsikrede, at han aldrig var løbet sin Vej, og at han ikke var nogen Kujon, saaledes som Kaptejnen og Adjudanten havde slaaet paa.

»Nej, som jeg sagde Dem før,« vedblev han, idet han tørrede sine Hænder af paa Pelsen, »den Slags Mennesker kunne ikke være delikate mod en, der kun er Menig og oven i Kjøbet ikke har Penge. I de sidste Par Maaneder har min Søster, Gud maa vide hvorfor, ikke sendt mig Penge, og det har strax medført, at han fuldstændig har forandret hele sin Optræden overfor mig. Denne usle Pels, som er saa tyndslidt, at jeg ikke engang kan holde Varmen i den, indgyder ham ikke Agtelse for min Ulykke, men kun en Foragt, som han ikke er i Stand til at skjule. Og skjønt han véd, hvor ilde stedt jeg er i Øjeblikket,« sukkede han, idet han skjænkede sig endnu en Snaps, »falder det ham dog ikke ind at tilbyde mig et Laan, men han venter paa, at jeg skal komme til ham, og De kan tænke Dem, hvor pinligt det maa være for mig. Til Dem vilde jeg for Exempel ligefrem sige: Vous étes au dessus de cela mon cher, je n'ai pas le sou. — Og De skal vide,« sagde han, idet han142

pludselig saa' mig determineret ind i Øjnene, »at jeg for Øjeblikket er i den skrækkeligste Forlegenhed. Pouvez vous me préter 10 roubles argent? Jeg venter Penge fra min Søster med det første, et mon pére . . .«

»Aa, det skal være mig en stor Glæde,« svarede jeg, men i mit stille Sind ærgrede jeg mig bitterligt, thi Dagen i Forvejen havde jeg tabt saa meget i Spil, at jeg kun havde fem Rubler af min Lønning tilbage. — »Vent lidt, saa kommer jeg strax!« tilføjede jeg efter et Øjebliks Betænkning; »jeg skal biot ind i mit Telt og hente Pengene.«

»Aa nej, det kan godt vente til siden,« sagde han. »Ne vous dérangez pas.«

Men uden at høre paa ham krøb jeg ind i det Telt, hvor Kaptejnen og jeg boede. Han sov allerede og snorkede, alt hvad han kunde.

»Aa Alexej Ivanitsch,« hviskede jeg til ham, idet jeg ruskede ham i Skulderen. »Lad mig faa ti Rubler i Forskud, hører De!«

»Naa, har De nu igjen været henne og spille,« brummede han halvhøjt i Søvne, »og endnu i Gaar sagde De, at De aldrig vilde røre et Kort mere.«

»Nej, jeg har ikke spillet, men jeg trænger til Penge. Lad mig saa faa dem, hører De!«

»Makatjukl« raabte Kaptejnen til sin Oppasser. »Træk Pengekassen frem!«

»Sagte, sagte,« hviskede jeg til ham, da143

jeg hørte Guskov gaa frem og tilbage udenfor Teltet.

»Hvad? — Hvorfor siger De sagte?« brummede Kaptejnen, medens han rakte mig Sedlen.

»Jo, det er ham, den Menige, som vi før var sammen med, der har bedt mig om at laane dem, og han gaar her lige udenfor.«

»Ja, det skulde jeg biot have vidst, saa havde De ikke faaet dem,« sagde Kaptejnen, »han skal være en rigtig snavs Knægt, efter hvad jeg hører.« Han lod Pengekassen sætte ind under Sengen igjen og gav Oppasseren Ordre til at hægte Teltet godt efter mig. »Ja, havde jeg vidst det, saa havde De ikke faaet dem,« gjentog han, idet han puttede Hovedet ind under Tæppet. «Nu har De faaet 32 i alt, husk det!« raabte han efter mig. Da jeg kom udenfor, gik Guskov frem og tilbage foran Bænkene, og hans lille Skikkelse med de skjæve Ben og den umaadelige Pelshue viste sig tydeligt eller forsvandt i Mørket, alt eftersom han nærmede sig Lyset eller fjærnede sig fra dette. Da jeg gav ham Sedlen, sagde han biot merci, krøllede den sammen og puttede den i en Fart i Buxelommen.

»Nu antager jeg, at Spillet er i fuld Gang inde hos Pavel Dmitrijevitsch,« sagde han i en let henkastet Tone.

»Ja, det antager jeg ogsaa.«

»Det er en højst besynderlig Maade, han spiller paa, for han sætter altid ind ubeset og144

lader i Regelen Gevinsten staa. Sidder man i Held, kan man vinde en Del paa den Manér, men har man Uheld med sig, kan man rigtignok ogsaa tabe forbandet. Han er vistnok blevet af med det meste af en femten hundrede Rubler i de sidste Par Maaneder. Tidligere har han for Resten altid spillet heldigt, og De hørte jo ogsaa, at man for lidt siden betvivlede hans Spils Ærlighed.«

»Aa, det var biot noget, der blev sagt i Spøg,« sagde jeg, som følte mig yderst lettet ved Guskovs Snakkesalighed. »Nikita, har vi ikke lidt Tschichir*) endnu?« Nikita brummede inde i sit Telt, men bragte os dog Vinen og saa' med Harme paa, at Guskov fyldte sit Bæger. Denne lod slet ikke til at føie sig trykket mere. Jeg ønskede biot, at han skulde gaa snarest muligt, saa meget mere som jeg havde det Indtryk, at han kun blev, fordi han fandt, at han ikke kunde være bekjendt at gaa sin Vej strax efter at have faaet Pengene.

»Hvor kunde dog De, som er velhavende og slet ikke behøver det, bekvemme Dem til at gaa hen og gjøre Tjeneste i Kavkasus?« spurgte han efter en lille Pavse.

• Jeg søgte at gjøre ham forstaaeligt, at Livet her netop maatte have sin store Tiltrækning for den, der var vant til at leve i Petersborg og Moskva.

*) En kavkasisk Rødvin.

O. A.145

»Jamen det maa dog være drøjt for Dem at skulle omgaas Officererne hernede, som staar saa langt under Dem i

Dannelse og Opdragelse. De har jo bogstavelig tait ikke en eneste Interesse tilfælles med dem. Her drejer alt sig „om Vin og Spil, og Folk taler aldrig om andet end Avancement og Dekorationer.«

Det var mig ubehageligt, at han absolut vilde have, at jeg skulde tænke og føie som han, og jeg forsikrede ham derfor, forøvrigt fuldstændig oprigtigt, at jeg holdt meget af at spille Kort og drikke Vin, og at jeg ikke ønskede mig bedre Kammerater end dem, jeg havde her. Men han vilde ikke tro mig.

»Aa, det mener De vist ikke,« sagde han. »Og hvad siger De saa til, at man ganske maa undvære kvindeligt Selskab hernede? Ja, ved Kvinder forstaar jeg nu les feinmes comme il faut. Aa jeg véd ikke, hvad jeg vilde give for biot et Minut at være sammen med en af disse henrivende, elskværdige Damer, som jeg tidligere daglig havde den Lykke at træffe i Salonerne.«

Han tav lidt og skjænkede sig endnu et Bæger Tschichir.

»Ak ja, ak ja!« sukkede han. »Maaske det dog kan træffe sig saaledes, at De og jeg atter mødes i Petersborg eller Moskva sammen med rigtige Mennesker, og med Damer — rigtige Damer.« Han drak det sidste, der var i Flasken, og da han havde gjort det, sagde han: »Ah pardon, maaske De vilde have haft det, men

jeg er saa forfærdelig distrait. Prrr! Jeg har drukket temmelig meget, et je n'ai pas la tete forte. Der var en Tid, da jeg boede paa Nev-sky Prospektet au rez de chaussee; jeg havde en dejlig Lejlighed og et henrivende Møblement; jeg forstod nemlig at indrette mig, skal jeg sige Dem. Og dog kostede det hele mig ikke synderligt, for min Papa udstyrede mig baade med Sølvtøj og Porcellæn. Le matin je sortais; Kl. 5 om Eftermiddagen aflagde jeg mine Visitter, og derpaa kjørte jeg hen og spiste til Middag hos hende — i Regelen var hun alene. Il faut avouer que cetait une femme ravissante. Har De ikke kjendt hende, aldrig set hende?«

»Nej, aldrig.«

»Aa, hvor var hun kvindelig og øm, og hvor elskede hun mig ikke! Men desværre, jeg forstod ikke at vurdere denne Lykke! Og naar vi saa havde været i Theatret, kjørte vi hjem sammen og spiste til Aften — vi to ganske alene. Aldrig kjedede man sig i hendes Selskab, eller était toujours gaie, toujours aimante. Ja, den Gang vidste jeg endnu ikke, hvad det var for en sjælden Lykke, jeg ejede. Og jeg har meget at bebrejde mig overfor hende, je l'ai fait souffrir, et souvent. Jeg har været haard og grusom imod hende. Ak ja, det var en lykkelig Tid! Kjeder jeg Dem?«

»Nej, tværtimod!«

»Ja, saa skal jeg fortælle Dem, hvordan vi plejede at tilbringe Aftnerne sammen. Aa, jeg147

ser endnu for mig Trappen med alle Blomster-ballierne, og for Enden af den, Døren med Spejlglasruderne og det forgyldte Greb. Jeg kan det hele udenad! Først kom man ind i Forværelset og derpaa i hendes Kabinet. Ak ja, nu er de Tider forbi, og de kommer aldrig mere igjen. Hun skriver til mig endnu. Har De Lyst til at læse hendes Breve? Ja, hun er den samme som før, men det er jeg ikke: jeg er fuldstændig ødelagt og ikke hendes Kjærlighed værd. Jeg er færdig med Livet — je suis cassé. Mit Mod er knækket, min Energi er brudt, og jeg har tabt Agtelsen for mig selv. For mig er der ingen Redning mere — jeg er sunken saa dybt, at jeg aldrig mere vil kunne rejse mig.« Han sad ubevægelig uden at se paa mig, og baade i hans Ord og i Klangen af hans Stemme laa der en saa dyb og oprigtig Fortvivlelse, at jeg følte mig stærkt greben af den.

»Hvorfor vil De dog fortvivle saaledes?« sagde jeg.

»Fordi jeg er en Usselryg! Fordi Livet hernede har tilintetgjort mig og dræbt alt det Gode, der var i mig. Jeg bærer nu ikke mere mine Lidelser med Stolthed, men kryber i Støvet som en Hund, der frygter Prygl. Hvert Øjeblik paa Dagen haaner og ydmyger man mig, og jeg søger selv disse Ydmygelser. Det Skarn, jeg lever i, har afsat sine Mærker paa mig, jeg er bleven plump og simpel og kan næppe tale Fransk mere. Under saadanne Omstændigheder

kan jeg ikke udmærke mig — det er mig umuligt; men under andre vilde jeg vistnok være bleven en Helt. Giv mig et Regiment, Guldepauletter paa Skuldrene, Adjudanter, Ordonnanser og Trompetere, saa skal jeg nok vise mig, men naar jeg er fordømt til at traske i Snavset ved Siden af en gemen Bondeknold, med den Bevidsthed, at han og jeg er fuldstændig lige, og at det kommer ganske ud paa ét, om han eller jeg bliver slaaet ihjel — ja, saa er jeg færdig! Hvilken skrækkelig Tanke, at alle vil finde det ligegyldigt, om Kuglen rammer mig, et Menneske, der føler og tænker, eller Bondekarlen, som gaar ved Siden af mig og i ingen Henseende hæver sig over Dyret — og den kan jo dog lige saa godt hente ham som mig. Jeg véd saare vei, at de kalder mig for en Kujon; godt, lad mig da være en Kujon — jeg er en Kujon! Men den dybeste Grund til deres Foragt er dog alligevel den, at jeg ingen Penge har; det er nok til, at de betragter mig som en ussel, lumpen Tigger. Se nu har jeg ogsaa laant af Dem, og følgelig har De den samme Ret som de andre til at foragte mig. — Nej, tag De kun Deres Penge igjen!« sagde han, idet han ståk den sammenkrøllede Seddel, som han havde halet op af Buxelommen, ud imod mig, »jeg vil have, at De skal agte mig.« Han skjulte sit Ansigt i Hænderne og græd, og jeg sad raad-vild uden at vide, hvad jeg skulde gjøre eller sige.149

»Se nu at blive rolig,« sagde jeg omsider til ham. «De giver altfor meget efter for Deres Følelser. Vær fornuftig, og tag Dem ikke Livet saa nær. De siger jo selv, at De har Karakter. Naa, saa tag Dem sammen, Deres Lidelser er vei snart endte.« Jeg talte indtrængende, men Ordene kom kun stødvis ud af mig, for jeg var selv stærkt bevæget og fuld af Anger over, at jeg i Tankerne havde tilladt mig at fordømme et Menneske, der var saa dybt og virkelig ulykkelig.

»Ja,« begyndte han igjen, »hvis jeg biot en eneste Gang i al den Tid, jeg har været her i dette Helvede, havde hørt et Deltagelsens eller Venskabets Ord, som det jeg nu hører af Dem, saa vilde jeg maaske have kunnet bære Byrden og fundet mig i at være Soldat, men nu finder jeg det skrækkeligt. Naar jeg tænker fornuftig og rolig over Tingene, ønsker jeg mig altid Døden, og hvorfor skulde jeg ogsaa sætte Pris paa et Liv fuldt af Skjændsel? Men saa snart jeg er udsat for den allermindste Fare, begynder jeg pludselig at hænge ved dette usle Liv og at vogte paa det, som om det var et kostbart Klenodie, og jeg kan ikke, je ne puis pas, overvinde mig. — Det vil sige, jeg kan nok,« vedblev han efter en lille Pavse, »men det koster mig altfor megen Umage — en umaadelig Umage — naar jeg er alene. Sammen med andre derimod, i en Fægtning for Exempel, er jeg tapper. J'ai fait mes preuves, jeg er fuld150

af Selvfølelse og Stolthed skal jeg sige Dem, det er min Fejl ... — Hør, maa jeg ikke ligge i Deres Telt i Nat, for jeg véd, at der vil blive spillet hos Adjudanten lige til i Morgen tidlig. Jeg kan jo sove paa Gulvet.«

Medens Nikita redte til ham og mig, gik vi atter frem og tilbage foran Bænkene. Ja, Guskov havde Ret i, at han ikke kunde taale meget, for han dinglede saa stærkt, at han havde ondt ved at holde Ligevægten. Første Gang vi fjærnede os fra Lyset, lagde jeg Mærke til, at han ganske sagte listede Tirubelsedlen, som han indtil da standhaftig havde holdt fremme, ned i sin Buxelomme. Jeg tav stadig, men paa ham løb Munden hele Tiden, og han gjentog den ene Gang efter den anden, at han endnu kunde rejse sig, naar der biot var et Menneske, som vilde tage sig af ham og vise ham lidt Deltagelse og Sympathi.

Lige som vi skulde til at gaa ind i Teltet for at lægge os til at sove, kom der pludselig en Kanonkugle farende gjennem Luften og slog ned i Jorden en halv Snes Alen fra os. Skildvagten oppe paa Brystværnet forlod sin Post og kom hen til mig.

»Han er lige inde paa Livet af os,« sagde han. »Man kunde tydelig se Glimtet af Skuddet hist ovre.«

»Jeg kommer vist til at vække Kaptejnen,« sagde jeg og og saa' hen paa Guskov.

Denne stod med Hovedet helt nede mellemi5i

Skuldrene og stammede hikkende: »Det er . . . det er . . . Fjenden . . . det er . . . højst . . . ko . . . ko . . . komisk.« Mere sagde han ikke, og i samme Nu var han forsvundet, uden at jeg saa', hvor han blev af.

Inde i Kaptejnens Telt blev der tændt Lys; jeg hørte ham hoste og rømme sig, som han altid gjorde, naar han var ved at vaagne, og lidt efter ståk han Hovedet ud og forlangte Ild til sin Pibe.

»Naa, jeg maa nok slet ikke have Lov til at sove i Nat,« sagde han smilende. »Først kommer De og vil have Forskud, og saa vækker Schamyl mig. Men hvad skal vi nu gjøre ? Skal vi besvare Ilden? Der staar intet i Ordren derom.«

»Nej, det gjør der ikke. — Se, der er han igjen,« sagde jeg, »og denne Gang sender han os to.« Foran os til højre saas to hastige Glimt, der lyste i Mørket som et Par røde Øjne, og lidt efter fløj der højt over vore Hoveder først en Kanonkugle, og derpaa en tom Granat, som hvislede og peb gjennem Luften. Det var formodentlig en af vore egne, der blev sendt os tilbage med Tak for sidst. Ud fra de nærmeste Telte kom Soldaterne krybende, og man hørte dem gabe, strække sig og snakke sammen derinde.

»Det var jo en hel Melodi, den fløjtede gjennem Fyldehullet,« bemærkede en af Artilleristerne. »Den sang lige saa kjønt som den dejligste Nattergal.«152

;>Kald paa Nikita!« sagde Kaptejnen med sit sædvanlige godmodige Smil. »Naa, Nikita, hvor Pokker er du henne? Har du ikke Lyst til at høre paa Nattergalene hist ovre fra Bjærgene?«

»Jo, Deres Højvelbaarenhed!« sagde Nikita, idet han kom springende hen til Kaptejnen. »Jeg er for Resten godt kjendt med den Slags Nattergale, og jeg er ikke bange for dem, men han, der var her for lidt siden og drak al vor Tschichir, blev helt tosset, da han hørte dem synge. De skulde have set ham fare afsted, som om han havde en Raket i Nakken.«

»Naa, vil De saa ride over til Chefen for Artilleriet,« sagde Kaptejnen til mig i en tjenstlig Tone, »og spørge ham, om vi skal besvare Ilden. Rigtignok er der ikke Spor af Mening i, at vi skyder i dette Bælgmørke, men vi maa dog alligevel spørge derom. De kan lade min Polkan sadle op, saa véd jeg da, at De kommer afsted i en Fart.«

Fem Minutter efter holdt Hesten udenfor mit Telt. »Husk Feltraabet, det er Peter,« hviskede den omhyggelige Kaptejn til mig, »ellers slipper De ikke forbi Skildvagterne, c

Chefen for Artilleriet havde sit Telt i den modsatte Ende af Lejren. Da det var saa mørkt, at jeg ikke kunde se en Haand for mig, gav jeg Polkan fuldstændig frie Tøjler og lod Dyret selv finde Vej. Efter en halv Times Ridt, under hvilket min Hest hvert Øjeblik fik Benene indi53

mellem Teltsnorene, hvad der regelmæssig indbragte mig en Syndflod af Skjældsord fra vedkommende Telts Beboere, naaede jeg endelig lykkelig mit Bestemmelsessted. Chefen for Artilleriet befalede, at Skydningen ikke skulde besvares, saa meget mere som den nu syntes at være ophørt, og jeg begav mig saa hjemad trækkende Hesten efter mig, idet jeg famlede mig frem gjennem den snævre Lejrgade. Mere end én Gang sagtnede jeg mine Skridt for at lytte til, hvad der blev tait om inde i Teltene, og i et af disse hørte jeg da ogsaa Guskovs Stemme. Han talte højt og livligt og lod til at være rigtig oprømt og fornøjet. Hver Gang han gjorde et lille Ophold, lød der en skraldende Latter blandet med Udraab og Eder, der ikke lod en i Tvivl om, at han var inde i et af Underofficersteltene.

»Jeg har kjendt ham længe,« hørte jeg ham sige. »Da vi boede i Petersborg, omgikkes vi daglig. Han kom de allerfineste Steder.«

»Hvem taler du om?« spurgte en drukken Røst.

»Om Greven, naturligvis,« svarede Guskov. »Jeg er i Familie med ham, skal jeg sige jer, og han er oven i Kjøbet en af mine ældste og bedste Venner. De kan tro, mine Herrer, at det er godt at have et saadant Bekjendtskab. Han er umaadelig rig, hundrede Rubler betyder intet for ham, og han forstrakte mig ogsaa strax med Penge, da han hørte, at det kneb for mig.*154

»Ja, saa skal du sandelig ogsaa give Noget!« raabte en hæs Stemme.

»Med Fornøjelse! Savelitsch, kom her hen, min Ven!« sagde Guskov, idet han ståk Hovedet ud af Teltaabningen. »Der har du ti Rubler, gaa saa hen til Marketenderen og tag to Flasker Tschichir. — Og hvad vil De have mere, mine Herrer?« tilføjede han, idet han atter trak Hovedet ind. »Forlang biot — jeg betaler!«

Et Øjeblik efter traadte han ud af Teltet uden Hue og med Haaret ned i Panden, rodende i sin Lomme efter Pengesedlen. Skjønt jeg stod helt i Mørke, og der saaledes ikke var Tale om, at han kunde se mig, var jeg dog saa bange for, at han skulde opdage mig, at jeg ganske sagte trak af med min Hest.

»Hvem der!« raabte han efter mig med tykt og drukkent Mæle. Det var øjensynligt, at Kulden havde gjort ham helt tummelumsk i Hovedet. »Hvad Fanden er det for en Fyr, der driver omkring her med sin Hest ved Nattetide?«

Jeg svarede ikke, men skyndte mig biot at komme videre.ä_i__A

et var langt over Midnat, Klokken gik til tre, men i Petersborg gaar man sent til Sengs, og oppe hos den rige Enkefrue Anna Ivanovna gik Dansen lystig endnu. Herrerne var unge, Damerne smukke, Champagnen flød i Strømme, Musikken spillede den ene raske Vals og Polka efter den anden, men det vigtigste — Stemningen — manglede. En enkelt Gang gik der ligesom et Tilløb til Lystighed gjennem Salen, men den Atmosfære af Kjedsommelighed, der hvilede over det hele, var saa tung og trykkende, at den ikke lod sig forjage.

Delesov, der længtes efter at komme hjem — han havde staaet hele Aftenen op ad Væggen med en Følelse af Lede — flk sin Chapeau-bas under Armen og listede sig ud af Balsalen for at forsvinde saa ubemærket som muligt. I det næste Værelse var der ingen, men da han vilde til at gaa ud i Forstuen, hørte han ivrige Stemmer gjennem den nalvaabne Dør. Han standsede og begyndte at lytte.158

»Nej, det gaar ikke an; vi har Fremmede i Aften,« sagde en gjennemtrængende kvindelig Røst.

»Aa, hvad gjør det; lad mig dog slippe ind,« lød det svagt og klynkende.

»Nej paa ingen Maade! Ikke uden at Fruen tillader det. Jeg tror, De vil!«

Døren gik helt op, og en løjerlig Fyr af et forviltret Ydre smuttede ind efterfulgt af en Tjenestepige, som forgjæves søgte at holde ham tilbage. Han bukkede ængstelig for Delesov og gik derpaa videre med usikre vaklende Skridt. Den, der saaledes trængte ind, var en ung Mand af Middelhøjde, smalskuldret, lidt krumbøjet og med langt, pjusket Haar. Hans Dragt var mere end tarvelig: den bestod af en kort Jakke og et Par snævre hullede Benklæder, der hang i Frynser ned over de ubørstede Støvler. En falmet Silkeklud var snoet som et Reb om hans lange Hals, og et Par snavsede Mansketter faldt ud over hans magre Hænder. Ansigtet var tiltalende , Panden ren og ædel, og over Kinderne, der indrammedes af et tyndt, sort Fuldskjæg, laa en fin og skjær Rødme. Hans mørke, lidt trætte Øjne søgte ud i det Fjærne med et drømmende Blik, som harmonerede godt med det tungsindige Smil, som spillede om hans Læber.

»Hvem var det?« spurgte Delesov Tjenestepigen, da den Ubekjendte var forsvundet inde i Balsalen.

»Aa, det er ham, den gale Musiker,« svarede159

hun. »Han render os paa Døren hver eneste Dag, det paatrængende Menneske!«

»Hvor bliver du dog af, Delesov?« raabte en Stemme inde fra Salen.

Den unge Mand sukkede og gik saa atter ind. — Det første, hans Blik mødte, var Musikeren, der stod indenfor Døren og saa' paa Dansen med lysende Øjne, medens hans ene Fod bevægede sig i Takt med Musikken.

»Naa, skal De ikke ogsaa ud og røre Dem?« spurgte en ung Herre, der stod ved Siden af ham.

Musikeren bukkede og saa' spørgende hen paa Husets Frue, der sad i Nærheden.

»Ja, dans De kun, Albert,« sagde hun. »Naar mine Gjæster ikke har noget imod det, har jeg det heller ikke.«

Næppe havde hun sagt det, førend Musikeren for ud paa Gulvet og begyndte at danse rundt paa sine stakkels vaklende Ben med de løjerligste Grimasser og Fagter. Men da han ikke saa' sig for, kom han i Kollision med en

elegant Officer, der netop dansede ud i en Kvadrille, tabte øjeblikkelig Ligevægten, snublede og faldt, saa lang han var, hen ad Gulvet. Alle lo, skjønt hans Fald var saa tungt, at det gjenlød over hele Salen, men Latteren forstummede dog, da man opdagede, at Staklen blev liggende uden at røre sig. Musikken tav, og Delesov og Husets Frue løb hen til Albert. Han laa støttende sig paa Albuerne og stirrede ud for sigi6o

med et underlig sløvt og forvildet Blik. Efter at de havde faaet ham løftet op og lagt hen paa en Sofa, strøg han hurtig Haaret fra Panden og smilede aandsfraværende uden at besvare alle de Spørgsmaal, der strømmede ind paa ham.

»Hr. Albert! Hr. Albert!« sagde Fruen. »Har De stødt Dem? Hvor gjør det ondt? Men jeg sagde jo ogsaa til Dem, at De ikke maatte danse! — Han er saa svag den Stakkel, at han næppe kan støtte paa Benene,« henvendte hun sig til de Omkringstaaende, »og saa vil han oven i Kjøbet danse.«

»Hvem er han? Hvor kommer han fra? Hvad er det for en Fyr?« lød det fra alle Sider.

»Aa, det er et stakkels forulykket Geni,< oplyste Fruen. »Han er god og skikkelig nok, men komplet ødelagt, som De ser.«

Hun sagde dette uden at tage Hensyn til, at Musikeren hørte derpaa. Han slog Øjnene op, krøb sammen i et Hjørne af Sofaen og holdt Hænderne ud for sig som for at afværge, at man skulde komme ham for nær. — »Hvad er der?« sagde han pludselig, idet han rejste sig med synlig Anstrængelse. »Jeg fejler jo ingen Ting!« Og for at vise, at han slet ikke havde stødt sig, vaklede han igjen ud i Salen og skulde til at begynde forfra paa sine Krumspring, men snublede og vilde atter være falden, hvis ikke et Par af Herrerne var ilet til og havde holdt ham oppe. Et Øjeblik stod han og stirrede ud for sig med et aandsfraværendei6j

Blik, saa rettede han sig pludselig op og gik med knejsende Hoved, men vaklende Skridt hen til Musikken, der sad i et Hjørne af Salen.

»Nej, jeg fejler ingen Ting!« sagde han endnu engang, idet han tog Violinen ud af Haanden paa en af Musikanterne. — »Naa mine Herrer og Damer, har De Lyst til at høre lidt Musik?«

»En højst aparte Fyr!« erklærede en Dame, der sad og betragtede ham gjennem sin Lorgnet.

»Ja, højst aparte,« sagde Herren, der stod ved Siden af hende. »Et stort Talent maaske, men han har vist en Skrue løs.«

»Herregud, den Stakkel, hvor han ser ynkelig ud!« hviskede en ung Pige medlidende.

»Jamen det er et smukt og interessant Hoved, der sidder paa ham,« sagde Delesov, »og jeg glæder mig virkelig til at høre ham spille.«

II.

Albert gik imidlertid hen til Klaveret og begyndte at stemme sin Violin. Da han var færdig, bøjede han sig ned mod Pianisten, der satte sig til rette for at akkompagnere ham, og sagde med bydende Mine: »Melancolie! G-Dur!« Løftende Buen førte han den med et Strøg, bredt og dog fint afrundet, hen over Strængene, og en Tone, rig, fyldig og blød, strømmede ud i Salen. Alle tav og lyttede med Andagt.

Albert. 11i6j

Blik, saa rettede han sig pludselig op og gik med knejsende Hoved, men vaklende Skridt hen til Musikken, der sad i et Hjørne af Salen.

»Nej, jeg fejler ingen Ting!« sagde han endnu engang, idet han tog Violinen ud af Haanden paa en af Musikanterne. — »Naa mine Herrer og Damer, har De Lyst til at høre lidt Musik?«

»En højst aparte Fyr!« erklærede en Dame, der sad og betragtede ham gjennem sin Lorgnet.

»Ja, højst aparte,« sagde Herren, der stod ved Siden af hende. »Et stort Talent maaske, men han har vist en Skrue løs.«

»Herregud, den Stakkel, hvor han ser ynkelig ud!« hviskede en ung Pige medlidende.

»Jamen det er et smukt og interessant Hoved, der sidder paa ham,« sagde Delesov, »og jeg glæder mig virkelig til at høre ham spille.«

II.

Albert gik imidlertid hen til Klaveret og begyndte at stemme sin Violin. Da han var færdig, bøjede han sig ned mod Pianisten, der satte sig til rette for at akkompagnere ham, og sagde med bydende Mine: »Melancolie! G-Dur!« Løftende Buen førte han den med et Strøg, bredt og dog fint afrundet, hen over Strængene, og en Tone, rig, fyldig og blød, strømmede ud i Salen. Alle tav og lyttede med Andagt.

Som baaren af Vinger flød de liflige, smeltende Toner ud i Rummet gydende Lys og Fred ind i Tilhørernes Sjæl. Ikke en eneste falsk, ' disharmonisk Lyd skuffede deres Øren, og med forventningsfuld Skjælven lyttede de til de rene, skjønne Violin Toner, der greb dem med en uimodstaaelig Magt, bringende Spaadom om noget endnu Skjønnere og Herligere. Alle disse Mennesker, som hidtil havde kjedet sig eller sovet indvendig, følte sig pludselig hensatte i en hel anden Verden — Mindernes Verden. Hvad der for Aaringer siden havde gjennem-tonet deres Sjæl, hvad denne havde indspundet i sin fineste Væv, det viste sig nu for Tanken som stille Minder fra Fortiden, sørgelige eller lykkelige, eller som en mægtig Attraa efter denne Verdens Magt og Herlighed. Et Hav af Toner, lette, glade og vildt fortvivlede, der smeltede sammen i én eneste skjøn Harmoni, væltede som en mægtig Poesiens Bølge ind over Salen. Albert syntes at voxe for hvert Strøg, han gjorde med Buen. Trykkende Violinen ind mod sit Bryst og dirrende af den Lidenskab, der glødede i hans Indre, gik han fuldstændig op i de Toner, han frembragte. Snart rettede han sig op i hele sin Højde, og snart bøjede han sig forover, idet han fulgte Buens Bevægelser. Hans venstre Haand laa som stivnet langs Grebet omfattende dette med de lange tynde Fingre, og hans højre bevægede Buen kraftigt, men blødt og uden mindste Vibreren. Hans163

Ansigt lyste, Øjnene flammede, Næseborene sitrede, og Læben løftede sig i et Smil. En Gang imellem saa' han sig om i Salen med et Blik, der straalede af Stolthed over den Virkning, hans Spil udøvede paa Tilhørerne, men én Gang, da den, der akkompagnerede, anslog en fejl Akkord, fik hans Ansigt pludseligt et mørkt og lidende Udtryk. Han standsede midt i Spillet, stampede i Gulvet og raabte vredt: .»Moll! C—Molll« Pianisten rettede skyndsomt Fejlen, og Albert spillede saa videre med lukkede Øjne glemmende sig selv og hele Verden for de Toner, han frembragte.

Alle i Salen vare betagne skjønt paa forskjellig Maade. Den smukke Officer, der for lidt siden havde væltet Albert, stod henne i et Vindue, stirrede tankefuldt ned for sig og trak Vejret dybt og tungt; de unge Piger sad tavse langs Væggen smilende henrykt og nikkende forstaaende til hinanden i deres Begejstring over den dejlige Musik, og inde i Kabinettet, der stødte op til Balsalen, laa en Herre, som havde taget vei rigeligt til sig af Champagnen, hen-strakt paa en Sofa og med Ansigtet ind mod Væggen for ikke at røbe sin Bevægelse. Delesov følte sig fuldstændig elektriseret af Musikken. Det løb ham koldt ned ad Ryggen, det prikkede ham som med fine Synaalespidser i Næse og Svælg, og Taarerne randt ned ad hans Kinder. Han søgte at holde dem tilbage, men forgjæves; efterhaanden som han aftørrede dem, piblede der164

nye frem. Under Indflydelse af Musikkens Toner førte Tanken ham tilbage til hans første Ungdom. Han, der allerede var lidt træt af Livet og noget blaseret, følte sig atter som den syttenaarige glade, lykkelige og lidt naive Yngling, han dengang havde været. Op af Erindringens Hav dukkede Billeder fra Fortiden, der fyldte hans Sjæl med Vemod og gjorde Hjærtet blødt. Han mindedes sin første Kjærlighed, Kusinen i den lyserøde Kjole, det Kys, han havde røvet fra hende, og sin Vandring sammen med hende gjennem Lindealleen, en dejlig maaneklar Nat. I alle disse Minder fra svundne Dage lyste hun som en Sol gjennem Taagen, vækkende Ønsket hos ham og Troen paa Muligheden af en umulig Lykke. Indtryk fra Ungdommens Dage, som han troede udviskede og glemte, viste sig nu at have slaaet Rod i hans Sjæl og voxede op til at have Gyldighed for stedse. Og alt medens Erindringerne strømmede ind paa ham og fyldte hans Sjæl med Vemod, talte Violinen stadig ét og samme Sprog.

»Ja, dengang var du glad og lykkelig,« sagde den, »og det bliver du aldrig mere. Dengang ejede du Kræfter, som man kun ejer én Gang i Livet. Begræd Tabet af hin lykkelige Tid, udgyd alle de Taarer, du har, og dø i disse Taarer — det er den eneste Lykke, der er dig levnet!«

Da Albert kom til Finalen, farvedes hans Ansigt af en svag Rødme, hans Øjne glødede, og Sveden randt i Strømme ned ad hans Pande.i65

Hele hans Legeme sitrede, de blege Læber pressede sig krampagtig sammen, og han saa' ud, som om han var i en fuldstændig Extase.

Den sidste Tone forstummede. Albert sænkede Violinen, løftede Hovedet med et Kast og saa' sig stolt og lykkelig om til alle Sider. Men et Øjeblik efter faldt han atter sammmen, Øjnene fik deres sædvanlige sløve Udtryk, og som dreven af en pludselig Indskydelse gik han derpaa med vaklende Skridt og sænket Hoved ind i det næste Værelse.

III.

I Inde i Salen herskede der aandeløs Tavs-hedl, ogsaa efter at Musikken var ophørt. De fleste havde nok Lyst til at gaa af Vejen for det stærke Indtryk, den havde frembragt paa dem, men de formaaede det ikke og sad derfor uden at sige et Ord, grebne af de Toner, der endnu gjenlød i deres Indre.

»Ja, han spiller virkelig godt,« sagde saa omsider Officeren henne i Vindusfordybningen.

»Godt? — Nej, vidunderlig dejligt!« sagde Delesov og førte Lommetørklædet let hen over sit Ansigt.

»Skal vi ikke bryde op, Klokken er mange!« foreslog Herren, der for lidt siden havde ligget inde paa Sofaen. »Men først mener jeg, at vi burde foretage en lille Indsamling til Fordel for ham, der har glædet os med sine skjønne Toner.«i65

Hele hans Legeme sitrede, de blege Læber pressede sig krampagtig sammen, og han saa' ud, som om han var i en fuldstændig Extase.

Den sidste Tone forstummede. Albert sænkede Violinen, løftede Hovedet med et Kast og saa' sig stolt og lykkelig om til alle Sider. Men et Øjeblik efter faldt han atter sammmen, Øjnene fik deres sædvanlige sløve Udtryk, og som dreven af en pludselig Indskydelse gik han derpaa med vaklende Skridt og sænket Hoved ind i det næste Værelse.

III.

I Inde i Salen herskede der aandeløs Tavs-hedl, ogsaa efter at Musikken var ophørt. De fleste havde nok Lyst til at gaa af Vejen for det stærke Indtryk, den havde frembragt paa dem, men de formaaede det ikke og sad derfor uden at sige et Ord, grebne af de Toner, der endnu gjenlød i deres Indre.

»Ja, han spiller virkelig godt,« sagde saa omsider Officeren henne i Vindusfordybningen.

»Godt? — Nej, vidunderlig dejligt!« sagde Delesov og førte Lommetørklædet let hen over sit Ansigt.

»Skal vi ikke bryde op, Klokken er mange!« foreslog Herren, der for lidt siden havde ligget inde paa Sofaen. »Men først mener jeg, at vi burde foretage en lille Indsamling til Fordel for ham, der har glædet os med sine skjønne Toner.«166

Dette Forslag vandt almindeligt Bifald, Pengene strømmede rigeligt ind, og Delesov paatog sig at aflevere dem.

Imidlertid sad Albert inde i det andet Værelse. Støttende Albuerne paa sine magre Knæ tørrede han sin svedte Pande med Haanden, purrede op i sit Haar og stirrede ud for sig med et aandsfraværende Smil.

»Naa, De er nok træt,« sagde Delesov og satte sig hen ved Siden af ham.

Albert smilede stadig, men svarede ikke.

»De har et stort Talent,« vedblev Delesov. »Hvorfor vil De ikke glæde flere med det og lade Dem høre

offentlig?«

»Kan jeg ikke faa noget at drikke?« sagde Albert, der saa' ud, som om han pludselig vaagnede op af en Drøm.

Delesov hentede en Karaffel Vin, og Musikeren drak begjærlig to store Glas lige efter hinanden.

»Ah, hvor det smagte I Det var dog en dejlig Vin!« sukkede han. »Men undskyld mig, jeg véd jo slet ikke, med hvem jeg har den Ære at tale. De er vei en eller anden fornem Greve eller Fyrste? De skulde da ikke kunne hjælpe mig ud af en øjeblikkelig Forlegenhed? Lad mig faa ti Rubler, hører De! De ser dem rigtignok aldrig igjen, men kom biot med dem!«

Delesov, der følte sig højst ilde berørt ved dette Tiggeri, skyndte sig at aflevere de Penge, han havde til ham.167

»Jeg takker Dem meget,« sagde Albert og puttede i en Fart Sedlerne i sin Buxelomme. — »Naa, og nu skal vi vei have noget mere Musik; jeg er villig til at spille for Dem, saa længe De ønsker. — Men først maa jeg have noget at drikke,« tilføjede han, idet han rejste sig.

Delesov skjænkede endnu et Glas Vin for ham og trak ham atter ned paa Sofaen ved Siden af sig.

»Hør, De bliver vei ikke vred,« sagde han, »naar jeg taler fuldstændig oprigtigt til Dem, men Deres Talent har vakt min Interesse, og jeg ønsker at hjælpe Dem.«

Albert saa' raadvild paa Delesov og derfra hen paa Husets Frue, som i det samme viste sig i Døraabningen.

»Jeg tilbyder Dem altsaa min Hjælp,« vedblev Delesov. »Det skal være mig en Glæde at huse Dem indtil videre. Jeg har Plads nok, da jeg bor ene, og De skal faa det rigtig godt.«

Albert sad stadigvæk og stirrede ud for sig, men svarede ikke.

»Men saa tak dog i det mindste,« kom Fruen ham til Hjælp. »Det er jo en hel Velgjerning der bliver tilbudt Dem. — Ja, i Deres Sted vilde jeg nu ikke tage ham op i mit Hus,« sagde hun henvendende sig til Delesov, idet hun rystede advarende paa Hovedet.

»Jeg er Dem meget taknemmelig for Deres Tilbud,« svarede Albert omsider og greb Dele-168

sovs Haand med sine klamme Fingre. »Og nu skal De faa Musik, det kan De være vis paa!«

»Nej, Gjæsterne er i Færd med at bryde op,« erklærede Husets Frue, »og Deres Musik maa vi derfor have til gode til en anden Gang.«

Saa sagde Albert Farvel og sjokkede ud i Forstuen. Han trykkede sin bredskyggede Bule hat ned over Hovedet, indhyllede sig i sin korte, tyndslidte Slængkappe og gik sammen med sin Beskytter ud paa Husets Stentrappe.

Da Delesov satte sig ind i Kareten ved Siden af ham og mærkede den ubehagelige, sødladne Duft af Spiritus, som slog ham i Møde, begyndte han at fortryde sit Tilbud og bebrejdede sig sit pludselige og noget umotiverede Anfald af Menneskekjærlighed, saa meget mere som Albert, formodentlig under Paavirkning af Kulden, med ét blev saa utaalelig vrøvlevorn, at han ikke kunde holde ham ud. »Hvad skal jeg egentlig stille op med ham?« spurgte han sig selv og trykkede sig ind i det modsatte Hjørne af Kareten.

Efter at de havde kjørt et Kvarterstid, hørte Alberts Veltalenhed pludselig op, Hatten gled ned af hans Hoved, og han selv sank om paa Sædet og begyndte at snorke. Indhyllet i sin Slængkappe laa han ved Siden af Delesov som en stakkels hjælpeløs Klud, medens Hjulene knirkede hen over den snedækte Stenbro, og Morgenrøden sendte et svagt Halvlys gjennem de tilfrosne Karetruder. Delesov kastede et169

Blik hen paa sin Nabo, og det forekom ham da, at han saa' et uformeligt Ansigt med en stor sort Næse, der gyngede frem og tilbage paa en tynd Krop, men ved at se nærmere til opdagede han, at det, han havde antaget for Alberts Ansigt og Næse, kun var hans store struttende Haar og en Sjask af dette, der hang ned i Panden. Det virkelige Ansigt sad længere nede. Han bøjede sig hen over dette, og i samme Nu som han saa' de fine, sørgmodige Træk og Læbernes rene Linjer, vaagnede hans Sympathi for Albert paany, og han ønskede nu atter oprigtigt at kunne være ham til Hjælp og Støtte.

IV.

Da Delesov den næste Dags Morgen vaagnede op i de vante Omgivelser, var hans Sjæl endnu saa opfyldt af den dejlige Musik, at han følte sig skuffet ved Virkeligheden, der omgav ham. Men i Dag havde han ikke Tid til at tænke over, om han havde handlet rigtigt eller ikke ved at tage Musikeren op i sit Hus, Klokken var nemlig saa mange, at han maatte skynde sig for at komme i rette Tid hen paa Kontoret. Efter at have klædt sig paa og drukket The tog han sine Papirer under Armen og fik i en Fart Kalosker og Overfrakke paa. Idet han gik forbi Spisestuen, kiggede han ind gjennem Døren: henne paa Sofaen laa Albert og snorkede med Næsen helt nede i Hovedpuden; hans snavsede, lasede Skjorte ståk frem under Tæppet, og hans169

Blik hen paa sin Nabo, og det forekom ham da, at han saa' et uformeligt Ansigt med en stor sort Næse, der gyngede frem og tilbage paa en tynd Krop, men ved at se nærmere til opdagede han, at det, han havde antaget for Alberts Ansigt og Næse, kun var hans store struttende Haar og en Sjask af dette, der hang ned i Panden. Det virkelige Ansigt sad længere nede. Han bøjede sig hen over dette, og i samme Nu som han saa' de fine, sørgmodige Træk og Læbernes rene Linjer, vaagnede hans Sympathi for Albert paany, og han ønskede nu atter oprigtigt at kunne være ham til Hjælp og Støtte.

IV.

Da Delesov den næste Dags Morgen vaagnede op i de vante Omgivelser, var hans Sjæl endnu saa opfyldt af den dejlige Musik, at han følte sig skuffet ved Virkeligheden, der omgav ham. Men i Dag havde han ikke Tid til at tænke over, om han havde handlet rigtigt eller ikke ved at tage Musikeren op i sit Hus, Klokken var nemlig saa mange, at han maatte skynde sig for at komme i rette Tid hen paa Kontoret. Efter at have klædt sig paa og drukket The tog han sine Papirer under Armen og fik i en Fart Kalosker og Overfrakke paa. Idet han gik forbi Spisestuen, kiggede han ind gjennem Døren: henne paa Sofaen laa Albert og snorkede med Næsen helt nede i Hovedpuden; hans snavsede, lasede Skjorte ståk frem under Tæppet, og hans170

hullede Klædningsstykker laa henslængte rundt om paa Gulvet. »Dette her gaar ikke — de Pjalter kan han ikke have paa,« sagde Delesov til sig selv og kaldte paa Tjeneren.

»Aa, gaa hen til min Ven Borjusovsky, og bed ham om at laane mig sin Violin for et Par Dages Tid,« sagde han til ham. »Og naar han derinde vaagner, saa giver du ham The, en ren Skjorte, og hvad han ellers trænger til for at blive ordentlig klædt paa. Sørg i det hele taget rigtig godt for ham, hører du!«

Da Delesov sent om Aftenen atter vendte hjem, spurgte han strax sin Tjener om, hvordan det gik med Albert.

»Ja, han har været ude lige siden i Middags,« svarede denne. »Han tog Violinen og gik, og siden har jeg ikke set noget til ham.«

»Aa, hvor ærgerligt!« brummede Delesov. »Men hvorfor lod du ham ogsaa gaa, Sachar?«

»Ja, jeg kunde da ikke tvinge ham til at blive. Jeg vidste jo ikke af, at jeg skulde holde ham indespærret. Deres Ordre lød kun paa, at jeg skulde sørge godt for ham og give ham Linned og Klæder.«

»Aa, hvor det ærgrer mig, at du lod ham gaa! — Og hvad tog han sig for, inden han gik ud?«

»Ja, han er vist en rigtig ægte Kunstner,« svarede Sachar grinende i Skjægget, »for lige saa snart han vaagnede, forlangte han Madera, som jeg ogsaa gav ham, og derpaa gik han udi5i

i Køkkenet og stod længe og passiarede med Kokkepigen. Han lader ellers til at være rigtig skikkelig og omgængelig af sig, for da jeg kom med Frokosten til ham og senere med Middagsmaden, vilde han ikke have noget, men lod mig spise, saa meget jeg lystede. Jo, han er nok værd at holde i Huset! Da han stod og gned: »Ned ad Moder Volga Floden, der som Havet frit sig breder*),« lød det akkurat, ligesom naar et Menneske græder, Nej, det var næsten altfor kjønt; og jeg selv var ogsaa lige ved at tude. Og oppe fra de andre Etager kom Tjenestepigerne rendende ud paa Trappen for at høre paa ham. Nej . . .«

»Naa, men gav du ham saa nogle ordentlige Klæder paa?« afbrød Delesov ham.

»Ja, det gjorde jeg rigtignok, for jeg gav ham en af Herrens bedste Natskjorter og min egen aflagte Overfrakke. Han er jo saa god og skikkelig, at man gjærne hjælper ham. — Han spurgte mig hele Tiden, om Herren havde fornemme Bekjendtskaber, og om De havde mange Penge,« tilføjede Sachar med et Grin.

»Naa ja, det er godt, men se nu at faa fat i ham. Og for Fremtiden giver du ham ikke en Draabe Vin at drikke, for det har han ikke godt af.«

»Ja, det er sandt,« svarede Sachar, »han

*) En gammel russisk Folkevise.

O. A.172

taaler ikke meget, det ser man strax paa ham. Saadan kjendte jeg ogsaa engang en Forvalter, som . . .«

Men Delesov, som mindst hundrede Gange før havde hørt Historien om den drukne Forvalter, der var død af Delirium, bad Sachar om at forskaane ham for Resten af Fortællingen og sendte ham ud for at lede efter Albert.

Saa snart Tjeneren var gaaet, gik han til Sengs, men han laa længe uden at falde i Søvn, da han ikke kunde faa Albert ud af sine Tanker. »Ja,« sagde han til sig selv, »der er vist mange af mine Bekjendte, som vil finde, det underligt og taabeligt, at jeg har taget denne Fyr op i mit Hus, men det er saa sjældent, at man gjør noget for andre, at man maa takke Gud, naar der endelig tilbyder sig en saadan Lejlighed, og jeg for mit Vedkommende vil ikke lade den drage ubenyttet forbi. Jeg vil gjøre alt — absolut alt for at faa ham ud af Suppedasen og gjøre ham til et ordentligt Menneske. Det kan jo ogsaa være, at hans Hjærnekiste kommer helt i Orden, naar han først holder op at drikke. Og ret mange Udgifter faar jeg vei heller ikke af ham. Foreløbig kan han bo hos mig, og saa kan vi altid se, hvad der senere er at gjøre. Man kunde maaske arrangere en Koncert og lade ham optræde ved denne for paa den Maade at skaffe ham lidt Indtægter og hjælpe ham ud af Forlegenheden. — Ja, jeg er virkelig ikke noget helt slet Menneske,« tænkte han med et173

vist Selvbehag, »der er tværtimod ikke saa lidt godt ved mig, naar jeg sammenligner mig med andre . . .«

Han var lige falden i Søvn, da han pludselig for op ved, at en af Dørene gik. Lidt efter hørte han tunge, vaklende Skridt inde i Spisestuen.

»Der er han!« tænkte han. »Ja, saa er det bedst, at jeg tager ham lidt i Skole. Det vil han have godt af, og det er desuden min Pligt.«

Han greb Klokken, der stod udenfor Sengen, og ringede.

»Naa, fik du saa fat i ham?« spurgte han, da Sachar traadte ind.

»Ja, men han er dygtig medtaget,« svarede denne, idet han rystede paa Hovedet og blinkede med det ene Øje.

»Er han fuld?«

»Ja, rigtig godt har han det ikke.«

»Godt, saa se biot at faa ham i Seng, og i Morgen lader du ham ikke slippe hjemmefra.«

Men inden Sachar var gaaet for at udføre hans Ordre, traadte Albert ind med Violinen under Armen.

V.

»Naa, saa De er allerede gaaet til Ro,« sagde han smilende. »Ja, jeg kommer lige fra Anna Ivanovna, hvor der var stort Selskab. Der blev spillet, sunget og danset, og vi havde det rigtig fornøjeligt hele Aftenen. Hør lad mig

i173

vist Selvbehag, »der er tværtimod ikke saa lidt godt ved mig, naar jeg sammenligner mig med andre . . .«

Han var lige falden i Søvn, da han pludselig for op ved, at en af Dørene gik. Lidt efter hørte han tunge, vaklende Skridt inde i Spisestuen.

»Der er han!« tænkte han. »Ja, saa er det bedst, at jeg tager ham lidt i Skole. Det vil han have godt af, og det er desuden min Pligt.«

Han greb Klokken, der stod udenfor Sengen, og ringede.

»Naa, fik du saa fat i ham?« spurgte han, da Sachar traadte ind.

»Ja, men han er dygtig medtaget,« svarede denne, idet han rystede paa Hovedet og blinkede med det ene Øje.

»Er han fuld?«

»Ja, rigtig godt har han det ikke.«

»Godt, saa se biot at faa ham i Seng, og i Morgen lader du ham ikke slippe hjemmefra.«

Men inden Sachar var gaaet for at udføre hans Ordre, traadte Albert ind med Violinen under Armen.

V.

»Naa, saa De er allerede gaaet til Ro,« sagde han smilende. »Ja, jeg kommer lige fra Anna Ivanovna, hvor der var stort Selskab. Der blev spillet, sunget og danset, og vi havde det rigtig fornøjeligt hele Aftenen. Hør lad mig

i174

faa noget at drikke — men kun ikke Vand,« tilføjede han, idet han flyttede Karaflen bort fra Natbordet for at undgaa Synet af den.

Albert var i samme ophidsede Tilstand som den foregaaende Aften: hans Øjne lyste, over hans Pande laa der et flammende Skjær, og hans Gang var usikker og vaklende. Men hans Paaklædning var undergaaet en betydelig Forbedring. Sachars Frakke passede, som om den var syet til ham, og Natskjortens hvide, bløde Krave lagde sig i maleriske Folder om hans Hals. Han satte sig paa Sengekanten og betragtede sin Velgjører med et fornøjet og taknemmeligt Smil, der i den Grad tog denne fangen, at han rent glemte at skjænde paa Desertøren. Delesov, der nu var bleven helt vaagen, følte tværtimod pludselig Lyst til at passiare med Albert og gav derfor Sachar Ordre til at bringe en Flaske Vin og Cigaretter.

»Aa, det var en udmærket Idé,« sagde Albert, »og nu skal vi have det rigtig hyggeligt. Jeg er villig til at spille for Dem lige til Morgenstunden.«

Sachar kom med det forlangte, men i Stedet for at gaa i Seng, som han havde faaet Ordre til, tændte han en Cigaret og satte sig ind i Værelset ved Siden af.

»Nej, lad os heller snakke lidt sammen,« foreslog Delesov, da Albert rejste sig for at tage Violinen.

Denne satte sig atter lydigt paa Sengekanten.175

»Hør, sig mig en Gang,« sagde han med ét, medens hans Ansigt antog et tankefuldt Udtryk, »hvem var den Herre, der i Gaar Aftes kaldte Dem ind i Balsalen igjen?«

»Det var Grev Norov.«

sJa> J*eg tænkte jo nok, at det var en Greve,« sagde Albert med et selvtilfreds Smil, »for der var noget fint . . . noget aristokratisk ved hans Manerer. Og det er noget, jeg har et skarpt Blik for, skal jeg sige Dem. Men hvem var da den smukke Officer, som jeg var saa uheldig at falde over under Dansen?«

»Det var Ritmester Volkov.«

»Han er vist en herlig Mand.«

»Nej, ham er der ikke stort ved.«

»Det er umuligt!« raabte Albert ivrig. »Han^ gjorde et ualmindelig behageligt Indtryk paa mig- Og saa spiller han saa udmærket paa Klaver; jeg hørte ham i Aften henne hos Fruen.«

»Ja, han spiller med stor Færdighed,« sagde Delesov, »men uden Spor af Følelse. Og klassisk Musik har han slet

ikke Sans for; han bryder sig kun om Donizetti og Bellini. Det er en daarlig Smag, ikke sandt?«

»Nej undskyld,« svarede Albert, »dér bliver vi ikke enige. Den nyere Musik har ogsaa sine Skjønheder. Hvad siger De om Søvngængersken, for Exempel? Og Finalen af Lucia, er den ikke dejlig? Og Chopin og Meierbeer — vil De maaske kaste Vrag paa dem ? Jeg har ofte tænkt paa« — han standsede et Øjeblik ligesom176

for at samle sine Tanker — »at hvis Beethoven endnu levede, vilde han græde af Glæde over Søvngængersken. Der er dejlige — henrivende Steder i den! Jeg hørte den for første Gang, da Mme. Viardot og Rubini var her. — Ja, det var Musik!« sagde han med lysende Øjne. »Jeg var aldeles ude af Henrykkelse over den!«

»Naa, og hvad siger De da om Operaen for Øjeblikket? Er De ogsaa fornøjet medden?«

»Ja, Signora Bozio synger smukt, og hendes Stemme har baade Styrke og Klang, men den rører ikke her,« sagde han og pegede paa sit indfaldne Bryst »En Sangerinde maa have Lidenskab, og det har hun ikke. Man beundrer hendes Sang, men den griber en ikke.«

»De synes maaske bedre om Lablache.«

»Ja, da jeg hørte ham i Paris, sang han uforligneligt, men nu begynder han at blive gammel, og det er det værste, der kan hændes en Kunstner. Der hører ikke lidt til at være Kunstner, men fremfor alt Lidenskab og Ild i Hjærtet, og det gaar tabt med Aarene. — Sig mig, kjender De ikke Petrov? Han er Kunstner, kan De tro!«

»Petrov? — Nej, hvem er det?«

»Ja, jeg vilde ønske, De kjendte ham. Det er en Mand, De vilde have Fornøjelse af at tale med. En rigtig ægte Kunstnersjæl er han! I gamle Dage traf jeg ham ofte hos Anna Ivanovna, men nu ser jeg ham aldrig mere deroppe; han er falden i Unaade hos hende, skal jeg sige177

Dem. Ham skulde De gjøre Bekjendtskab med!«

»Er han Musiker, Maler — eller hvad er han ?«

»Ja, om han maler mere, véd jeg ikke, men han har da i alt Fald engang været Elev paa Akademiet. Og Kunstner er han som sagt — fuld af store, ophøjede Tanker, og veltalende som faa. Ak ja, Petrov er et stort, et fremragende Talent, men desværre svirer han fra Morgen til Aften — og det er slemt,« tilføjede Albert med et vemodigt Smil, idet han rejste sig> tog Violinen og begyndte at stemme den.

»Har De for nylig været i Operaen?« spurgte Delesov ham.

Albert tog sig op til Hovedet og satte sig atter paa Sengekanten.

»Nej, der kommer jeg ikke mere!« svarede han med et Suk. »Der var en Tid, da jeg spillede med i Orkestret, men det er forbi: jeg har mistet min Plads, og nu har jeg hverken Logis eller Klæder — og ikke engang en Violin. Ale ja, det Liv, jeg fører, er saa usselt og elendigt, at jeg daglig ønsker mig Døden. — Nej, hvad skulde jeg i Operaen? Jeg bryder mig ikke engang om at komme der. Jo — gid jeg biot en eneste Gang kunde høre Don Juan!«

»Ja, det Ønske kan De da nok faa opfyldt. Har De ikke Lyst til at følges med mig, næste Gang Stykket gaar?«

Albert sprang op uden at svare, greb

Violinen og begyndte at spille Finalen af første Akt af Don Juan. Delesov følte, at Haarene rejste sig paa hans Hoved, da han hørte den døende Kommandants alvorsfulde Røst gjennem Violinens Toner.

»Nej, jeg kan ikke spille i Aften,« sagde Albert med et Suk og lagde Violinen fra sig, »jeg har drukket for meget.« Men ikke desto mindre skjænkede han sig et stort Glas Vin, drak det ud i en Slurk og satte sig atter hen paa Sengekanten.

Delesov, der følte mere og mere Sympathi for dette forunderlige Menneske, hvis Haabløshed og Sønderrevethed

hvert Øjeblik skød frem, blev greben af en uimodstaaelig Lyst til at lære hans Livs Gaade at kjende.

»Sig mig,« spurgte han pludselig, »har De nogen Sinde, rigtig af Hjærtet, elsket?«

»Hvorfor spørger De mig om det?« hviskede Albert, idet han bøjede sig over mod Delesov med et sørgmodigt Smil og saa' ham ind i Øjnene. »Bliver det ikke min egen Sag? — Naa ja, men jeg skal gjærne fortælle Dem det,« vedblev han seende sig ængstelig om i den halvmørke Stue, »for jeg synes godt om Dem. Se, De har vei nok hørt, at der er noget i Stykker her oppe; Anna Ivanovna har sikkert fortalt Dem det, hun fortæller jo til alle, at jeg ikke er rigtig i Hovedet. Naa, lidt kan der vei være i det: jeg har virkelig ikke haft det godt i den sidste Tid. — Men De spurgte mig, om jeg179

nogen Sinde har elsket,« hviskede han endnu sagtere end før, idet han stirrede ængstelig hen mod den mørke Døraabning. »Ja, det har jeg, og det for Alvor, men det er lang Tid siden. Det var dengang jeg endnu var ansat i Orkestret. Jeg spillede anden Violin, og hun sad hver Aften i den fjerde Parketloge til venstre.« — Albert bøjede sig helt ned mod Delesovs Øre, men trak strax Hovedet til sig igjen. — »Nej, hvorfor nævne hendes Navn ?« sagde han. »De kjender hende sikkert; alle kjender hende. Jeg sad hver Aften og saa' paa hende, men derved blev det ogsaa, for jeg vidste jo godt, at jeg kun var en fattig Kunstner og hun en fornem Dame. Hvorledes det egentlig kom, mindes jeg nu ikke mere; jeg husker kun, at jeg en Gang maatte møde hos hende og spille for hende paa min Violin. — Men nej, jeg forstaar ikke at fortælle, jeg forstaar det ikke,« tilføjede han, idet han greb sig op til Hovedet, «kun saa meget véd jeg, at jeg var lykkelig — meget lykkelig!«

»Var De flere Gange hos hende?« spurgte Delesov.

»Nej biot den ene Gang; jeg forglemte mig nemlig og gjorde Dumheder. Jeg er jo kun en fattig Kunstner og hun en fornem Dame, men det glemte jeg — og fra det Øjeblik var det ude med mig. Ja, Petrov havde Ret, da han sagde til mig, at det havde været bedre, om jeg kun havde set hende i Theatret.«

12*i6o

»Hvad gjorde De da?« spurgte Delesov.

»Jeg . . . Nej, nej, jeg kan ikke fortælle Dem det«, sagde Albert og skjulte sit Ansigt i Hænderne. — »Nogle Aftener senere,« vedblev han efter en lille Pavse, »traadte jeg ind paa min Plads i Orkestret. Jeg havde drukket sammen med Petrov, og mit Sind var i stærkt Oprør. Hun sad oppe i sin Loge og talte med en fornem Herre, men hvem denne Herre var, véd jeg ikke. Aa, hvor var hun dog skjøn i sin hvide Atlaskes Kjole og med Perlerækken om Halsen! Hun talte hele Tiden med ham, men saa' paa mig. To Gange faldt hendes Blik paa mig; hun smilede til ham, men saa' paa mig. Saa blev jeg helt tummelumsk i Hovedet, og hvordan det nu gik til eller ikke, opdagede jeg med ét, at jeg stod i hendes Loge og holdt hende under Armen. — Kan De forklare mig, hvordan det er gaaet til?« spurgte Albert efter en lille Pavse.

»Aa, det er biot Indbildning — noget, Deres livlige Fantasi foregjøgler Dem,« sagde Delesov.

»Nej nej, det var ikke Drøm, men Virkelighed. Og fra den Aften var jeg hyppig oppe hos hende i hendes Loge. Jeg var allerede den Gang uden Logis, skal jeg sige Dem, og overnattede derfor hyppig i Theatret.«

»I Theatret? — I det mørke, tomme Theater?«

»Ja, tror De da, at sligt generer mig? Naa, men vent nu biot lidt. Saa snart alle vari5i

gaaede, listede jeg mig ind i hendes Loge. Det var nu min Glæde, skal De vide. Ak, hvilke Nætter har jeg ikke tilbragt der! Og én Nat, jeg husker den saa tydeligt, sad jeg og græd ved Siden af hende, talte med hende og kyssede hendes Haand. Jeg indaandede Duften af hendes Parfumer og lyttede til hendes Stemme, og til Slutningen tog jeg min Violin og begyndte at spille for hende, dæmpet, blødt og inderligt. — Jeg gøs af Rædsel, da jeg vaagnede op i den store, mørke Sal, og det forekom mig, at der var noget, som brast her oppe,« tilføjede han, idet han pegede paa sin Pande. »Men det var maaske biot Indbildning. Hvad mener De?«

Delesov svarede ikke.

»Und wenn die Wolken sie verhüllen,

Die Sonne bleibt doch ewig klar,«

nynnede Albert med et stille Smil og hviskede:

»Ich auch habe gelebt und genossen!«

Hans Ansigt var saa oprørt og blegt, at DelesoV følte sig helt uhyggelig til Mode.

»Kjender De Juristen-Walzer?« skreg Albert med ét, og uden at oppebie Svaret sprang han op, greb Violinen og begyndte at spille en lystig Vals med et Liv og et Udtryk, der elektriserede ham selv. »Ja, lidt Lystighed maa der til!« sukkede han, da han var færdig, og kastede Violinen hen paa Sengen. — »Men nu maa jeg gaa. Vil De med?«

»Hvorhen?« spurgte Delesov forbavset.182

»Til Anna Ivanovna. — Der er Liv, Løjer og Lystighed!«

»Nej, bliv hellere hjemme; Klokken er over to.« ,

»Aa lad mig slippe ud — biot et Øjeblik.«

»Nej, det gaar ikke an.«

»Skal jeg virkelig blive her?« sukkede Albert, og med et vemodigt Blik paa den tomme Flaske sagde han Godnat og gik ud af Værelset.

Delesov ringede. »Sørg for, at han ikke løber sin Vej,« sagde han til Sachar, da denne traadte ind, »og faa ham i Seng snarest muligt.«

VI.

Den næste Dag var det Helligdag. Delesov, som lige var staaet op, sad i Dagligstuen ved sin Kaffe og læste, men Albert laa endnu inde i Spisestuen og sov.

»Tænk Dem, Herre, han har smidt alt Sengetøjet paa Gulvet og ligger og sover paa den bare Sofa,« meldte Sachar, da han kom ind for at tage af Bordet. »Ja, man mærker nok, at han er en rigtig Kunstner.«

Endelig, da Klokken var bleven tolv, hørte man en langtrukken Hoste derinde, og lidt efter lød Sachars ivrige Stemme gjennem Døren, afbrudt af Alberts svage, bønfaldende Røst.

»Naa, hvad er der i Vejen med ham?« spurgte Delesov, da hans Tjener traadte ind rystende paa Hovedet.182

»Til Anna Ivanovna. — Der er Liv, Løjer og Lystighed!«

»Nej, bliv hellere hjemme; Klokken er over to.« ,

»Aa lad mig slippe ud — biot et Øjeblik.«

»Nej, det gaar ikke an.«

»Skal jeg virkelig blive her?« sukkede Albert, og med et vemodigt Blik paa den tomme Flaske sagde han Godnat og gik ud af Værelset.

Delesov ringede. »Sørg for, at han ikke løber sin Vej,« sagde han til Sachar, da denne traadte ind, »og faa ham i Seng snarest muligt.«

VI.

Den næste Dag var det Helligdag. Delesov, som lige var staaet op, sad i Dagligstuen ved sin Kaffe og læste, men Albert laa endnu inde i Spisestuen og sov.

»Tænk Dem, Herre, han har smidt alt Sengetøjet paa Gulvet og ligger og sover paa den bare Sofa,« meldte Sachar, da han kom ind for at tage af Bordet. »Ja, man mærker nok, at han er en rigtig Kunstner.«

Endelig, da Klokken var bleven tolv, hørte man en langtrukken Hoste derinde, og lidt efter lød Sachars ivrige Stemme gjennem Døren, afbrudt af Alberts svage, bønfaldende Røst.

»Naa, hvad er der i Vejen med ham?« spurgte Delesov, da hans Tjener traadte ind rystende paa Hovedet.183

»Aa, der er intet Udkomme med ham, Herre. Han sidder og stirrer ud for sig med et mørkt Ansigt og vil hverken vaske sig eller klæde sig paa. Han svarer ikke, naar man taler til ham, og beder hele Tiden om at faa noget at drikke.«

»Nej, har jeg besluttet at tage mig af ham, vil jeg ogsaa gjøre det til Gavns,« sagde Delesov til sig selv og forbød Sachar at give Albert biot saa meget som en Draabe Spiritus. Derpaa tog han atter fat paa sin Bog og begyndte at læse, men lyttede uvilkaarlig til den uhyggelige halvkvalte Hoste, der hvert Øjeblik lød inde fra Spisestuen. Saadan gik der en hel Time, og Delesov besluttede nu selv at kigge ind til sin Gjæst. Denne, der omsider havde faaet Klæderne paa, sad ubevægelig i Vinduet støttende Hovedet i sine Hænder. Han sendte Delesov et dybt ulykkeligt Blik og gjorde Forsøg paa at sætte et venligt Smil op, men det blev kun til, at hans Ansigt fik et endnu mere fortvivlet Udtryk. Han rejste sig med Anstrængelse og bukkede.

»Aa, lad mig faa en Snaps — biot en eneste Snaps!« sagde han i en bønfaldende Tone. »Jeg er saa svag og trænger til noget at styrke mig paa.«

»Ja, saa maa De hellere drikke Kaffe eller The, det har De meget bedre af.«

Albert stirrede ud af Vinduet med et mørkt Ansigt og sank atter ned paa Stolen.184

»Har De ikke Lyst til lidt Frokost?«

»Nej Tak, jeg har ingen Appetit.«

»Kan denne da ikke friste Dem?« spurgte Delesov og lagde Violinen hen ved Siden af ham.

»Nej, jeg er altfor svag, jeg kan ikke spille,« svarede Albert og skubbede Violinen fra sig med en haanlig Mine.

Delesov gjorde alt for. at opmuntre ham: han raadede ham til at gaa sig en Tur og indbød ham til Theatret om Aftenen, men Albert vedligeholdt en haardnakket Tavshed og indskrænkede sig til at bukke, hver Gang hans Velynder mødte med et nyt Forslag. Delesov, der omsider indsaa det haabløse i sine Forsøg, kjørte saa ud paa Visitter, spiste derefter til Middag sammen med en Ven i Hotel de France og kom hjem henad Syv for at klæde sig om til Theatret. Situationen var uforandret: Albert sad inde i Dagligstuen og stirrede med sænket Hoved ind i Kakkelovnen. Han havde nu faaet sig vasket og redt, men hans Skikkelse saa' endnu mere ynkelig og sammenfalden ud end før.

»Sachar har vei sørget for Middagsmad til Dem?« sagde Delesov.

Albert besvarede Spørgsmaalet med et tvært Nik og sendte Delesov et ængsteligt, skulende Blik.

»Jeg har i Dag tait til en af Theaterdirek-tørerne om Dem,« sagde han venlig. »Han vil med Glæde modtage Dem i sit Orkester, naar De biot vil lade Dem prøve først.«i85

»Ja Tak, men jeg kan ikke spille,« brummede Albert og listede sig ind i Spisestuen. Lidt efter kom han ud igjen med Violinen, lagde den hen paa en Stol, idet han tilkastede Delesov et vredt Blik, og forsvandt atter.

»Hvad Pokker skal jeg dog stille op med ham?« tænkte denne. »Og Gud maa vide, hvorfor han er saa fornærmet paa mig?«

Sent om Aftenen kom han hjem fra Theatret. »Naa, hvordan gaar det med Musikanten?« var hans første Spørgsmaal, da Sachar lukkede op.

»Aa, det er snavs med ham,« svarede Tjeneren, »for naar han ikke hoster, sidder han og sukker i én Kjøre. Og naar han en sjælden Gang lukker Munden op, er det biot for at bede om Brændevin. Jeg har ogsaa givet ham en Snaps, for jeg fandt, at det var Synd at pine ham. Se nu Forvalteren for Exempel, han .. .«

»Har han slet ikke spillet i Dag?« afbrød Delesov ham.

»Nej, han har ikke rørt Violinen. — Altsaa Herren tillader ikke, at jeg giver ham lidt at drikke?«

»Aa nej, det er bedst at lade være. Og hvad bestiller han nu?«

»Ja nu sidder han og hænger med Hovedet inde i Dagligstuen.«

Den næste Morgen fik Delesov Melding om, at Albert havde vandret rundt i Værelserne hele Natten. Han havde ogsaa været henne ved Buffeten og gjort Forsøg paa at aabne den,186

men uden Held, da Sachar havde været saa forsynlig at aflaase den. Albert var i Dag om muligt endnu mere mørk og tavs end den foregaaende Dag, og hans Ansigt viste en sygelig Rædsel, hver Gang hans Øjne mødte Delesovs. Han vilde intet spise, rørte ikke sin Violin og svarede ikke, naar der blev tait til ham.

Sent om Aftenen kom Delesov hjem træt og i daarligt Humør. Han havde hele Dagen haft travlt i en Sag, som forekom ham selv yderst simpel og let at ordne, og var dog ikke kommen et Skridt videre med den. Endvidere havde han haft det Uheld at tabe i Whist oppe i Klubben, og det ene med det andet gjorde, at han slet ikke var i sit Es.

»Naa ja, lad ham saa sejle sin egen Sø,« sagde han ærgerlig, da Sachar forklarede ham, at Tingenes Tilstand var komplet uforandret. »I Morgen vil jeg have bestemt at vide af ham, om han vil blive hos mig og følge mine Raad, og hvis han ikke vil det, kan han gaa sin Véj strax. Nej, jeg holder ikke paa ham; jeg har allerede gjort meget mere for ham, end han fortjener. — Ja, der kan man dog se, hvor slet det lønner sig at gjøre godt mod sine Medmennesker I« tænkte han. »Jeg tager dette snavsede Dyr op i mit Hus, tilsidesætter min egen Bekvemmelighed for hans Skyld og render hele Byen rundt for at skaffe ham Plads. Og den eneste Tak, jeg har for det, er, at han betragter mig som en Tyran, der holder ham indespærret for sin Fornøjelses193

Skyld. Jeg gjør alt for at drage ham op af Skarnet, og han stritter imod med Hænder og Fødder. Nej, han er sunken saa dybt, at han ikke staar til at redde, og det er desuden latterligt, at jeg, der har ondt ved at holde mig selv paa den rette Vej, vil spille Forsyn for andre.« — Han blev efterhaanden saa opsat paa at blive af med Albert, at han tænkte paa at lade ham løbe strax, men efter nogen Overvejelse besluttede han dog at beholde ham til den følgende Dag.

Midt om Natten blev Delesov vækket af et stærkt Rabalder og Lyden af Stemmer ude i Forværelset. Han tændte Lys og skyndte sig derud: Sachar stod i bar Skjorte med Ryggen mod Gangdøren, og Albert, der havde sin bredskyggede Hat og sin Slængkappe paa, skubbede til ham for at trænge ham bort.

»De har ingen Ret til at holde mig indespærret!« skreg han med ynkelig, grædefærdig Røst. »Mine Papirer er i Orden, og jeg har ikke stjaalet fra Dem. Værs'go, undersøg mig kun, hvis De har Lyst. Jeg klager til Politiet, vil jeg sige Dem, hvis De ikke øjeblikkelig lader mig komme ud!«

»Ja, nu skal De høre, Herre, hvad han har bedrevet!« sagde Sachar til Delesov, medens han vedblivende hævdede sin Post foran Døren. »Han har taget Nøglen til Buffeten ud af min Frakkelomme og drukket en hel Karaffel Likør. Har De kjendt Mage til Gavtyvestreg? Og nu188

vil han løbe sin Vej, men det skal blive Løgn, saa længe jeg staar her.«

Da Albert fik Øje paa Delesov, blev han endnu ivrigere i sine Forsøg paa at trænge Sachar bort fra Døren.

»Ingen har Ret til at holde mig indespærret! Jeg vil ud!« skreg han rasende.

»Gaa, Sachar!« sagde Delesov. »Lad ham kun komme ud, naar han selv ønsker det. — Ja, jeg holder ikke paa Dem og har heller ingen Ret dertil,« henvendte han sig til Albert, »men i Deres Sted vilde jeg dog blive her til i Morgen.«

»Lad mig komme ud, siger jeg! Lad mig komme ud strax, ellers klager jeg til Politiet!« brølede Albert lige ind i Ansigtet paa Sachar og uden at skjænke Delesov den fjærneste Opmærksomhed. — »Hjælp! Gevalt!« hylede han

som en Vanvittig.

»Naa, hvorfor skriger De saadan? Vi holder jo ikke paa Dem!« sagde Sachar og aabnede Døren.

I samme Nu som Passagen var fri, holdt Albert op at skrige. »Nej, det lykkedes dem ikke at pine Livet af mig,« brummede han, og derpaa traskede han stadig skjændende og givende ondt af sig ned af Trapperne, fulgt af Sachar, der lyste ham ud af Porten.

»Naa, Gud være lovet, Herre, at vi blev af med ham,« sagde han, da han vendte tilbage, »for dette her var vist endt med Forskrækkelse.189

Og nu er det nok bedst, at vi tæller Sølvtøjet. «

Delesov svarede ikke, men stod længe og rystede paa Hovedet. Den stærke Sympathi, han oprindelig havde følt for Albert, vaagnede nu atter hos ham, og hans Sind var opfyldt af Bekymring for Staklen, der var rendt ud i den mørke, kolde Nat. Et Øjeblik tænkte han paa at sende Sachar efter ham, men han opgav det strax igjen, da han kom til det Resultat, at det vilde være unyttigt.

»Er det meget koldt udenfor?« spurgte han.

»Ja, det knagfryser, Herre,« svarede Sachar. »Det er rigtignok en slem kold Vinter, vi har, og jeg tvivler ogsaa om, at vort Brænde holder ud til Foraaret.«

VII.

Sachar havde Ret; det var hundekoldt udenfor, men Albert var saa ophidset af Vin og Sindsbevægelse, at han intet mærkede til Kulden.

Saa snart han var kommen ud paa Gaden, saa' han sig om til alle Sider og gned sig fornøjet i Hænderne. »Nej, den gik ikkel« brummede han, idet han kastede et Blik op mod Delesovs oplyste Vinduer, og derpaa tumlede han med Hænderne i Buxelommen videre ned ad Gaden. Han følte en forunderlig Tunghed i alle Lemmer, det susede for hans Øren, og en Vilje, der var stærkere end hans, kastede ham189

Og nu er det nok bedst, at vi tæller Sølvtøjet. «

Delesov svarede ikke, men stod længe og rystede paa Hovedet. Den stærke Sympathi, han oprindelig havde følt for Albert, vaagnede nu atter hos ham, og hans Sind var opfyldt af Bekymring for Staklen, der var rendt ud i den mørke, kolde Nat. Et Øjeblik tænkte han paa at sende Sachar efter ham, men han opgav det strax igjen, da han kom til det Resultat, at det vilde være unyttigt.

»Er det meget koldt udenfor?« spurgte han.

»Ja, det knagfryser, Herre,« svarede Sachar. »Det er rigtignok en slem kold Vinter, vi har, og jeg tvivler ogsaa om, at vort Brænde holder ud til Foraaret.«

VII.

Sachar havde Ret; det var hundekoldt udenfor, men Albert var saa ophidset af Vin og Sindsbevægelse, at han intet mærkede til Kulden.

Saa snart han var kommen ud paa Gaden, saa' han sig om til alle Sider og gned sig fornøjet i Hænderne. »Nej, den gik ikkel« brummede han, idet han kastede et Blik op mod Delesovs oplyste Vinduer, og derpaa tumlede han med Hænderne i Buxelommen videre ned ad Gaden. Han følte en forunderlig Tunghed i alle Lemmer, det susede for hans Øren, og en Vilje, der var stærkere end hans, kastede ham190

snart midt ud paa Gaden og snart ind mod Husene. Tanker og Forestillinger af enhver Art dansede rundt i Hovedet paa ham og afløste hinanden med utrolig Hastighed. I det ene Øjeblik mindedes han de sidste Dages pinlige Fangenskab, i det næste sin Ankomst til Rusland som et ungt og livsglad Menneske med Tro og Haab paa Fremtiden, og i det næste atter en rigtig fornøjelig Aften, han havde haft sammen med Petrov i den Restauration, hvis oplyste Vinduer han netop dinglede forbi. Saa viste Gjenstanden for hans Lidenskab sig med ét for ham, og i

samme Nu gjennemlevede han paany det salige Øjeblik, da han havde staaet og spillet for hende i hendes Hjem. Men til Trods for det usammenhængende i disse Erindringer, fremstillede de sig for ham med en saadan Tydelighed, at han, naar han lukkede Øjnene, ikke vidste, hvad der var Drøm, og hvad der var Virkelighed. Han mærkede ikke, at han hvert Øjeblik tørnede mod et Vindue eller en Dør, og heller ikke, at hans vaklende Ben førte ham fra den ene Gade til den anden. Hele hans Bevidsthed koncentrerede sig i de Erindringer og Syner, der idelig skiftende, som Billederne i et Kaleidoskop, tog hans Indbildningskraft fangen.

Allerbedst som Albert gik, snublede han og faldt næsegrus hen ad Stenbroen, og medens han laa der og kiggede frem foran sig, fik han pludselig Øje paa en stor, oplyst Bygning, derigi

hævede sig for Enden af Gaden. Han rejste sig saa og gik hen imod den. Fra alle Vinduerne skinnede Lysene ham i Møde med stærkere og stærkere Glans, indtil de pludselig forsvandt, da han traadte ind i Husets bælgmørke Port. »Hvad vil jeg egentlig her?« sagde han til sig selv, men en uimodstaaelig Magt drog ham stadig videre, indtil han endte i en stor, glimrende oplyst Sal. I den ene Ende af denne hævede der sig en Talerstol, rundt om hvilken der stod en Mængde Mennesker. »Hvad mon det skal betyde?« tænkte Albert, men opdagede i det samme en høj mager Mand med stridt Haar oppe paa Talerstolen. Det var hans gamle Bekjendt, Petrov. »Hvad Pokker vil han her?« spurgte Albert sig selv. »Nej, mine Venner,« sagde Petrov med sin dybe gjennemtrængende Røst, »I har ikke forstaaet ham. Han er ikke nogen almindelig Spillemand, hvis Talent er til Fals for Penge, han er ikke gal og ikke gaaet i Hundene. Han er et Geni, er han — et stort musikalsk Geni, der vandrer om imellem eder, uforstaaet og uvurderet.«

Albert, der strax forstod, at der var ham, hans Ven talte om, sænkede Hovedet og lyttede til, hvad der videre vilde komme.

»Han er som Halmstraaet, der fortæres af den hellige Ild,« vedblev Petrov. »Hans Ler er skrøbeligt, men han hører alligevel til de Udvalgte, thi han har fulgt det Kald, som Gud har nedlagt i ham. I har haanet ham, pint ham192

og holdt ham nede i Snavset, og dog staar han uendelig højt over eder. Han tjener kun ét — Ideen, og elsker kun ét — Skjønheden: det eneste, der er værd at elske her i Livet. Ja, saaledes er hanl — Kast jer i Støvet for ham alle som én! Fald paa Knæ!« raabte han med tordnende Røst.

I det samme hørte Albert til sin Forbavselse Delesovs Stemme fra den modsatte Ende af Salen. »Nej, jeg bøjer mig ikke for ham,« sagde den. »Jeg ser ikke noget stort eller udmærket i ham. Har han maaske opført sig, som han skulde, eller har han udrettet noget nyttigt for Samfundet? Naa, saa han hører til de Udvalgte: et Menneske, der slaar Plader, hvor han kan, og som ikke undser sig for at pantsætte sine Kammeraters Violiner!« — »Du store Gud, hvor véd han dog det fra?« tænkte Albert og sænkede sit Hoved endnu dybere. — »Har han ikke krøbet og slesket for Krapylet, biot for ussel Vindings Skyld?« vedblev Delesov. »Blev han ikke jaget bort fra Orkestret, fordi han mødte fuld ved Prøverne, og maatte Anna Ivanova ikke sende Bud efter Politiet, fordi han gjorde Skandale oppe hos hende?« — »Almægtige Gud, det er Sandhed hvert eneste Ord!« mumlede Albert. »Men forbarm dig over mig, og staa mig bi, thi du alene kjender Grunden til, at jeg har baaret mig saaledes ad.«

»Hold op! Skam Dem!« raabte Petrov henne fra sin Talerstol. »Hvilken Ret har De193

vei til at anklage ham? Har De fjærneste Begreb eller Anelse om, hvad der rører sig i en Kunstners Sjæl?« — »Nej, det er rigtigt, det har han ikke,« hviskede Albert. — »Den ægte Kunstner følger ikke de sædvanlige jordiske Baner, hans Flugt gaar opad — mod det Høje, intet Under derfor, at det undertiden svimler for ham. Han kæmper for at naa Idealet, og ofte gaar han til Grunde i denne Kamp!«

»Det er sandt! Det er sandt!« raabte Albert, men hans Stemme døde hen i den store Sal.

»Ti stille!« sagde Petrov til ham med bydende Røst. — »Ja, spot ham kun, haan ham, og kast Skarn paa ham,« henvendte han sig paany til Mængden, »men han er dog lykkeligere og bedre end alle I andre.«

Albert blev saa henrykt, da han hørte disse Ord, at han løb hen til Talerstolen og begyndte at omfavne sin Ven.

»Gaa væk, dit fulde Svin, og se at komme hjem!« raabte Politibetjenten henne paa Gadehjørnet, for det var ham og ikke Petrov, som Albert omfavnede. Denne stivede sig op, saa godt han kunde, og dinglede videre, idet hans Ben instinktmæssig førte ham hen i den Gade, hvor Anna Ivanovna boede. Oppe fra hendes Vinduer faldt Lyset ned paa en lang Række Slæder og Kareter, der holdt foran Huset. Albert stavrede op ad Trapperne med usikre Skridt og ringede.

Døren gik op, og en Tjenestepige ståk sit søvnige, gnavne Ansigt ud gjennem Aabningen. »Nej, Fruen har sagt, at jeg ikke maa lukke Dem ind!« raabte hun, saa snart hun opdagede Albert, og smækkede Døren i lige for Næsen af ham. Albert, der kunde høre Musikkens Toner inde fra Balsalen, satte sig paa Trappen og lænede Hovedet mod Væggen. Han lukkede Øjnene, og i samme Nu var han igjen langt inde i den Fantasiens Verden, som han lige nylig havde forladt. »Ja, han er den lykkeligste og bedste!« lød det atter ind i hans Øren, og baade Dansemusikken og Klokkerne, der ringede til Fromesse i den nærmeste Kirke, fortalte ham det samme. »Jeg kunde dog nok have Lyst til at høre, hvad Petrov videre har at sige,« tænkte Albert, og vips! var han igjen inde i den store oplyste Sal, men nu var det ham selv og ikke Petrov, der stod paa Forhøjningen. Han spillede paa sin Violin, og de Toner, han frembragte, vare saa vidunderlig dejlige, at de forekom ham næsten overjordiske. I det Fjærne ringede Klokkerne, og deres Stemmer forenede sig med Violinens Toner til en eneste mægtig Røst, der fyldte hele Salen. »Ja, I ser ned paa ham og foragter ham,« sagde den, »men han er dog alligevel den lykkeligste og den bedste.«

Albert lagde i sin Begejstring Violinen og rakte Armene op mod Himlen. Han følte sig selv saa udmærket og staaende saa højt over alle andre, at han knejsede med Hovedet og195

ståk Brystet frem. Pludselig berørte en Haand hans Skulder. Han vendte sig om og opdagede i Halvlyset en Kvindes Skikkelse. Det var hende. Hun saa' sørgmodig paa ham og rystede paa Hovedet, og i samme Nu gik det op for ham, at han bar sig ad som en taabelig, forfængelig Nar. Hun vinkede ad ham. »Hvor hen?« spurgte han, men hun sendte ham kun et langt, inderligt ßlik og sænkede Hovedet. Ja, det var hende — hende, han elskede! Om hendes fyldige skjønne Hals sad Perlesnoren, og de hvide Arme vare blottede op over Albuen. Hun tog ham ved Haanden og førte ham gjennem Salen. »Udgangen er til den anden Side,« sagde Albert, men hun smilede biot og førte ham videre. Da han kom udenfor, mødte hans Øje Maanens blanke Skive, der afspejlede sig i Havet, og saa stærk var dens Glans, at Maane og Vand løb ud i ét. Han kastede sig ud med hende i de maanebelyste Bølger og følte en usigelig Lykke ved at holde hende i sine Arme. »Drømmer jeg ikke?« spurgte han sig selv. Men nej, det var Virkelighed, eller rettere tait, det var mere endnu — det var baade Drøm og Virkelighed. Han følte dog, at den overjordiske Lykke, som han fornam i dette Øjeblik, allerede stod i Begreb med at flygte for aldrig mere at vende tilbage. »Hvorfor græder jeg?« spurgte han hende. Hun svarede ikke og saa' bedrøvet paa ham. »Vil du ogsaa elske mig, naar jeg vender tilbage til Livet?« hviskede han. Hun

tav stadig og stirrede ud for sig. »Aa, det er skrækkeligt! Hvorledes skal jeg dog forklare hende, at jeg er levende?« tænkte han med Rædsel. »Aa Gud, aa Gud! Jeg er levende!« stønnede han.

»Han er den lykkeligste og den bedste!« hviskede Stemmen atter ind i hans Øre, men denne Gang gjorde disse Ord ingen Virkning paa ham, for der var noget, der tyngede hans Bryst saa stærkt, at han ikke kunde tænke paa andet. Om det var Maanen, Vandet, hendes Omfavnelse eller hans egne Tanker, der tog Vejret fra ham, vidste han ikke, han følte kun at det hele snart var forbi, og at han ikke vilde faa Tid til sige hende alt, hvad han ønskede.

Døren gik op, og en Herre, der vilde gaa, var lige ved at falde over Albert, som laa paa Tærskelen. Han skyndte sig tilbage og fik Husets Frue ud.

»Aa, det er naturligvis denne Albert, der er paa Spil igjen,« sagde hun ærgerlig. — »An-nuschka, se at faa ham bragt ind!«

»Jeg er levende, siger jeg, hvorfor vil I saa begrave mig?« hviskede Albert i Vildelse, medens de bar ham indenfor. TRYKFEJL.

Pag. 9, 2 L. f. o.: geres 1. deres LEHMANN & STAGES FORLAG.

Forfatterens sjældne Evne til i faa Træk at tegne en Karakter. Oversættelsen er foretagen med megen Smag, og Bogen vil sikkert finde mange Læsere." („Berl. Tidende".)LEHMANN & STAGES FORLAG.

KOSAKKERNE.

Novelle fra Kavkasus. 2den (Folke-)Udgave.

Pris 2 Kr. 25 Øre, eleg. indb. 3 Kr. 25 Øre.

Af Pressens Udtalelser fremhæves:

„Men endnu tydeligere fornemmer jeg den underlige Tilstand af Søvngængeragtighed, den, jeg vil kalde det „søde" Betagelse, hvori jeg Dage og halve Nætter var hensat, efterat jeg først havde slugt og dernæst langsomt, Punktum for Punktum, gjennem tygget hans Novelle „Kosakkerne— maaske den bedste Fortælling, som den moderne Literatur har at fremvise" osv. (Holger Drachmann i BerL Tid.)

„Hvad der gjør dette Arbejde saa forunderlig tiltalende og anviser det en vistnok meget fremragede Plads blandt den berømte Forfatters Skrifter, er først og fremmest de fuldendt mesterlige Skildringer af det ejendommelige idylliske halvt civiliserede Liv i Kosaklandsbyen, som her oprulles for Læseren. — — ligesaa fuldendt, ligesaa glimrende Menneskene ere tegnede, med ligesaa stort Mesterskab ere Naturskildringerne behandlede fra Forfatterens Haand. „Kosakkerne" er en ualmindelig interessant Bog, en af de gediegneste blandt de mange udmærkede Bøger, som vi i de seneste Aar have faaet omplantet fra Russisk til vort Sprog."

(Dagens Nyheder.)

I et Brev til Leo Tolstöy skriver Iwan Turgénjew:

„Det vil være mig en Glæde at virke for at gjøre det franske Publikum bekjendt med den bedste Novelle, som er skreven paa vort Modersmaal.u

Fortællinger og Skildringer

SEBASTOPOL.

2den (Folke-)Udg'ave.

Pris 1 Kr. 50 Øre; eleg. indbunden 2 Kr. 50 Øre.

„Vi opfordre paa det Varmeste vore Læsere til at gjøre sig bekjendt med denne mærkelige Bog, dette Heltedigt i Prosa, dette glimrende Slagmaleri, der sikkert er uden Sidestykke i hele den moderne europæiske Literatur.11 (Dagens Nyheder.)

--„Man maa læse dette, den hele Bog, for at danne sig en

beundrende Mening om Tolstöys Geni. Han er Slagmaleren blandt Digterne. Kaptejn Gerstenbergs Oversættelse er fortrinlig

(E. B. i Politiken.)